

1904. SZEPTEMBER HÓNAP

ERDÉSZETI LAPOK

XLII. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

IX. FÜZET

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hónap 15-én. ☉ Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz., II. em.

sz A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének. sz

(Telefon: 37—22.)

A szárazság.

A folyó évi nyár időjárása rendkívül rendellenes volt. Három-négy hónap telt el, mely alatt vagy egyáltalában nem esett eső, vagy oly kevés, hogy az számba sem jöhet. Ellenben a felhőtlen égboltozatról hónapokon át szórta sugarait a nap és szárító szelek még hozzájárultak ahhoz, hogy a talaj valóban szalmaszárazzá süljön. Országunk az 1863. év óta nem látott oly csapássá fajult szárazságot, a melyet ez az esztendő reánk hozott.

Az erdőgazdaság, mint őstermelési ág, az időjárás szélsőségeitől természetszerűen sokat szenved, s ha káros hatásuk nem is nyilvánulhat oly csapásszerű mértékben, mint a mezőgazdasági ágaknál, a melyek nem sok évtized felhalmozott termését, hanem *egy* év természeit aratják le, mégis oly rendkívüli időjárási viszonyok, mint a milyenek az idej nyáron országszerte uralkodtak, az erdőgazdaság

felett sem vonulhatnak el nyomtalanul, sőt hatásuk, éppen az erdőgazdaságban szereplő hosszú termelési időszakok miatt, hosszabb időre lesz érezhető.

Erdeink a nagy szárazság következtében már augusztus hó első felében valóban őszi jelleggel bírtak. A lomberdők koronái, különösen a sekélyebb talaju, rosszabb termőhelyeken sárgállottak, sőt köves helyeken idős fák is tövig kiszáradtak, nem is szólva a fiatalosokról, a melyekben 3—4, sőt több év előtti ültetések teljesen kivesztek. Láttunk a magyar Alföldön kiszáradt 3—4 éves akácot, láttunk a felvidék mészsíkláin kiszáradó évszázados vörösfenyőket és megfigyeltünk középhegységeinkben juhart és más lombfanemeket, a melyek már augusztus hó közepén teljesen lombnélküli állapotban tűntek fel a száradó lombot jobban megőrzött tölgyek közül.

A talajt, melyen, ha agyagos, tenyérnyi széles, mély repedések vonulnak végig, már nyár közepén sűrűn fedte az időelőtt lehullott levél és tűlomb. A források kiapadtak és máskor vízpuszta patakokban alig csergedez valami kevés víz. A tutajok, melyek más években régen az alföld valamely fűrészmalmán várják a feldolgozást, az idén jórészt bekötött állapotban vagy még garmadában hevernek a parton.

A csemetekertekben kiszáradt táblák, alig fejlődő, törpe idei csemeték.

A legnagyobb baj azonban az, hogy erdős völgyeken végig utazva, itt is, ott is füstfelhőt látunk égnei szállani, a melyek többé-kevésbé jelentős erdei tüzekből erednek. Volt több száz holdra terjedő ily erdei tűz, a mely egy hétnél is tovább tartott. És a nagy szárazság mellett a többnyire gondatlanságból eredt talajtűz — sajnos — vajmi gyakran átcsapott a koronákba is, tetézve az amugy is óriási kárt.

Az erdőgazdaság károsodását tehát a következőkben foglalhatjuk össze: Általános a növedékvesztés. A folyó év növedéke rendkívül csekély ami legfeltünőbb a fenyvesekben, melyeknek idei hosszajtása fele sincsen a múlt évinek.

Az erdősítésekre a folyó évben fordított költség többnyire kárba veszett, sőt a régebbi erdősítések is nagyon szenvedén, e téren fokozott áldozatokra lesz szükség. Nagy baj a csemetekertek szomorú állapota is, helyenkint kiültethető csemetékben hiány fog mutatkozni s nevezetesen az egy éves korban kiültettetni szokott akáczból lesz az idén kevés.

Az erdei tüzekről már megemlékeztünk. Az általuk okozott kárt ez idő szerint még megközelítően sem tudjuk megbecsülni, de mindenesetre rendkívüli nagy.

A faanyagok értékesítése a tutajozás megakadása által hátrányt szenvedett. A Tiszamenti fűrészekre, a melyek más években majdnem kizárólag vizen kapják nyersanyagukat, az idén sok fát szállítanak vasuton, különben nyersanyaghiányában be kellene üzemüket szüntetni. A Tisza mellékvölgyeiből ugyanis igen sok faanyag nem volt idejekorán kiszállitható.

Ha még arra a veszélyre gondolunk, a mely onnan eredhet, hogy egyes erdőpusztító rovarok a száraz nyáron két nemzedéket hozhattak létre, akkor nagyjában végigtekintettünk azokon a közvetlen károkon, melyekkel az idei nagy szárazság erdőgazdaságunkat sújtotta. Nem kisebb, sőt talán végeredményben még nagyobb azonban az a kár, a mely közvetve, mezőgazdaságunk és állattenyésztésünk válságos helyzetéből kifolyólag a hazai erdőgazdaságra hárul s a melyet, mert nem nyilvánul meg oly kézzelfoghatóan, csak éppen az erdőgazda tud kellően méltányolni.

Ezek közül a közvetett károk közül első sorban a bel-

földi faértékesítés kedvezőtlen kilátásait említjük fel. Rosz természettel rendszerint a belföldi fapiaczkedvezőtlen alakulása is jár, ami egyik kiváló jele annak, hogy mennyire agrár-állam még Magyarország. S az idén a rosz természetesen kívül takarmányhiányunk is van s a gazda, hogy állatállományát valamennyire fentarthassa, minden pénzét, a melyet különben talán valamely beruházásra, építésre fordított volna, takarmány beszerzésre kénytelen fordítani.

A takarmányhiánynyal, legelőterületeink teljes kiaszásával függ össze erdeink egy másik, nehezen kiheverhető károsodása, a mely a szárazságból ered. A midőn legelőterületeinken már június hóban sárgára száradt a fű s a legelő állat ugyszólván már csak a földet nyalta, a midőn pl. a Hortobágyon július hóban csontvázzá soványodott csordákat hajtottak a 50—60 km. távolságban levő erdők felé s e csordák mögött kocsikban szállították az éhségtől már összeesett állatokat, akkor természetesen nem lehetett elzárni az erdőt a legeltetés előtt, mert az erdő alján itt-ott mégis csak mutatkozott valamelyes sovány fütermés és elvégre a fa lombja is táplálék.

És a midőn a szalmatermést más takarmány hiányában előreláthatólag a télen fel kell etetni, a nép alomszükségletének fedezhetése végett is meg kellett nyitni az erdőt, a mely ilyképen — habár nem a maga előnyére — határozottan támogatja a rokon mezőgazdaságot, melynek válságos helyzete sokkal közvetlenebbül hat ki egész közgazdaságunkra.

Itt a két baj közül a kisebbet kellett választani s e szempontból csak teljesen helyeselhetjük a földmivelési kormány abbéli intézkedéseit, a melyekkel a rendkívüli körülményekre való tekintettel az erdei legeltetésnek, a

füsarlózásnak és az alomgyűjtésnek kiterjedtebb használatát lehetővé tette.*)

Mi erdőgazdák azonban legyünk tisztában azzal, hogy e mellékhaszonvételek sok szép reménnyel kecsegtető munkánk eredményét teszik képtessé és hosszabb időre és fokozottabb tevékenységre lesz szükség, míg nyomukat a kezelésünk alatt álló erdőkben teljesen eltüntetjük. Meg vagyunk azonban győződve, hogy a magyar erdőtisztítók ezt a feladatát is, mint már sok mást, hazafias buzgalommal és sikerrel fogja megoldani.

A csusztató ut, mint a magas hegység fát szállító berendezése.

Irtó: *Kubelka Ágoston* cs. kir. erdőtanácsos. Fordította *Székely József* m. kir. főerdész. (Folytatás.)

A csusztató pálya szélességének meghatározása.

A csusztató utnak a kanyarulatban való szélessége függ a nyom sugarától és a lecsusztatandó fa hosszától és ezekből az ismert nagyságokból számítás által könnyen ki lehet határozni (17. ábra)

$$r^2 = \frac{s^2}{4} + x^2; \quad x = \sqrt{r^2 - \frac{s^2}{4}} \quad \text{és}$$

$r - x$ a csusztató pálya szélessége. Egy határozott példát felvéve, legyen a sugár $r = 60 \text{ m}$ a lecsusztatandó fa hossza $s = 30 \text{ m}$, akkor nyerjük:

$$x = \sqrt{3600 - \frac{900}{4}} = \sqrt{3375} = 58; \quad r - x = 60 - 58 = 2 \text{ méter.}$$

A csusztató utnak tehát 60 m -es sugárnál és ha a lecsusztatandó fa 30 m hosszú, $2,0 \text{ m}$ szélesnek kell lennie, amidőn azonban a szállítandó fa vastagsága figyelmen kívül maradt; a

*) L. az Erd. Rend. Társ. cz. rovatot az E. L. aug. füzetében.

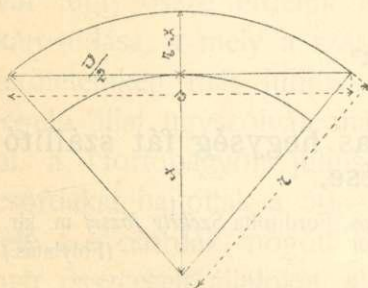
csusztató út szélessége tehát a fa vastagsága szerint 0,3—0,5 *m*-rel nagyobbítandó.

Egyenes szakaszokon a csusztató pálya rendes szélessége 1,25—1,30; a csusztató út kiszélesítése a kanyarulatokban azért szükséges, hogy a fa meg ne szoruljon.

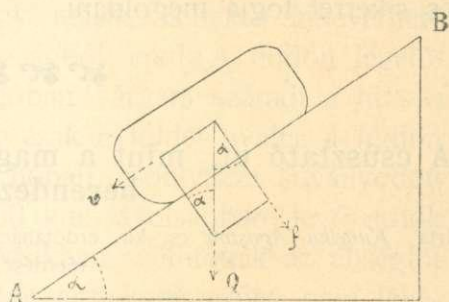
A csusztató pálya szélességének a leszállítandó törzsek legnagyobb hosszúságához kell alkalmazkodnia.

A csusztató pálya nyugvószögének nagysága.

A csusztatandó fa külső lökés nélkül csak az esetben jó mozgásba, ha a csusztató pálya esése egy bizonyos határt meg-

17. ábra.

18. ábra.

halad, azaz ha a lejtős sík hajlásszöge akkora, hogy valamely arra fektetett test azon magától is lecsuszik.

Az *AB* lejtős síkon nyugvó test sulya legyen = *Q* (18. ábra) ez az erő két összetevőre bomlik, a melyek közül $f = Q \cos \alpha$ a fenékre gyakorolt nyomás, $v = Q \sin \alpha$ pedig az az erő, amely a test lefelé való mozgását előidézni törekszik.

$v : f = \sin \alpha : \cos \alpha$ azaz *v* akkor lesz nagyobb *f*-nél, ha $\sin \alpha > \cos \alpha$ -nál; $v = f$ a nyugvószög határa és ez beáll $\alpha = 45^\circ$ -nál, mert ez esetben $\frac{v}{f} = 1$, ebből $\frac{\sin \alpha}{\cos \alpha} = 1$; $\tan 45^\circ = 1$; $\alpha = 45^\circ$.

A lejtős síkon nyugvó test önmagától való lecsuszása tehát akkor áll be, ha annak hajlásszöge 45° -nál nagyobb lesz. A csusztató utrá alkalmazva, a csusztatandó törzs a csusztató pályán önmagától akkor kezdene mozogni, ha a kezdő szakasznak legalább 100%-os esése volna.

Ez a követelés azonban a gyakorlatban nem állítható fel, mert hiszen a fát a csusztató út befogadó szakaszába közelíteni kell, tehát már bizonyos gyorsasággal érik a csusztató pályára, a melyiken a mozgást tehetetlensége következtében folytatja, ha csak a surlódási ellentállás nem nagyobb az eleven erőnél.

A lecsusztatandó fát a munkások rendszeren a csusztató kezdetéig közelítik és csak a csusztatás céljából eresztik azt a csusztató pályára és azon annyira huzzák, míg elegendő gyorsasághoz jut, hogy önmagától tovább mozoghasson.

A nyugvószög nagysága ez okból tehát a gyakorlatban csak annyiban érdekel, a mennyiben abból az következik, hogy a csusztató út kezdő szakaszának lehetőleg nagy esést adjunk, hogy a fa csuszási sebessége a surlódási ellentállásnál nagyobb legyen; a sebességet az $f = tg\alpha$ képlet állapítja meg.

Fékező készülékek.

A fának a csusztató út szájához való közelítésénél különösen esős idő alkalmával könnyen megeshetik, hogy egyes fák a surlódási ellentállás csökkenése folytán a csusztató útra jutnak, ezen nagy gyorsasággal lecsusznak és a felügyelet nélkül levő csusztató utszakaszt, valamint a farakodót veszélyeztetik; ezért a befogadó még a munkálat megkezdése előtt kellőleg biztosítandó, a mi legegyszerűbben néhány lecsusztatandó fa keresztbefektetése által történik.

A már egyszer mozgásban levő törzseknek a pálya valamely mélyebben fekvő pontján való feltartóztatása teljesen ki van zárva, a mi abból is kitűnik, hogy több egymástól csekély távolságban a csusztató úton keresztbe fektetett és a csusztató pálya mindkét oldalán levő háritó fákkal szoros kapcsolatban levő gömbölyű 25—30 cm középméretű rönköket a lecsuszó törzs áttör a nélkül, hogy mozgását megakadályozhatnák; akkora az ütődés ereje.

Egy másik fékező készülék, az úgynevezett lassító, szintén nem vált be, mert annak hatása igen elenyésző és mert a lecsuszó fa a lassítót gyakran úgy megrongálja, hogy annak javítása sok időt igényel, mely alatt a csusztató üzemnek szünetelnie kell.

Lassítóknak fékező készülékül való felállítása tehát nem ajánlható, miért is mellőzzük azok berendezésének és szerkezetének

behatóbb tárgyalását. Csak annyit jegyzünk meg, hogy a lassító lényegileg abból áll, hogy 2 drb 8—10 m hosszú szálfa vékonyabb végével egy harmadik szintesen fekvő gömbölyű fára van felfüggesztve; a szálfa vastagabb végükkel a csuszató pályában fekűsznek, úgy, hogy a szintes gerenda, mint forgási tengely körül mozoghatnak.

A lecsuszó fának a vastag végükkel a csuszató pályában nyugvó szálfaakat fel kell emelnie és e munka által veszt gyorsaságából; e veszteség azonban nem nagy és ez oknál fogva a lassítónak alkalmazása nem bír a kívánt hatással.

A legjobban működő fékező készülék az oly szintes szakasz, amelyben sem párnafákat, sem kettős bordákat nem alkalmazunk.

A lecsuszó fának tulságos sebességét igen sikos pályánál — fagy vagy nedvesség esetén — legkönnyebben homok beszórása által fékezhetjük; e célra alkalmas helyeken a csuszató út közelében nagymennyiségű homokot helyezünk el, hogy ez szükség esetén mindenkor kéznél legyen.

Általában jól, kedvező esés-megosztással és nagy esésváltozások nélkül készített csuszató utnál, rendes viszonyok között, nem lesz szükséges bármily fékező készüléket alkalmazni vagy szintes szakaszokat közbeiktatni.

Ellenben a csuszató ut végső szakasza lassanként átmegy a szintesbe, illetőleg még ellenkező emelkedést is nyer; utóbbi az esetben, ha a végső szakasz szintes kifejlesztéséhez a szükséges hely hiányzik.

A szintes kifutóhoz szükséges hosszat már fentebb megjelöltük és az a következő képletből számítható ki:

$$l = \frac{c^2 \cos^2 \varphi - v^2}{2gf}$$

a hol c ama sebességet jelenti, a melylyel a lecsuszó törzs a szintes l szakasz kezdetéhez érkezik, v ama sebességet, a melylyel az a szintes szakasz végén még bír, g a nehézkedés gyorsulását és f a surlódási ellentállást.

Ha a csuszó fának az l szakasz végén nyugalomba kell jönnie, akkor $v = 0$ -val és ezt helyettesítve nyerjük

$$l = \frac{c^2 \cos^2 \varphi}{2gf}$$

Ha most az l hosszúság legnagyobb értékét akarjuk kiszámítani, akkor a legkedvezőtlenebb viszonyokat kell feltételeznünk, tehát nagy sebességet és csekély surlódási ellentállást kell felvennünk; a $\cos^2 \varphi$ kifejezést, a mely a sebesség csökkenését fejezi ki azon a helyen, a hol az esés változik, ugyanez okból szintén elhagyjuk.

$$\text{A feltételünk tehát: } l = \frac{c^2}{2gf}$$

a hol például $c = 30 \text{ m.}$ és $f = 0.1$;

$$l = \frac{900}{2 \times 9.81 \times 0.1} = 405 \text{ m,}$$

azaz jeges pályánál a szintes kifutó szakasz kezdetén 30 m. sebességgel megérkező törzs ezen 405 m. távra menne.

A csuszó fának ily rendkívüli gyorsasága azonban nem tételezhető fel, minthogy alig fordul elő valaha; erős eséssel bíró csuszató pályán az üzemet havas és fagyos időben beszüntetjük; de ha mégis kényszerítve lennénk az üzemet fagyos időben is folytatni, akkor homok beszórása által a végső szakaszon, a melyen a párnafákat ugyis el kell hagynunk, a surlódási ellenállást oly nagyra növelhetjük, hogy $f = 0.3$ és c legnagyobb értéke $= 20$ -nak vehető; ekkor a számítás eredménye:

$$l = \frac{400}{2 \times 9.81 \times 0.3} = 400 : 5.886 = 68 \text{ m.}$$

E példából látható, hogy 100 m. hosszú szintes kifutó szakasz, rendes körülmények között elegendő leend arra, hogy a megérkező fa rajta teljesen nyugalomba jöjjön.

Az esetben, ha a csuszató ut kifutó szakaszának ellenemelkedést kell adnunk, annak hossza a 9. vagy 10. számú képletből kiszámítható:

$$l = \frac{c^2 \cos^2 \varphi}{2g(\sin \alpha + f \cos \alpha)}$$

Ha adott esetet veszünk fel és $c = 20 \text{ m.}$, $f = 0.30$, $\alpha = 3^\circ$, $\beta = 3^\circ$, $\varphi = \alpha + \beta = 6^\circ$, akkor $\log l = 2 \log c + 2 \log \cos \varphi - [(\log 19.62 + \log (\sin \alpha + f \cos \alpha))]$ és folytatólag: $\log l = 2 \log 20 + \log \cos 6^\circ - \log 6.904 = 2.62060 + (0.995228 - 1) - 0.839101 = 1.758187$; $l = 57.30$, $l = 57 \text{ m.}$

Ebből a példából látható, hogy $5\% = 3^\circ$ emelkedésnél elegendő a kifutó szakasznak 60 *m.* hosszát adni, ha a lecsuszó fa 20 *m.* sebességgel érkezik a kifutó szakaszra.

E számítási eredmények egyeznek a szerző által a csusztató üzemenél tett megfigyelésekkel.

A múlt év őszén és telén itt két csusztató ut volt üzemben, a melyek egyikén 95 *m.* hosszú, a másikán 48 *m.* hosszú szintes kifutó szakasz van. Mindkét csusztató úton, tekintet nélkül a csusztató pályának az időváltozás által előidézett állapotára, szárazságnál és melegben, esőben, hóban, fagyban szakadatlanul csusztattak, a nélkül, hogy az első esetben a törzsek a továbbító szakaszon megakadtak volna, vagy pedig a második esetben (nagy hidegben sem) a legnagyobb törzsek a kifutó szakaszon tul szaladtak volna.

Egyik csusztató ut kifutó szakasza sincsen keresztalpfával szerelve és pontosan szintes fekszik.

Erős fagynál és jégképződésnél elegendő, ha a továbbító szakasz utolsó darabját, — melynek esése mintegy 5% — ugyszintén a kifutó szakaszt magát mérsékelten homokkal beszőrjük, hogy a meglehetősen nagy gyorsasággal megérkező fát 40 *m.* távolban megállásra hozzuk; a legnehezebb törzsek sem érték el a kifutó szakasz végét.

A leghathatósabb fékező készülék mindenesetre a szintes szakasz betoldásában áll; ha a csuszó fa gyorsaságát csökkenteni kell, a nélkül, hogy azt teljesen megszüntetnők, akkor a szintes szakasznak legfeljebb 30—40 *m.* hosszát adunk; vékony fa (rudfa vagy tűzifa) az ily hosszúságú szintes szakaszon csak sima csusztató pályánál halad át.

Görbe törzsek, mindenekelőtt kardalakulag nőtt bükk-törzsek néha a csusztató ut pályájában nagy pusztításokat okoznak és a helyreállítások ilyenkor sokkal több időt és költséget kívánnak, mint a mennyit az ilyen tűzifatorzs megér. Ilyen görbe fákat 2—3 *m.* hosszú rönkökre vágjuk s akkor a csusztató pályán akadálytalanul végig mennek.

Áthidalások.

Lehetőleg nagy erdőterület feltárása érdekében gyakran kívánatos a csusztató út nyomát nem az esés irányában huzódó mélyedésben (völgyelet, árok) vezetni, hanem a terepbevágást áthidalni.

Azt az esetet feltételezve, hogy a csusztató utat nem használjuk egyszersmind szekérutnak is, a mi magas hegységi viszonyok között, miként már említettük, ugysem előnyös, az ilyen áthidálásokhoz könnyű faszervezetet alkalmazhatunk, olyan alépítménnyel, a milyen a facsusztatók hidjainak építésénél használatos.

Az idemellékelt fénykép (19. kép) a goiserni cs. kir. erdőgazdasági területben levő Eibl csusztató út egyik hídját ábrázolja, melynél a szerző által ajánlott szerkezet először használtatott és a mely a kivitel módozatáról és mikéntjéről jobb felvilágosítást ad, mint bármily beírató leírás.

A képen bemutatott hid egy száraz árkon víz keresztül.

A híd az árok legmélyebb pontján 7 m. magas, hossza 36 m.; a csusztató pálya szélessége 2·1 m.

Az alépítmény keresztjarmok oly rendszeréből áll, a melyek egymással keresztámszatókkal vannak összekötve és a melyek a hosszirányban fekvő talpgerendákon nyugsznak; az utóbbiak viszont egyszerű számolyjarmokra támaszkodnak, amelyek lába jól alapozott kőlapokon nyugszik.

A felépítmény (20. ábra) egy fenékgerendából áll, a mely a hid hossz tengelye irányában a járomtartókon nyugszik, a melynek közepébe be van eresztve és meg van erősítve.

A fenékgerenda felső oldala csatornaszerűleg akként van ki-mélyítve, hogy a csusztató pálya keresztmetszetéhez alkalmazkodjék.

A két oldal- vagy háritó fa 28 cm-rel magasabban fekszik, mint a fenékgerenda és olyan talpfákon nyugszik, a melyek a járom-tartókkal szilárdan össze vannak kötve, e talpfáknak csak az a céljuk, hogy az oldalfákat a fenékgerenda fölé emeljék.

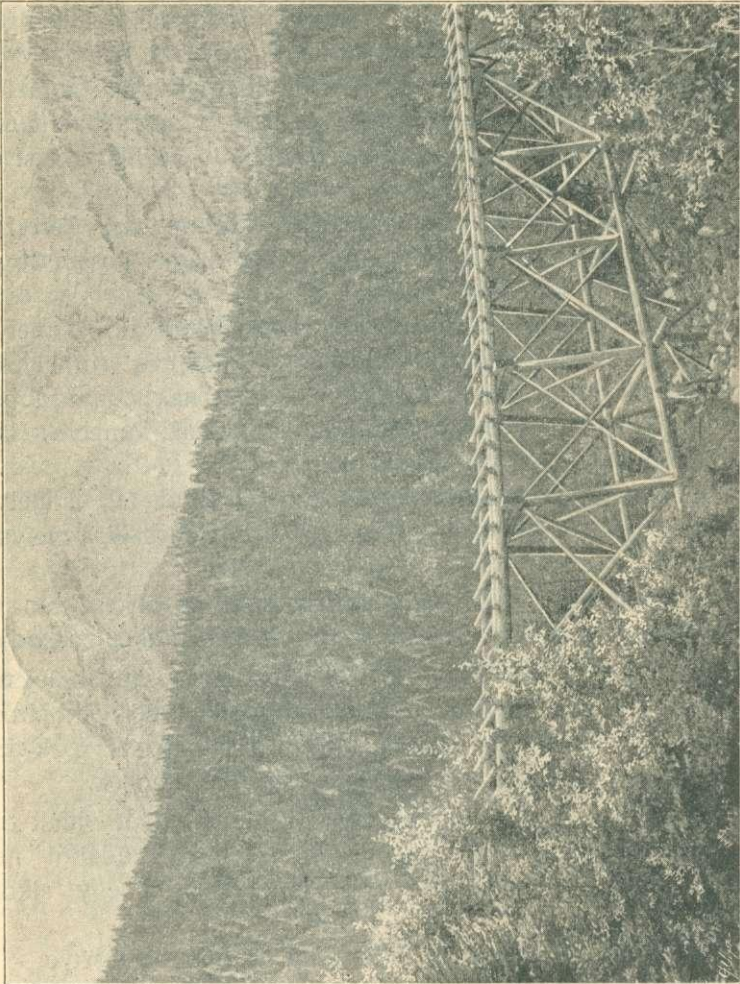
A fenékgerendába a bordák belső végei mindkét oldalt olyképen vannak beeresztve, hogy azok a fenékgerendából nem érnek ki, hanem a csatorna megfelelő oldalfalával egy síkban fekszenek.

A bordák külső végei az oldalfákba vannak beeresztve.

A bordák és a fenékgerenda felső része egyenszánru háromszög formájában csatornaalakú keresztmetszetet alkotnak, a melynek szárai a csusztató pálya oldalfalát képezik.

A háromszög méretei a következők: alap = 2·1 m, szárak = 1·09 m, magasság = 0·28 m.

A bordákat a hid hossz tengelyére nem fektetjük merőlegesen, hanem hegyes szög alatt, úgy, hogy a szög csúcsa az esés irányában előre nyulik (21. ábra).

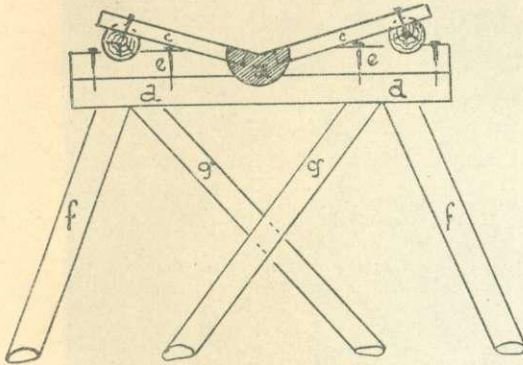

19. kép. Eibl-csuszlató-út. A Stubengraben átnyalása. Hid ferdén fekvő kettős bordákkal. Oldalnézet.

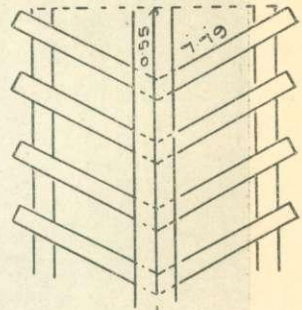
Ha a bordák külső két végét egyenessel összekötve gondoljuk, akkor oly egyenszárú háromszöget nyerünk, a melynek szintes vetülete a következő méretekkal bír: alap = $2\cdot 10$ m, magasság = $0\cdot 55$ m, szárac = $1\cdot 19$ m.

Az egyes bordák egymásközi távolsága középtől középig 0,5 m.

A fenékgerendába és oldalfákba beeresztett bordák megerősítése megfelelő erős vasszögekkel történik, amelyek fejét kissé be kell mélyíteni; magától értődik, hogy a csuszató pálya oldalfalainban a bordáknak pontosan egy síkban kell feküdniök, mert különben a lecsuszó fa azokat szétroncsolná.

20. ábra. *a* = fenékgerenda; *b* = oldal vagy háritó fák; *c* = bordák; *d* = járomtartó; *e* = alá tétek; *f* = járom oszlopok; *g* = kereszt támaszok.

21. ábra.

Ez a hid a „Stubengraben“-t egyenes vonalban hidalja át (19. ábra); csak e feltétel mellett használható az itt alkalmazott szerkezet.

Lecsuszó nehéz törzsek áthaladnak a hidon, a nélkül, hogy azon jelentékeny rázkódást idéznének elő és a nélkül, hogy kiugranának; a fenékgerendán csekély forgással egyenletesen mozoznak tovább és a csuszató pályának a bordák által képezett oldalfalait alig veszik igénybe, úgy, hogy a szerkezeti fákat nem nagyon koptatják.

Csekély méretű választékok kevésbé egyenletesen mozognak hanem egyik oldalfalról a másikra ugranak, de ezeket szintén csak kevésbé rongálják meg, mert a lefelé való mozgásnál bennök rejlő eleven erő jelentéktelen.

Ilyen hid minden tetszőleges eséssel készíthető.

A Stubengraben felett levő hid építési költségei — a faanyag kivételével — folyóméterenként 11 K 80 fillért tettek ki.

Ennek a hidszerkezetnek előnye általában a csekély faszükséglet, különösen pedig az értékes szál- és haszonfában mutatkozó megtakarítás.

22. kép. A Bärengraben-csúsztató-út szája.

Csak a több részből álló fenékgerendának kell erős, kevésbé sudarlós (32 *cm* középméteren felüli) törzsrészekből készülni. Oldalfáknak 25 *cm* középméterrel bíró egyenes törzsek is megfelelnek. Ugyanolyan erősségűek a talpgerendák.

A többi szerkezeti fának elegendő az áterdőlési faanyag, a

23. kép. Az Eibl-csúsztató-út alsó vége.

járomoszlopok középvastagsága 20 *cm*, a kereszttámasztók 10—15 *cm* vastag fából készülnek.

A szerkezeti fák hossza a jármok magasságától függ, ez a jelen esetben 3·5 *m*.

Mély bevágású árkokban több jármot is állíthatunk egymás fölé, hogy a kellő hidmagasságot elérjük.

A kereszttámasztóknak az a céljuk, hogy nagy törzsek lecsúszása alkalmával a jármok ingadozását megakadályozzák; az egész alépitménynek merev alkotmánynak kell lennie, különösen ha a hidnak nagy az esése.

E hidszerkezet előnyéül a vastag szálfában való csekély szükségletet különösen azért emeljük ki, mert vastag és hosszú szálfának az építkezés helyére való leszállítása gyakran igen bajos és igen költséges, mert nem mindig rendelkezünk a csuszató ut nyoma mellett vágható állabokkal, a melyekből a szilárd faszerkezethez megkívántató vastag fát termelhetjük.

Bordáknak 10—12 *cm* vastag bükkdorongot használunk; a bükkfa bordáknak igen alkalmas, mert kevésbé kopik; luczfenyődorongok hamar összezuzódnak és ki kell őket cserélni. A bordák kicserélése könnyen foganatosítható és kevés költséget igényel.

Ilynemű hidak használata mélyedések vagy völgyeletek áthidalására is igen ajánlatos, hogy ezáltal költséges töltések emelését elkerüljük, különösen ha az utóbbiakhoz való anyag hiányzik; ez által időt és költséget kimélünk és az esés kiegyenlítése is sokkal könnyebben eszközölhető, mint feltöltés által. Ha azonban elegendő és jó feltöltési anyag áll rendelkezésre, akkor a töltés a hiddal szemben határozottan előnyben részesítendő, különösen az utóbbinak csekély tartóssága miatt. Azt, hogy terepmélyedések felett való átmenet alkalmából az egyik vagy másik mód választandó-e, esetről-esetre az építésvezető elhatározására kell bízunk.

Időlegesen használt szekérút áthidalására is ajánlatos az előbb leírt hidszerkezet. Ha az utat szabaddá kell tenni, akkor a fenék- és oldalfák, a melyeknek kiemelhetőleg kell készülniök, és magától értőleg a bordák is eltávolíthatnak. Vagy készíthetünk olyan berendezést, hogy a fák a bordákkal együtt távolíthatók el, a midőn az azok között levő kötést nem lazítjuk meg; ez esetben a fákat szilárd keretbe kell foglalni, vagy pedig a bordák a fákba meg-

erősítés nélkül vannak beeresztve, úgy, hogy a hid minden egyes része külön eltávolítható; az utóbbi esetben előnyös az egyes szerkezeti fákat úgy megjelölni, hogy azok összetartozandósága könnyen felismerhető legyen.

Teljes facsusztató-szakaszoknak hidként való bekapcsolása nem ajánlatos, mert ezeknek a hegy mentén fekvő csusztató utszakaszal egyenlő lejtten kell birniok és mert facsusztatóknál száraz pálya esetén a surlódási ellentállás igen nagy.

Hegyes szög alatt előre irányuló bordákkal bíró hidak mindenestre ezek elébe helyezendők, minthogy könnyen lehetséges azokat még (függőleges) görbületben is úgy készíteni, hogy a kívánatos eséskiegyenlítést előállíthassuk és mert a surlódási ellentállás száraz csusztató pályánál sokkal kisebb, mint a facsusztatónál, míg nedves időben és jeges pályánál lényeges különbség nem észlelhető.

Magától értődik, hogy a csusztató pályának a hidon úgy kell készülnie, hogy a csuszó fának a bordákhoz vagy a szerkezeti fához való ütődése ki legyen zárva. A lecsuszó fának a pálya egy helyén sem szabad akadályra bukkannia és azon lefelé kell mozognia anélkül, hogy a bordákhoz vagy az oldalfákhoz gyakran oda-ütődne.

A csusztató utak üzemképességének megvizsgálása.

Mihelyt a csusztató ut alépitménye nagyjában elkészült, hozzá kezdünk annak fával való szereléséhez, ezt azonban azon helyeken, a hol a fa kiugrását vagy fennakadását gyaníthatjuk, egyelőre csak ideiglenesen helyezzük el, amennyiben a háritó fákat és bordákat egyelőre csak felületesen erősítjük meg. Ekkor megkezdjük a csusztató ut üzemképességének megvizsgálását, amennyiben először egy egyenes, hossza nőtt és nehéz törzset bocsátunk; ha ez valamely kanyarulatban a kiugrásra hajlamot mutat vagy ott a csusztató pályát elhagyja, akkor az illető rész nyereg-fák további felfektetése által megfelelőleg biztosítandó; épp úgy nem szabad a törzsnek ott, a hol csekély esésre erősebb lejt következik, a pályát elhagynia és mintegy a levegőben tovaszángulania; mert ez esetben a függőleges kiegyenlítő görbe rosszul van szerkesztve, a kiegyenlítő szakasz igen rövid és ezt meg kell változtatni. Ha ellenkező esetben a törzs erős esésből

csekély esésre való átmenet alkalmával a csusztató pályába befuródik, a párnafákat vagy bordákat kitépi vagy összezuzza, akkor hasonlóképen hiba van az esést kiegyenlítő görbében; a görbület igen erős vagy igen rövid és ennél fogva átalakítandó.

A próbacsusztatásnál tehát a csusztató ut minden pontján, hol eséstörések fordulnak elő, valamint a kanyarulatokban is, megfelelő felosztás mellett, embereket kell felállítani, a kik a lecsuszó törzs viselkedését pontosan megfigyelik és az építéstvezetőnek erről azonnal jelentést tesznek.

Nagyfontosságu a próbacsusztatás alkalmával annak megállapítása, hogy a sik vagy emelkedő kifutó szakaszon a törzs mily távolságban áll meg és illetőleg, hogy milyen sebességgel érkezik meg arra.

A továbbító szakasz utolsó részén tehát, mielőtt ez a kifutó szakaszba átmenne, különösen megbízható megfigyelőknek kell állani, a kik ott a megérkező törzs sebességét és az utnak ama hosszát, a melyet az a kifutó szakaszon befutott, mielőtt teljes nyugalomba jutott volna, megállapítják.

Az oly csusztató ut, a mely a továbbító szakasz egész hosszában csak mérsékelt (15—20%) esést mutat, az első kísérletnél talán nem fog működni, ha ezt száraz időben eszközöljük.

Azért azonban ezt a csusztató utat, mint hasznavehetlent, még nem kell elhagyni; a legközelebbi kísérletet nedves időjárásnál tesszük és akkor talán azt fogjuk találni, hogy az kifogástalanul működik. Az ilyen csusztató ut éppen csak nedves időnél használható, mert annak esése a surlódási ellentálláshoz képest igen csekély. Ha a fa a nedves csusztató pályán is megállana, akkor a csusztató pálya legfeljebb téli üzemre alkalmas és annak üzemi és működési képessége korlátolt.

Lehetséges azonban, hogy nem is vagyunk abban a helyzetben, hogy a fát más módon szállithassuk le vagy a csusztató utat másként készíthessük; ez esetben a kísérlet havas vagy jeges pályán újból ismétlendő.

Ha a kísérletet bizonyos számú nehéz, egyenes és hosszú, a csusztató pályán a vastag végével akadálytalanul előre haladó szálfával megejtettük és kielégítő eredményhez jutottunk, akkor egy nehéz szálfá a vékony végével előre bocsátva csusztatandó

le; a csusztató utkésztés minden esetleges hibája ennél a kísérletnél bizonyára kiderül, különösen rosszul kiegyenlített esés-átmenetek azonnal feltűnnek, a mennyiben a fa befuródik vagy a levegőben tova repülve halad, a helyett, hogy nyugodtan lecsusznék.

Ezután kísértsük meg 6—8 m. hosszú vastag, egyenes törzsrészek lebocsátását, mert ezek érik el a lecsuszás alkalmával a legnagyobb sebességet; ha a csusztató pályát ezek is akadálytalanul befutják, a mit elvárhatunk, ha vastag szállfával is ez volt az eset, akkor fogjunk hozzá rudak és vékony tűzifarönkök lecsusztatásához. Ha a továbbító szakasz esése nem elegendő nagy, akkor ezek a faválasztékok száraz pályán megakadnak; e kísérletet tehát esős időben, illetőleg havas és jeges pályán kell ismételni.

Ajánlatos a vastag törzsek és törzsrészek lecsusztatásával megéjtett kísérletet esős időben is megismételni; ha a csusztató pálya emellett is üzemképesnek bizonyult, akkor hozzákezdhetünk a faszerezés tartós megerősítéséhez, mert akkor több akadálytól féltünk nem kell, hacsak a pálya erős simasága esetén a csuszó fa tulságos sebességet nem érne el és ennek folytán kiugrana; ez esetben havas vagy jeges pályánál nem szabad csusztatnunk és az üzemnél csak a száraz vagy nedves pályára kell szorítkoznunk.

A csusztató utak üzeme.

A csusztató utak üzeme akkor legelőnyösebb, ha azokon csak hosszú és vastag fát szállítunk.

Hosszu és vastag törzseket a vastagabb végükkel kell a csusztató ut pályájára bocsátani, mert emellett a fekvés mellett a fa befuródása vagy kiugrása kevésbé könnyen fordul elő. Azért a lecsusztatandó fát a csusztató szájánál a vastag végével előrefekve kell máglyázni.

A vastag törzseket és rönköket ezenkívül a vastagabb alsó végükön le kell gömbölyíteni, vagyis az éleket le kell faragni; ennek az a célja, hogy a csusztatandó fának szétzuzódását, elhasadását és a csusztató ut testének megrongálását lehetőleg elkerüljük.

Ha a vastagfát nyáron, a vékonyat azonban csak a következő télen akarjuk lecsusztatni, akkor a fának a csusztató szájához való közelítésénél erre a körülményre már figyelemmel kell lenni, a mennyiben a vékonyabb fát egyelőre még a vágásban hagyjuk,

hogy a befogadónál levő rakodón, a mely a nélkül is rendesen igen szűk, több helyet nyerhessünk.

A fának a vágásból a csusztató szájához való közelítésekor az utóbbit igen gondosan kell biztosítani, nehogy valamely szerencsétlen véletlen folytán a csusztatandó fa a csusztató pályára jusson, a mi különösen nedves időjárásnál igen könnyen megeshik; ha a lecsuszó fa a pályára jutott, annak feltartóztatása majdnem lehetetlen. Több erős, rövid rönkönek a csusztató pályán bizonyos távolságban való keresztülfektetése által nem érünk el egyebet, mint a csusztató ut testének helyenként való szétrombolását; a lecsuszó fát azáltal fel nem tartóztatjuk.

Egy egyszerű és olcsó mód a csusztató utat üzemképtelenné tenni abban áll, hogy egy vagy több csekélyebb eséssel bíró helyen a csusztató pályára elegendő mennyiségű homokot vagy apró kavicsot teszünk és ezt megfelelő hosszú szakaszon úgy osztjuk el, hogy feltehetjük, miszerint a lecsuszó fa az erős surlódás következtében e szakaszon belül mozgásával teljesen felhagy, vagy mégis annyira lassul, hogy a legközelebbi, hasonló módon biztosított helyen egészen megáll.

A csusztató utnak ily módon való biztosítása akkor is ajánlatos, ha azt egy időre üzemen kívül helyezzük, nehogy arra hivatlanok véletlenül a csusztató ut közelében lerakott valamely fadarabot kíváncsiságból vagy meggondolatlanságból a csusztató pályába dobjanak és ezáltal a bedobás helyén alul fekvő egész csusztató utszakaszt veszélyeztessék.

Ha a befogadó és továbbító szakasz a leirt módon biztosítva van, akkor megkezdhetjük a fának a csusztató szájához való közelítését; egyidejűleg a rakodón felhalmozódó fa elszállítását is megkezdhetjük, a nélkül, hogy attól kellene tartanunk, hogy egy kisiklott törzs az ott foglalatostokodó embereket és állatokat veszélyeztethetné.

Ha a befogadónál elegendő famennyiség van előkészítve, akkor megkezdjük a csusztatást és ezt addig folytatjuk, míg a fa elfogyott, vagy az alsó rakodó teljesen megtelt; utóbbi esetben a csusztatást természetesen csak akkor folytathatjuk, ha ott ismét elegendő hely áll rendelkezésünkre.

A csusztató szájához való közelítés befejezte után, illetőleg az alsó rakodó kiürítése után a csusztatást újból megkezdhetjük.

A csusztató üzemhez szükséges munkásokat úgy kell beosztani, hogy a befogadónál levő rakodón elég ember legyen arra, hogy a legvastagabb szálfákat is a csusztató pályába bevezethesse. A munkások másik része mint őr szerepel; az őrök a továbbító szakasz mentén egymástól oly távolságban állítandók fel, hogy mindeniknek könnyen lehetséges legyen magát kiáltás vagy jelzés által a szomszédjával megértetni és hogy netalán bekövetkezett üzemzavart a befogadónál foglalatostkodó munkásoknak azonnal tudtul adhassák, hogy ezek az üzemet mindaddig beszüntessék, míg az akadály el nincs hárítva, a mit hasonló módon lehet újból jelezni.

Azonkívül minden veszélyes pontra, valamint azokra a helyekre, a hol a csusztató út gyalogúton vagy szekérúton halad át, őröket kell állítani. Hogy hány ilyen őrré van szükség, az függ a csusztató út hosszától, a terepalakulástól és általában a helyi viszonyoktól.

A jól készített csusztató út természetesen sokkal kevesebb őrt kíván, mint a rosszul készült, mert az első esetben üzemi zavarok ritkán fordulnak elő, míg utóbbi esetben ezek teljesen kiszámíthatlanok. Már ez okból is minden csusztató utnak szerkezetére vonatkozólag kifogástalanul kellene épülnie; az üzemi képesség rovására való takarékoskodás itt legkevésbé van helyén és az üzemi költségek aránytalan emelkedése által boszulja meg magát.

Az alsó rakodón annyi embert kell alkalmaznunk, a mennyi szükséges, hogy a megérkező törzseket az utból eltakarítsa; hogy minden egyes törzs megérkezésénél ne az összes ott foglalatostkodó munkásszemélyzet lépjen tevékenységbe, ajánlatos olyan berendezést alkalmazni, hogy a szintes kifutó szakasz kezdetén hárítófákat alkalmazunk, a melyek felső, a továbbító szakasz felé irányított végükön forgathatók és láncszemek segítségével a fentebb fekvő szilárd hárítófákhoz vannak erősítve. A mozgatható elterelőfák eltolása által minden egyes érkező törzsnek más irányt szabhatunk, úgy, hogy a megérkező törzsnek valamely más, már nyugalomban levővel való összeütődése és kölcsönös megrongálásuk elkerülhető.

Ha a kifutó szakaszt egészen elborítja a fa, akkor az üzemnek annyi időre kell szünetelnie, a mennyi a pálya szabaddá tételére szükséges, a mi rendszeresen gyorsan szokott megtörténni.

A hol a terepviszonyok megengedik, ott nagyon előnyös úgy berendezkedni, hogy a szintes kifutó szakaszhoz oldalt egy mérsékelt lejtésű sík csatlakozik, a mely rakodóul szolgálhat és a megérkező fa gyors legurítását lehetségessé teszi.

A lecsusztatandó törzseket nem szabad közvetlenül egymás után a csusztató pályára bocsátani, mert az egyes fák nem haladnak egy és ugyanazon sebességgel lefelé; megtörténhetnék tehát, hogy valamely utóbb megindított törzs az elől menőt utólérné és összezuzná, vagy hogy mindkét fa egymás mellett a pályába beszorulva, ezt elzárná és ezáltal üzemi zavart idézne elő, a mely nem egykönnyen háriható el. Az először lebocsátott törzsnek tehát, a csusztató ut kifogástalan működése esetén is olyan előnyt engedünk, hogy az a végső szakaszon megérkezve, már nyugalomba jött, mielőtt az ezt követő törzs megérkezett volna.

Az az időköz, a melyben a lecsusztatandó fák egymás után lebocsáthatók, már a kísérletek alkalmával minden csusztató utra nézve megállapítandó; határozott szabályt erre felállítani nem lehet. Az időköz függ a csusztató pálya hosszától és alkotásától, az alsó rakodó berendezésétől és az időjárástól.

Általában felállítható alapelvül, hogy vastag fának a lecsusztatásánál, ha a továbbbitó szakasz több kilométer hosszú, olyan szünetet tartunk, a mely fele amaz időnek, melyre a törzsnek szüksége van, hogy a befogadótól a rakodóig leérjen.

Mennél kisebb a csusztatandó fa hossza és vastagsága, annál kisebbek lehetnek az időközők, azaz annál gyorsabban követheti egyik fa a másikat.

Ajánlatos minden csusztató utnál bizonyos üzemi rendszabályokat megállapítani, a melyek az egyes faválasztékokra nézve az időközőket is meghatározzák.

Ha a továbbbitó szakasz valamely pontján, vagy pedig az alsó rakhelyen zavar állana be, akkor az üzem azonnal beszüntetendő és csak az akadály eltávolítása után, illetőleg az esetleg az uttosten beállott sérülés helyreállítása után kezdhető meg újra.

A csusztató pályának nagy eséssel bíró szakaszain alkalmas

helyeken homok vagy apró kavics halmozandó fel kellő mennyiségben; az esetre, ha a pálya esőzés következtében nagyon kisimul, a lecsuszó fáknak ez által előidézett tulságos gyorsaságát homok vagy kavics beszórása által annyira csökkenthetjük, hogy sem a csusztatott fa, sem a csuszató pálya megrongálódása be nem következik. Ezáltal módunkban van a surlódási ellentállást a pálya bármely pontján a szükségnek megfelelőleg emelni és a csuszó fa gyorsaságát mérsékelni.

Világos, hogy a csuszató üzemben jártas és tapasztalt munkás-személyzet sokkal kedvezőbb eredményt ér el, mint járatlan és tapasztalatlan munkások.

Igy tehát nagyon ajánlatos tapasztalatlan munkásoknak előbb csusztatási kísérletek által alkalmat nyújtani arra, hogy a csuszatási üzemmel megismerkedjenek; ez alkalommal azonban az embereket ne hagyjuk magukra, hanem részesítsük őket a kellő felügyelet mellett a szükséges oktatásban. A csuszató üzem kezdetén tehát a gazdaság vezetője (az erdőgondnok) ne sajnálja a fáradságot az üzem személyes vezetésétől; ezáltal csakhamar maga is megszerzi a szükséges tapasztalatokat és megakadályozhatja, hogy bizonyos hibák — a melyeket később bajos megszüntetni — a csuszató üzemnél meghonosodjanak.

A csuszató utak üzemének munkaszükséglete elsősorban attól függ, hogy az illető csuszató-ut műszakilag helyes módon készült-e vagy sem; e tekintetben tehát ne sajnáljuk a költséget. Az olyan csuszató utberendezés, a mely alapjában el van hibázva, nem működhetik jól és az üzemi zavarok, a munkások minden ügyessége és óvatossága daczára sem kerülhetők el; ezek gyakran ismétlődnek, az üzemet rendkívül megdrágítják, sőt a csuszató ut jövedelmezőségét is — a mely helyes berendezés mellett kétségen felül állana — kérdésessé teszik.

Egy további rosز következménye a gyakori üzemi zavaroknak az, hogy a munkások elkedvetlenednek és a csusztatási munkát nem szívesen vállalják el. A munkások megsérülésének veszélye ilyen esetben sokkal nagyobb és a bekövetkezett szerencsétlenség a munkát teljesen meggyűlölteti, úgy, hogy utóbb kénytelenek leszünk a csuszató ut üzemét megszüntetni és vele felhagyni, daczára annak, hogy a terepviszonyok szerint lehetséges lett volna az

utnyom helyes kijelölése és jó építés által az illető csusztató utat oly módon készíteni, hogy az a legmesszebb menő kívánságoknak is megfelelt volna.

A készítésnél elkövetett durva hibák nem könnyen tehetőek jóvá és az erdőbirtokos sem fog egykönnyen hajlandóságot mutatni arra, hogy egy az ő szemében diszkreditált építményre újból tetemes pénzáldozatot fordítson.

Valamely elhibázott csusztató ut tehát valamennyi érdekeltre nézve a legkellemetlenebb következményekkel jár, sőt e szállítási rendszer hamis és igazságtalan megítélésére is vezethet.

Műszakilag helyesen vezetett és épített csusztató ut különös elővigyázati rendszabályokat nem igényel; a fa akadály nélkül befutja a pályát és üzemi zavarokat csak a hátrányos véletlen okoz; a lecsusztatandó fa rövid idő alatt a rakodóra érkezik és minden előbb említett kellemetlen következmény elesik.

Az évszak befolyása a csusztató üzemre.

Az évszaknak annyiban van a csusztató-üzemre nagy befolyása, a mennyiben a csusztató pálya esésétől függ, hogy annak minő állapotban kell lennie, hogy a fa akadálytalanul lecsusztászik.

Nagy eséssel bíró csusztató utat úgy vastag, mint vékony fa szállítására nyáron használunk; a csusztatás csak száraz pályán történhetik, hogy a csuszó fa sebessége tulságos nagy ne legyen.

A nyári üzem annyiban nagyon előnyös, mert a munkálatot sok, az időszakkal szorosan összefüggő kedvező körülmény tetemesen elősegíti.

Különösen magas hegységben a nyári üzem gyakran nélkülözhetetlen kellék, a melyet a csusztató ut készítésénél figyelembe kell venni; mert a munkahely legtöbbször messze és oly magasan fekszik, hogy télen a nagy hó miatt teljesen megközelíthetetlen és ez a munkálat ezen évszakban való megkezdését vagy folytatását teljesen kizárja. Igen nagy eséssel bíró csusztató utnál az üzemet akként kell beosztani, hogy először az összes hosszú és vastag fát száraz időjárásnál lecsusztatjuk, ezt követi azután későbbben a rövid és vékony fa; az esetben ha ez utóbbi a nagy esés daczára fennakadna és a csusztató pálya nagyobb simaságát kívánja, akkor azt nedves időjárásnál csusztatjuk le. Csekély eséssel

biró csusztató utat hasonló módon fogunk télen üzembe venni, és pedig először a vastag fát szállítjuk le addig, míg a pálya nem nagyon sima és a könnyű anyagot később jeges pályán szállítjuk utána. Ajánlatos tehát a csusztatást már a tél elején megkezdeni, mielőtt a nagy havazások beállanak, hogy ezáltal a csusztató pálya szabadontartásának költségeit megtakarítsuk.

Közepes eséssel biró csusztató utakat már nyáron üzembe hozunk, hogy a nehéz szálfnak lecsusztatását eszközölhessük és pedig a fa csuszási sebességének megfelelőleg vagy száraz vagy nedves pályán. A vékony fát csekély csuszási gyorsaság esetén télen jeges vagy havas pályán szállítjuk utána.

Üzemi költségek és munkaszükséglet.

Az itt (Goisern, Salzkammergut) szerzett tapasztalatok szerint az üzemi költség 2 K 10 f napszám mellett és 1.0 és 0.5 *km* szállítási távolságnál átlag 80 fillér 1 m^3 és 1 *km* után. Ha a csusztató ut 1.5 *km*-nél hosszabb, a szállítási költségek mindenesetre apadnak az által, hogy a csusztatandó fa bedobásánál és az alsó rakodón felmerülő kezelési költségek hosszabb szakaszra oszlanak meg; ellenben emelkedik a munkaszükséglet a csusztató ut felügyelete miatt az üzem tartamára és a munkásoknak sokkal több idő kell, hogy a távolságot a rakodótól a befogadóig bejárják. 2—5 *km* szállítási távolságnál tehát 1 *km* és 1 m^3 -re 60 fillér az átlagos egységár. A mintegy 30% eséssel biró csusztató ut munkaszükségletét összehasonlítva a körülbelül 10%-os eséssel biró szekéru t munkaszükségletével, a csusztató ut mutatkozik előnyösebbnek. Az átlag 30% eséssel biró csusztató ut 1000 *m* szintkülönbséget már 3.33 *km* távolságnál győz le, míg a 10% átlagos eséssel biró szekéru tnak ugyanazon szintkülönbség legyőzésére 10 *km* hosszú utvonalra van szüksége. Az üzemi költségek a következők:

A 10%-os szekéru tton 10 *km* hosszánál: nyári szállításnál 1 *km* és 1 m^3 -nél 50 f, tehát 5 K; téli szállításnál 1 *km* és 1 m^3 -nél 40 f, tehát 4 K; 30% eséssel biró csusztató utnál 3.33 *km* hosszban 1 *km* és 1 m^3 -re 60 fillérével 1 K 98 f.

A fuvarozási kiadások kiszámításánál a helyi fuvarnapszám, csusztató utaknál a helyi munkás-napszámbeérek vétettek alapul.

Ebből az összehasonlításból kitűnik, hogy magas hegységi terepnl a fának csusztató uton való szállításánál a költségek jelentéke-nyen kisebbek, mint a fának szekérunon igásmarhával, szekeren vagy szánon való szállításánál.

A goiserni cs. kir. erdőgazdasági kerületben az 1902. évben több csusztató ut volt üzemben, a melyeken megközelítőleg egyenlő hosszúság (1·2 *km*) mellett majdnem ugyanaz volt az üzemi eredmény. E csusztatóutak mindenike mellett a szálfá kiszállítása alatt egyidejűleg 16 ember volt foglalkoztatva és pedig 8 ember a fának a befogadónál való bebocsátásánál, 5 ember mint ór a továbbító szakaszon és 3 ember az alsó rakodón.

Naponkint 50 m^3 szálfá és 30 m^3 6—8 *m* hosszú bükkfa-rönk szállított le. A lecsusztatás tehát 0·32 napszámot szükségelt 1 m^3 szálfá és kereken 0·50 napszámot a bükk-tüzifa 1 m^3 -e után. E csusztató utak esése 15 és 23°/_o között ingadozik. Egyik csusztató ut 15°/_o átlagos eséssel tél elején — tehát fagynál és hidegnél — vétetett üzembe, mert a nyári üzemhez esése igen csekély. A lecsusztatott fák sebessége ugyanezen csusztató uton sima, részben jeges pályánál 9·1 *m*. Egy másik csusztató ut 23·27°/_o átlagos eséssel nyáron nedves időben vétetett üzembe. A törzsek sebessége szálfánál 8 *m*-re rugott. Ugyanez a csusztató ut kísérletképen télen, jeges pályánál helyzetetett üzembe. A gyorsaság a csusztató pálya ilyen állapotában 20 *m*-ig fokozódott anélkül, hogy a törzsek kiugrottak volna, a mit főleg annak a körülménynek tulajdoníthatunk, hogy a csusztató ut egész nyoma teljesen egyenes, az utolsó 50 *m* hosszú szakasz kivételével, a mely kanyarulatot képez ugyan, de csak 5°/_o eséssel bír.

Daczára a jeges pályán csusztatott fa nagy sebességének, a legnehezebb törzsek a farakodó szintes kifutó szakaszán 40—45 *m* távolságban már megállapodtak. A csusztatott fa sem nedves, sem jeges pályán valami különösen meg nem rongálódott. A lekérgezetlen bükk-törzseket és törzsrészeket jeges pályán kellett leszállítani, az ez uton elért sebesség körülbelül 12 *m*-t tett ki.

Építési költségsszükséglet.

Az építési költségsszükségletre nézve pontos adatok nem nyújthatók, mert az a terepviszonyoktól és a helytől függ. A rendel-

kezésre álló tapasztalatok alapján azonban állithatjuk, hogy nehéz viszonyok között a magas hegységben az építési költség, beszámítva a földmunkát, falazást és áthidalásokat, — 2 K napszámber mint átlagos alapár mellett — folyóméterenként 5—6 K-t meg nem halad.

A háritófákkal való faszerelés költségei 0·4—3·0 K-ra rugnak folyóméterenként a szerint, a mint az eltereléshez szükséges szálfák helyreszállítása nehézségbe ütközik vagy nem.

A ferdén fekvő kettős bordákkal való szerelés költsége egyenes szakaszokon — a távolsághoz képest, a melyről a bordákhoz szükséges dorongfa szállítandó — és az alépitmény szerint 0·10—0·50 K között változik. (Folyt. köv.)

A jegenyefenyő tenyésztése.

Tanulmány.

(Folytatás.)

Tiszta vagy elegyes jegenyefenyvesek természetes felujítása.

Jelen közlemény céljának nem annyira a jegenyefenyvesek természetes felujításának módszeres leírását tekintjük, mint inkább kritikailag meg akarjuk világítani mostani eljárásaink hiányait s ezekből kiindulva akarunk a felujítást biztosító eljárásokra következtetést vonni.

Már a bevezetésben kimutatni igyekeztünk, hogy mik a jegenyefenyő azon főbb sajátságai, a melyeket tenyésztésénél figyelmen kívül hagyni nem szabad és reámutattunk arra is, hogy a nálunk szélteben divó 5 éves felujítási időtartam a jegenyefenyő tenyésztésének szempontjából teljesen elégtelen.

Az erdő záródása a fél fatömegnek egyszerre való döntése által hirtelen erősen megszakad. Az egyszerre ledöntött nagy mennyiségű fatömeg az előzetesen netalán már meglévő csemetéket erősen megritkítja. A visszamaradó fák átmenet nélkül szokatlanul ritka állásba kerülvén, az öt év leforgása alatt abnormális viszonyok között élnek és többnyire csak akkor kezdenének — új életviszonyaikhoz alkalmazkodva — erősebb koronát fejleszteni,

fokozott növekvésnek indulni és bővebben magot teremni, amikor a sablonos nézetek által irányított fejsze életüknek már határt szab.

Az öt év leforgása alatt lehulló mag egyébiránt szintén kevésbé kedvező körülmények közé jut. A záródás erős megszakításának egyik következménye ugyanis, különösen a jobb termőhelyeken, a talaj elvadulása és a gyomnövényzetnek szinte meglepően buja fellépése. Láttunk oly vetővágásokat, amelyek alját a harmadik évben áthatolhatatlan sűrűségű szedres lepte el, a milyen a tarvágásokon sem szokott fellépni, a melyeken inkább a kevésbé ártalmas füziike hatalmasodik el az első éveken.

Az a csemete, a mely mindennek dacára a lehulló magból kicsirázik — ha csak nagyon kedvező körülmények nem játszanak közre — elégtelen a terület teljes beerdősítésére és fennmaradása is igen kétséges. Életének 2—3. évében ugyanis, a midőn a védelemre a legnagyobb mértékben van reászorulva, már bekövetkezik a végvágás, a mely ismét aránylag igen nagy fatömeget dönt egyenletes elosztással a területre, melynek döntése, feldolgozása és elszállítása közben a zsenge fiatalos nagy károkat szenved és egész foltokon, különösen pedig a hegyoldalak alsó részén, a hol a közelített fa összefut, teljesen ki is vész. A gyom és ágrözsze között ezután is életben maradó csemete 2—3 éves korában, a mikor tehát még gyengébb, mint a csemetekertben nevelt csemete, ott marad a tarvágáson, védtelenül kitéve a fagy és hő hatásának, a mely újabb áldozatokat szed, avagy teljesen tönkre teszi a felújítás eredményét, különösen keleti, déli és nyugati oldalakon. Az utánpótlás minden valószínűség szerint elkerülhetlen. Miután pedig az apró, a rözserakások és gyomok között meghuzódó zsenge jegenyefenyőcskéket a munkások nem igen veszik észre vagy nem méltatják figyelemre, ez az utánpótlás rendszerint megközelítően az új beültetés jellegével bir, melynek során a rendszerint használt 2—3 éves, a jegenyefenyővel tehát egykoru lucfenyő-csemeték egyenletesen eloszolnak az egész területen. Ezzel azután gondoskodás történt, hogy a fennmaradt jegenyefenyők is a gyorsabb növésű lucfenyő által csakhamar a mellékállabba szoríttassanak és jóval a vágható kor elérése előtt az állabból kiváljanak.

A vágható kort ily körülmények között többnyire csak az

eredeti állab hézagain már előzetesen megtelepült, önmagukban záródott jegenyefenyő-csoportok érik el.

Az utánpótlás költségei akkor, a mikor gyomokkal teljesen ellepett vágásoknak majdnem teljes újraültetéséről van szó, tete-mesek, sőt nagyobbak, mintha tarvágást és azt rögtön követőleg ültetést alkalmaztunk volna. A hosszas eljárás által, a melyet természetes felujításnak nevezünk, tehát erdősítési költséget nem takarítunk meg, ellenben több évi növendékvesztéséget irhatunk gazdálkodásunk terhére.

Van azonban annak az eljárásnak, a melynél a félfordulószak első éveiben csak vetővágások vezetettek, a félfordulószak második felében ellenben csakis végvágásokkal van dolgunk, egyéb hátránya is. Kisebb birtokokon ez esetben nehéz a jövedelmet évről-évre egy és ugyanazon magasságban tartani, a mint azt az erdőbirtokos érdeke megkíváná. Ha ugyanis a felujítás követelményeinek némileg megakarunk felelni, akkor a vetővágások alkalmával első sorban a csekélyebb értékű, tenyésztésre nem szánt fanemeket, a rossz növésű és hibás törzseket jelöljük ki döntésre, a miáltal természetesen az erdő jövedelme csökken. Ellenben a félfordulószak második felében az állab java része kerül fejsze alá, a jövedelem tehát megnövekszik. Ha módját ejtethetjük, hogy évről-évre vető- és végvágás körülbelül egyforma számban legyen, akkor a jövedelem kiegyenlítődik, de ez kisebb birtokokon a vágások ily sablonosan egyszerű elosztásánál nem mindig lehetséges, ellenben némileg változatosabb gazdálkodás mellett itt is rendesen könnyen elérhető. Igen gyakran követték azonban azt a kibuvót, hogy a felujítási érdekek kárára a vetővágás alkalmával megkimélték a kevésbé értékes fanemeket és az értéktelenebb törzseket, hogy mindjárt eleinte nagy jövedelmet mutathassanak ki.

Számos erdőgazda előtt, a midőn ezt a felujítás szempontjából eredménytelen vajudást látja, önkéntelenül felmerül az a kérdés: miért az üzemet ily módon komplikálni, mesterséges növedék veszteségeket előidézni, ha a jegenyefenyő felujítását mégsem érjük el. És valóban mi is, akik e kérdést alább más alakban vetjük fel, elismerjük, hogy mi sem kompromittálta a magyar erdőgazdák szemében a természetes felujítást annyira, mi sem

járult hozzá a legnyersebb tarvágásos gazdaság elterjedéséhez annyira, mint a természetes felújításnak leirt, csak silány eredményekhez vezető útja, amely — sajnos — az erdőtörvény egyik szakaszának téves értelmezése következtében, mintegy hatósági szankciót nyert. Az erdőtörvénynek abból az intézkedéséből kifolyólag, hogy vágás-területek 6 év leforgása alatt beerdősítendő, illetőleg felújítandók. üzemterveink hatósági jóváhagyásánál fokozatos felújítás tervezése esetén ritka következetességgel és az erdő minőségére való minden tekintet nélkül azzal a rendelkezéssel találkozunk, hogy a félfordulószak első öt évében megiritkított állabok a félfordulószak második felében már tarra vágandók.

A jegenyefenyő tenyésztése szempontjából mi a fenti kérdést úgy módosítjuk, hogy: miért nem alkalmazzuk a természetes felújítást oly tökéletesebb alakban, amely sikerhez is vezet? Sohasem ismerjük el ugyanis annak jogosultságát, hogy az erdőfelügyelet akadálya lehetne annak, hogy tökéletesebb gazdasági eljárások alkalmaztassanak, mert csak nem lehet célja bizonyos fanemek tenyésztésének mintegy kizárása és egyöntetű szabályoknak a legkülönbözőbb viszonyok között, ugyszolván országszerte való erőszakolása.

Ha ez így van, akkor nem zárkozhatunk el annak felismerése elől, hogy az erdőtörvény említett szakaszának a fokozatos felújító vágásokra való eddigi alkalmazása voltaképpen negációja, sőt egyenesen kitiltása a modern erdőgazdasági tudomány érvényesülésének és pedig oly téren, a hol az a legszebb sikereit aratta. A magyar erdőgazdaság regenerálása körül első teendőnek ajánlott oly egyszerű és általános szabályokat megállapítani, amelyek az erdőtörvény nemes célzatának megvalósítását leghamarább elérhetővé tenni látszottak. Innen az erdőrendezés terén a külső megjelenésében (az üzemtervek alaki kivitelében) ugyan szövevényes, de belső lényegére nézve egyszerű térszakozásnak elfogadása, innen az a törekvés, hogy fokozatos felújító vágások esetén is a gazdaság viszonyai könnyen és gyorsan áttekinthetők legyenek, a mit éppen az által vélték elérhetőnek, ha a felújítási időtartam imperative 5 évre szoríttatik le, nehogy a térszakozás merev keretei megbolygathassanak.

Az erdőfelügyelet részéről érvényesítendő alapelvek megállá-

pitásánál az egyszerűség felé való törekvés mindenkoron, de legfőképen a magyar erdők akkori állapotában teljesen indokolt, de nem szabad annyira mennie, hogy bizonyos gazdasági rendszabályokat oly nagy kiterjedésű országban, a milyen hazánk, oly változatos viszonyok között általánosan kötelezőknek tekintsen és minden más eljárást, legyen az bármennyire célhozvezető és tökéletes, egyenesen lehetetlenné tegyen. Mert ekkor e törekvés már kétélű fegyver, a mint a jegenyefenyő tenyésztése terén is sajnos tapasztaljuk. Jegenyefenyvesek tarra vágása — bármennyire célszerűtlen az e nemes fanemünk fentartása szempontjából — akadályba nem ütközik. Jegenyefenyvest öt évnél hosszabb időtartammal felújítani, bármily nagy szükség volna erre, — ez ellen az erdőfelügyelet mindeddig felszólalt, hivatkozással az erdőtörvény 5. szakaszára, amely a felujulást 6 éven belül feltétlenül biztosítani óhajtja. Pedig hát e követelmény egyáltalában nem zárja ki a hosszabb felújítási időtartamot. A jelenlegi általános eljárásnál az első, u. n. vetővágásnál a fél fatömeg használtatik ki, a nélkül, hogy ekkor számot tevő fiatalosra lehetne számítani az ezen időpontig rendszerint jó záródású jegenyefenyvesben. Ily erőszakos ritkításnál tényleg van okunk arra, hogy az erdőtörvény 5. szakaszában említett 6 évi időtartamot a vetővágástól számítsuk, mintegy előre lemondva arról a reményről, hogy a visszamaradó fák hivatásuknak megfelelnek és öt év múlva, a taroláskor az öreg erdő helyén kellően megerősödött fiatalos legyen található. A természetes felújítás sikerében tehát ugyyszólván eleve kétkedünk, ami az említett eljárás mellett nem is egészen indokolatlan, azonban annál kevesebb jogosultsággal bír akkor, ha a használatok szakszerű átmenetességgel töríennek és az erdőgazdák az 5 év előírásával nem kényszerítetnek meg nem felelően gazdálkodni. De a taroló vágást öt évvel utóbb parancsolólag elrendelni még az első esetben, a mostani eljárás mellett sem okolható megszerény nézetünk szerint. Mert hátha a vetővágás mondjuk csak fél sikerrel jár és a terület felét csemeték borítják, a melyek védelmet igényelnek? A terület erdősültsége akkor *teljes*, mert ennek megítélésénél természetesen a fiatalost is tekintetbe kell venni, nem csupán az idős állabmaradványt. Ha pedig az erdősültség teljes, vágástisztás tehát egyelőre nincsen, akkor ezidő

szerint nincs is okunk bármi tekintetben aggódnunk az illető terület jövő sorsa iránt és annak a 6 évi időtartamnak kezdetét csak arra az időpontra helyezhetjük, a midőn az idős állabrész alatt a további bevetényülés évekig elmarad, a fiatalossal nem borított részek elgyomosodnak, az álló törzsek a már megtelepült fiatalos létét beárnyalásukkal veszélyeztetik, vagy ha a hirtelen megritkított koros állabmaradványt a szél kidöntögeti. Szóval a 6 évi időtartam kezdetét csak akkorra tehetjük, a midőn vágástisztás jellegével bíró területek keletkeznek, avagy ilyenek keletkezésének a veszélye nagy. Ez a veszély, a mint már említettük, az öt éves felújítási időtartam mellett majdnem bizonyos, szakszerű eljárásnál ellenben nem valószínű, habár a végvágást követően némi utánpótlásokra rendszerint szükség lesz.

Jogosulatlan tehát az állabmaradványnak öt év multán való tarolása sok esetben már azért, mert voltaképen nincsen be nem erdőszült terület (vágástisztás), a mely az erdőtörvényben említett 6 éven belül be volna erdősitendő.

Jogosulatlan azonban a legtöbb esetben azért is, mert ha már a visszatartott idős fák további maghullatásának eredményéről le is mondunk, az öt éven belül megtelepült, — igen kedvező esetben talán *teljes* fiatalost a jegényefenyőnél még okvetlenül megkivánt védelemtől nem szabad idő előtt megfosztanunk, mert ezzel az elért sikert is kockáztatjuk. A zsenge csemetékre egyszerre rázudítjuk a fél fatömeget (holdankint 150—200 m^3), és kitesszük a nap, a fagy és elgyomosodás minden veszélyének. A már betelepült területből elhamarkodott eljárásunkkal ekkor mestersegesen alkotunk vágástisztást. Oly eljárás ez, mintha valaki sebhelyét előbb gondosan bekötözné s azután, a mikor már hegedni kezd, a kötést hirtelen erőszakkal lerántaná.

Elismerjük, hogy a fokozatos felújító vágás örve alatt sok visszaélés történhetik; az értékes fanemek előzetes kiszedése, hogy azután a terület sorsára bizassék, és hasonló esetek előfordulhatnak, de ez nem lehet ok arra, hogy a tökéletesebb eljárások egyenesen kizárassanak.

Nem is tarthatták fenn erdőfelügyeleti hatóságaink sem a kifogásolt elvet a maga rideg merevségében. Az Erdészeti Lapok 1893. évi VI. füzetében Muzsnay Géza tollából tudjuk meg, hogy

a zsarnóczai m. kir. erdőhivatal kerületében már mintegy 15 év előtt belátták, hogy az 5 évi felújítási időtartam feltétlenül kevés és hogy indokolt felterjesztést intéztek a földmivelésügyi miniszteriumhoz, a melynek alapján engedélyt nyertek arra, hogy a vetővágást megelőző 10 évben (tehát a II. félfordulószakra előirt állabokban) a fatömeg 25⁰/₀-áig terjedhető előkészítő vágást vezethessenek, másrészt pedig a végvágást a vetővágást követő tizedik évig elhalaszthassák és időközben 1—2 ritkító vágást is közbeiktathassanak.

Az előkészítő vágás a „rendszer“ kedvéért és némi önámítással az előhasználatok között, tehát hozamterület nélkül könyveltetett, pedig a vágatási korhoz közel álló állabokban a fatömeg 25⁰/₀-ára kiterjedő használat már nem bír az előhasználat jellegével, mert már a főhasználati fatömeget apasztja, de ez elvégre a felújítási érdekek szempontjából, a melyekből ezuttal kiindulunk, közömbös, fontos csak az, hogy ez a módosított eljárás a jegenyefenyő tenyésztésének követelményeit különben szakavatott keresztülvitel mellett meglehetősen kielégítheti, tehát haladást jelent.

Sajnálatosnak tartjuk azonban, hogy tudomásunk szerint a felújítási időtartam kiterjesztésére csak a kincstári erdők nyertek engedélyt, azok is csak akkor, ha maguk a hatóságok szorgalmazták, ellenben az erdőbirtokosok általában nem tétettek figyelmessé, hogy e tökéletesebb eljárás meg van engedve. (Bár voltaképpen paradox dolog, hogy *engedély* szükségeltessék ahhoz, ha valaki valamit *jobban* akar csinálni.) Az a semmiképpen sem kívánatos látszat kelt így, hogy a kincstári erdőknek privilegiumaik vannak. Tény az, hogy évekkel miután a zsarnóczai kerületben a leirt tökéletesebb eljárás életbe lépett, a jóváhagyási záradékokban a többi erdőbirtokra vonatkozólag ott szerepelt az 5 évi felújítási időtartam kötelező előírása.

Viszont tény az is, hogy ujabban az erdőfelügyelőségek e kérdést különféleképpen itélik meg és tudunkkal a földmivelésügyi miniszterium sem gördit akadályokat a hosszabb felújítási időtartam elé, ha a kezdeményezés az erdőbirtokosoktól indul ki. Szükséges volna azonban, hogy a hatóság ez ügyben körrendeletileg is állást foglaljon, egyfelől az ügy érdekében, másfelől azért, mert

ami az egyik erdőbirtokosnak meg van engedve, az a másíknak is joga.

E kitérés után, amely a jegenyefenyő tenyésztésének megvításánál el nem volt kerülhető, de bizonyos általános szempontokat is feltárt, a következő alkalommal ismét szorosán a jegenyefenyő felújításának technikájára térünk át.

(Folyt. köv.)

Házi kezelés vagy tövön való faértékesítés?

Irta: Földes János.

Fenti czimet adhatta volna Kaán Károly az „Erdészeti Lapok” folyó évi VI. füzetének 481-ik lapján kezdődő eme cikkének: „A faértékesítés a francia erdőgazdaságban”. Oly érdekesen fejtegeti ott a házikezelés, illetőleg „a faanyagok előkészített állapotban való értékesítésé”-nek előnyeit, hogy indítatva érzem magamat, hazánkban szerzett tapasztalataim alapján, hozzá szólni. E tapasztalatok zsenge gyermekkoromig nyulnak vissza, lévén ez eladási módozatnak előbb, mint erdőtiszt fia, szemlélője, később — mint tényleges erdőtiszt — éveken át keresztül magam is házilag kezeltem erdőt és földet.

A meddig emlékezetem terjed, a mult század második felétől kezdve a Dunántul rendezett magánuradalmaiban legtöbb helyen a két értékesítési mód egyesítve volt aképpen, hogy a vágásban a „faliczítán” a haszonfának való törzsek egyenként, rendszerint szembecslés útján, árverés alá bocsáttattak tövön az erdőben, és sokszor — mint Tolnamegye lengyeli uradalmában — hallatlan magasságig felverték a kikiáltási árat. Az így megvett fát mindenestül — rönköstől, galyastól — hazavitték. A vevők majdnem kizárólag mesteremberek s földmivelő kisbirtokosok voltak.

A visszamaradó fát tüzifának dolgozták fel házilag és pedig a hasáb- és dorongfát pénzért, a rözsefát 30 cm átmérőjű s 1 m hosszú kötegekben $\frac{1}{3}$ -ad, $\frac{1}{4}$ -ed vagy $\frac{1}{5}$ -öd részért s az uradalmi részt rendesen a részes maga váltotta ki. Az ölfát rakodókba hordják szintén házilag s ott jó pénzen eladogatják a környékbelieknek, kik rendesen előre fölíratkoznak, hogy fához juthassanak.

Oly értékes ott a fa, hogy az uradalmak valóságos *termény-uzsorát* üznek. A széldöntvényekért, szedelékfáért annyi a jelentkező, hogy a szerencsés vevők még bizonyos fuvar- vagy kézi nap-számot is kötelesek teljesíteni a megvett fáért.

Ily helyeken, meglehetősen meredek oldalakon — mivel a szántóföldnek valót rég kiirtották — az erdő biztosan meghozza az 5% kamatot. Szemtanuja voltam magam, még ifju koromban, oly árverésnek, hol az erdőben összecsendült kiscgazdák a fenyő-rudas tövön aszott szúrágott fáit 40 krtól 1 frtig, sőt följebb hajtották, pedig a legvastagabb példányok sem haladták túl a 15 centimétert.

A vételárhoz forintonként 3 kr.-t csaptak hozzá. Az ebből alkotott tőke képezte a tisztviselők *akczidencziáit*, mely az alapfizetést is messze túlhaladta egyiknél-másiknál s a munkakedvet hihetetlen módon fokozta minden egyesnél. Ezt látva, csak azon csodálkozom, mért nem hozzák be e rendszert általánosan. Meggyőződtem amaz uradalomban, hogy a jövedelem mennyire fokoztatott ekképen az erdőbirtokos minden különleges megterhelhetése nélkül. Ezáltal ugyanis oly ösztönző tényezőt mozgattak meg hasznos irányban, mely eddig mindenütt a legnagyobb eredményeket hozta létre: az önérdeket. Ez önként sarkalt ott minden alkalmazottat, hogy folyton olyan utakat, módokat eszeljen ki, melyek a jövedelmet a legmagasabbra emelik.

A tövön való törzsönkénti elárverezés a kincstár marosmenti lapályi erdeiben is divatban van már 30 évnél régiebb idő óta. Azelőtt az összes vágások fája ily módon oszlott meg igen jó áron a lakosság között. A bognárok különösen a kőriseket vették meg sokszor mesés árakon az árverésen, jóllehet 20 koronán felül volt a szerszámfa tőára. A vagyonosodás hanyatlásának merném betudni, hogy mostanában csak a vágások $\frac{1}{3}$ -ad része bocsáttatik lejjebb szállított egységáron árverés alá és legtöbbször még így sem kelnek el egészen.

Most a sik vidéken a kétharmad, a dombos erdőkben az egész vágások és pedig több évre előre nagy fakereskedőknek adatnak el tövön. A síksághoz közelebb fekvő *dombos* kincstári erdők egy részében még 25—30 év előtt a *házi kezelés* divott. Az eljárás a következő volt: A kitűzött évi vágásokba előbb az

épületfavásárlók bocsáttattak be, 10 korona bánatpénz ellenében váltott igazolványok alapján. Mindegyik levágta a céljainak megfelelő törzset, abból a szükséges rönköket kifűrészelte s egy helyre összehordta. *) Innen azután méretezési jegyzék alapján és az árszabályszerű árak lefizetése mellett elhordhatta, midőn az összes váltott szerszámfa kitermelése készen volt. A többi fát házilag *tűzifába* vágták s vagy a vágásban elbárczázták vagy a fölösleget szintén házilag a farakodóba szállították.

Minthogy azonban az *épületfa*-szükséglet kiszedése után még mindig elég műfának való anyag maradt vissza, a megfelelő rönkökből, ha tölgy volt, *szőlőkarót* és *mühasábfát* készítettem, mely utóbbit a kádármesterek nagyon szívesen elkapkodták, a szőlőkaró pedig vagy a helyszinén vagy a farakodóba szállítva kelt el bárczázás útján. Én voltam tehát az első azon a vidéken, aki az arad-temesi kincstári erdőkben a szőlőkarótermelést megkezdtem a nyolczvanas évek elején. Ez a szőlőkarótermelés az utóbbi időben százezer számra történt a kincstár által s most a nagy favásárlók folytatják. A *rőzsefa*, a tűzifarakatok közt elhelyezve s kertekre osztva, árverés útján lett eladva. Hogy a kincstár itt mily sok nyereséget juttatott e legsilányabb választéknál is a közvetítő vásárlónak, az kitünik a következő esetből:

Egy általam arra felbízott faiparos csak nagynehezen szánta rá magát az árverelésre. Ez az első árverésen az előbb csak 25—30 frton elkelt rőzsefát 100 frtig felverte, míg rajta maradt.

A megvett rőzsét, hulladék- és forgácsfát azután kocsinként adogatta el mindig kisebb egységáron, a szerint, a mint a nagyobb méretű fa fogyott. A végén azután örvendve bevallotta, hogy 1000 frtnál nagyobb volt a nyeresége.

Ez időtől fogva a szerény kádármester minden faárverésnél ott volt, mindig jobban belé merészkedett, míg ma a nagy fakezsedők között szerepel és szintén több évre szóló vágásterüle-

*) Ez az előzetes bebocsátása az iparosoknak, tulajdonképpen csak annyiban felel meg a házi kezelés eljárásának, a mennyiben a helyi ipart könnyű szerrel juttatja faanyaghoz, különben azonban nem eshetik az előkészített állapotban való értékesítés fogalma alá és nem mindenütt mutatkozott előnyösnek.

teket vásárol össze. Őt az árverésen tulliczítani mai nap sem lehet, mert szerény viszonyai közt megmaradva, közvetítők igénybe vétele nélkül, maga végzi üzleti teendőit.

Egyáltalában, ha körülnézünk, mindenütt azt látjuk, hogy fakereskedőink legtöbbszörre nagy vagyonra tettek szert a tövön való faeladás rendszere mellett.

Világos, hogy az a pénzfölösleg, mely őket oly nagy vagyonhoz segítette, ha tán nem is mind, de legalább részben az erdőbirtokos pénztárába folyhatott volna be ügyesen keresztülvitt házi kezelés mellett.

Elismerem, hogy a vállalkozói nyereség saját regieben nem lett volna mindjárt tetemes, mert hiányzik a nagyban való eladásnál a helyi fogyasztástól távoleső, külföldi szállítást igénylő vidékeken a széleskörű üzleti összeköttetés, a gyakorlottság s főleg gyors cselekvést lehetővé tevő mozgékonyság.

Sőt tudok esetet, a mikor a magas hegységi fenyvesek házi kihasználásának megkezdése csütörtököt mondott, mert a nagyvállalkozók összebeszéltek és a fát a birtokos nyakán hagyták, ki járatlanságában, miután a romlástól kellett már félni, potom áron volt kénytelen tudadni termékén.

Ez azonban nem zárja ki, hogy nagyobb körütekintéssel és alkalmasabb viszonyok közt kisebb körben újból kezdve, a házi kezelés ne sikerüljön.

De vannak helyek: az általam fennemlített azok a vidékek, hol a helyi fogyasztás élénk, ott a házi kihasználást bármely perczen, nagyobb jövedelemre való kilátással, meg lehet kezdeni.

Másutt akképen alkalmazkodjunk, hogy a mit lehet házilag, a mit ekképen nem lehet, tövön árverés útján értékesítsük, míg a közlekedési viszonyok megjavulnak. Mert értéke jóformán mindenütt van a fának, ha a kihozatalt könnyebbé tudjuk tenni.

Az Alduna mentén (Bácsme gyében) hasonló módon történt az erdők kihasználása. Nagy fogyasztó piac közelében házilag, másutt tövön. Sőt mivel itt 14—15 m. hosszú *malomgerendelyeknek* volt nagy keletje: először a hosszú fát igénylő vevők bocsáttattak be, nehogy a rövidebb rönkövel beérő iparosok s kisbirtokosok a malomgerendelynek valót elapritsák s oly részeket hagyjanak vissza belőle, melyek a hosszú fától elválasztva csak tűzifába valók

lettek volna. A tuskófát, mely azelőtt a földbérlőnek maradt, feléből kiszedtettem s egy helyre hordattam, honnan *ürm*³-ként 2 K 40 f-en vitték a cséplőgépekhez, melyekhez legalkalmasabb fűtőnek bizonyult. A vágáson kívül az erdőkben talált vén tuskók hasonlóképen hasznosították.

A széldöntvények kocsinként való eladása a gyakori visszaélések miatt, meg lett szüntetve.

Kivételesen egy községi jegyzőnek állítottam ki egyszer két kocsira bárczát, minek ára egészen 10 K volt, de azt is megbántam. A vége ugyanis az lett, hogy százakra menő károkat okozott a bárcza czimén döntött legszebb állótörzsekben. Nem kevesebb, mint 1200 K-t kellett fizetnie erdőkár fejében.

Ez esemény után a *széldöntvények* is mind *házilag* dolgoztattak fel. A *gyéritések* fája és a rözse szintén. Az anyag gyűjtő farakodókon bárczázás útján értékesítetett, a mi számba vehető szép mellékjövedelmet biztosított a kincstárnak.

Tökéletesen igaz elől idézett közlemény amaz állítása, hogy az értékbecslés — különösen a tölgnél — hazardjáték. A becslések felülvizsgálásánál sokszor fejtörést okoz némely tölgynek belsejét a gyanusnak látszó külső után megítélni. Mert éppen e legnemesebb fanemünk legtöbb hibát rejteget magában. A becslés ilyenkor inkább kisebb szokott lenni, hogy az eladás fennakadást ne szenvedjen. De a favállalkozó szintén megnézeti ahhoz értő gyakorlati megbízottja által s ismét leüt valamit a rizikóra. Így tehát csak az erdőbirtokos károsodik a tövön való eladásnál.

Mindenképen legjobban jár ennél fogva az eladó, ha maga dönti, választékolja a fát. Így a hibás foltok kihagyásával még onnan is kihoz rövidebb árut, hol csak tűzifát kellett volna becsülni, mert hisz tövön még hozzávetőleg sem lehet megmondani, meddig terjed a revesedés.

Említett cikk szerint a Vogesekben egészen 1870-ig csak 576 K volt a legmagasabb bér, mit egy erdőőr elérhetett, így hát megvesztegetésre könnyen hajlandók voltak.

De mit szóljunk mi ahhoz, hogy a volt Bánság államerdeiben a Belga-banktól átvett erdőőri személyzet évi fizetése egészen a kilenczvenes évekig csak 210 K volt? Tehát kevesebb, mint a mennyit egy tisztességes cselédért fizetünk manapság. S hogy

egyeztethető össze evvel az, hogy ezek az erdőőrök mégis mind meggazdagodtak és az ilyen állást a banknál meg busásan meg is vásárolták? Mi több, mindegyik még külön „grosiczár“-ra (őr) bizta védkerületét, hogy saját gazdaságát elláthassa? Az erdők szomorú állapota megadja rá a feleletet. Sőt az árverelők fentemlített összebeszélésénél szintén amaz alkalmazottak titkos keze játszott közre.

Hogy mily károsan hat a rosszul fizetett személyzet megbízhatlansága az erdő állagára s mily nagy vagyon kallódik el kézen-közön ezek felügyelete alatt, arra szomorú példaadásul szolgálhattak hajdanában ama bács megyei tölgyesek, miknek immáron nyomuk veszett. Ott valósággal a fatolvajok voltak akkoron az urak. Egyszer az erdőrayonon kívül eső pivnicziak (a hetvenes évek hirhedt, gr. Ráday hurkára került Macsvanszky rablóvezér földiei) törtek be csapatostul a tovarisovai erdőbe. A tovarisovai ráczok azonban az általuk rendszeresen lopott erdő védelmére keltek s rendes csatasorban kiverték a betolakodó versenytársakat. Volt rá eset, hogy az erdőőrnek magának (valami Tordy nevezetűnek) kellett a lopott fa rakodásánál segédkezet nyújtania.

Még akkor is, mikor a szelidebb időben magam odakerültem, a kocsinyomtól keresztül-kasul gázolt erdő úgy nézett ki, mint egy erősen megritkított felújító vágás. Kiméretlen erélylyel kellett itt közbelépni. Ennek első csattanója az volt, hogy két — a konczon hajbakapott — őr közül az egyik a másikat agyonlötötte attól a fenyegetéstől való félelmében, hogy nálam feljelenti. A károsítóktól nemcsak a fát kellett elvenni, mi legjobban fájt, mert a csekély büntetést szívesen leülték, de a kocsit, lovat is el kellett kobozni, mit bírói árverésen mindenestől eladtam, hogy felmentő ítélet esetén se legyen haszna a tolvajnak. Mikor aztán mindennek tetejébe sikerült a legmegrögzöttebb fatolvajt két és fél évi fegyházra juttatni s így a bíróságtól sem remélhetek enyhébb elbánást, végül a főmatadorok észrevették, hogy a fatolvajlás rossz mester-séggé vált s kivándoroltak a szomszéd Horvátországba.

Két év mulva aztán megkönnyebbülve láttam, hogy rend van az erdőben: utjait felverte a fű, alja megtelt sűrű bokrozattal, melyben csak a cigány bujt meg néha félve, settenkedve, ha egy-egy galagonyarudra volt szüksége, de ő is rajta vesztett.

A kezelő személyzet könnyen eltunyul, minden tájékozottságát elveszti az értékesíthetés tekintetében ott, a hol az egész termésnek évekre terjedő eladásánál nincs alkalom magát az erdőhasználatban kiképezni. Az erdők ellenőri bejárásánál lépésről-lépésre feltűnhetik ez annak, a ki a házi kezelésben jártassággal bír. Hogy azonban a házi kezelés vagy az erdőtermékeknek előkészített állapotban minden speciális vevő részére való értékesítése lehetővé váljék s ezáltal *erdőségeink az eddigénél jóval nagyobb jövedelemre tegyenek szert*, ahhoz nézetem szerint főképpen kettőre van szükség.

És pedig: első sorban oly erős kezű férfiúra, kinek van hatalma, hogy a mostani bürokráciává csontosodott rendszert, melynek nyügében valamennyien tehetetlenül vergődünk, halomra döntse, az összehúzó *centralizációt megszüntesse*, a szakemberek színe-javából összeválogatott derék tisztikart, mely most tehetségeit érvényesíteni nem bírja, decentralizáció és *nagyobb hatáskör* engedélyezése által felszabadítsa és ezáltal az erdészetet jelenleg oly alárendelt helyzetéből kiragadja, a mely helyzet sem fontos nemzetgazdasági hivatása, sem tagjainak nagy képzettsége miatt hozzá nem méltó.

Ne higyjük, hogy ekképen az ellenőrzés kevésbé lenne biztos. A centrumbeliek a mindenfelé ágazó vasuti vonalakon bárhová gyorsan eljuthatnak, hogy idejüket sokkal hasznosabban, főképpen ellenőrzéssel s felülvizsgálással töltsék el.

Az irodai szolgálat ily módon magától kevesbedik, sőt a telefon igénybevételével még kisebb körre szorítható. Hogy azonban az ekképen felszabadult és sajátképeni hivatásuknak átadott erők annál intenzívebben munkálkodjanak, szükségesnek tartom másod-sorban a *tiszti s altiszti személyzetnek részeltetését a nyereségben*, a mire már fennebb rámutattam.

Már évtizedekkel ezelőtt kifejtettem felfogásomat e tárgyban, de figyelemre nem méltattak, mint a hogy gr. Apponyi Albertet megmosolyogták, a mikor az államgépezetet a szocializmus olaj-cseppjével akarta megkenni.

*

Nagyon helyesen mondják: „a hol a pénz, ott a hatalom“. Mostanság a nagyvállalkozónál van a pénz, ott a hatalom, a

befolyás a népre. Az erdőbirtokos és annak alkalmazottjai háttérbe szorulnak mellette.

Csak a házi kezelés adja meg a vezérszerepet az erdőbirtokos és tisztjei kezébe, mint saját tapasztalásomból mondhatom.

Csak házi kezelés mellett érzi a nép az állam közvetlen gyámkodását maga felett s akkor szerezhetünk érvényt Beksics kívánságának, hogy a magyar állam tekintélyét, vezetését érezze a nemzetiségi vidék minden egyes szülőttje.

Ha megszorul pénz dolgában a szegény ember, az erdőtiszthez fordul, ő ad keresetet, biztosat, favágással, fuvarozással, föld és kaszáló osztogatásával, pénzéhez bármikor minden nehézség nélkül hozzájuthat, levonás nélkül, nincs kitéve a vállalkozó sokszor lelketlen uzsoráskodásának, ki megszorult helyzetüket rutul kizsákmányolja. Áldja is a hatóságot uton-utfélen. Vakon, minden kényszer nélkül követi az erdőtisztet.

A házi kezelésre nézve feltűnő adatokat szolgáltathatna a vadászterdei erdőőri szakiskola, kinek buzgó igazgatója igen jó szolgálatot tehetne szakunknak, ha adatait közlené velünk.

*

Földmívelésügyi vezetésünk új reformok megvalósítására törekszik. A többiek között az a hír van elterjedve, hogy az erdészeti házipénztárakat megszüntetik, miáltal minden hatóságnál két ember elesik. Ez a reform, azt hiszem, nehézség nélkül keresztülvihető.

Egy másik verzió szerint az erdőrendezőségek feloszlatása, illetve a hatóságokba való beosztása szintén elhatározott dolog.

Ezt is nagyon helyes eszmének tartom. Az erdőrendezés mostani szervezése rendkívül sok nehézséget okoz. Az erdőrendező, hivatkozva önállóságára, legtöbbször kerékkötőnek bizonyul a hatósági főnök rendelkezéseivel szemben; a hivataloskodás nehézsévé válik, mivel a legtöbbször a közvetlen rendelkezést visszautasítják, a rájuk bízott teendőt vagy illetékességi szempontból vagy más ürrügy alatt sokszor eltolják maguktól, a mit szóval elvégezhetnének, a hivatalos tekintély megóvása ürügye alatt, írásbeli utra terelik; a kirándulásokat legtöbbször saját önkényes elhatározásukból teszik, méltóságukon alúlnak ítélvén utazásukat s annak célját bejelenteni a főnöknél, jöllehet utóbbi tartozik az

utazás szükségességét s megtörténtét igazolni. E visszás helyzet, azt hiszem, a rendezőknek maguknak sem tetszik, s tán szintén inkább közvetlen előadókként szerepelnének. Sok ilyen csekélységnek látszó dolgot lehet felsorolni, mely együttvéve nagyon nehezíti a hivataloskodást. Azután hiányzik az egyöntetűség az erdőrendezés s kezelés között. Volt oly esetem, hogy az üzemterv elkészült kerületemben s csak mikor készen volt, kaptam kezemhez, hogy kezelési szempontból megvizsgáljam. Volt ott bizony annyi szembeütnő hiba, melyek miatt újból való átdolgozást igényelt, a mely hibák kiküszöbölése a kezelővel egyetértésben simán, egyszerre megtörténhetett volna.*)

Bárhogy történjék azonban az új szervezés, nagyon szükségesnek tartanám a házi kezelést minél nagyobb körben bevezetni, hogy szabadabb üzleti szellem lengje át a most pangó szervezetet.

A harkályok és czinkefélék erdészeti jelentősége.

Irta: *Lakatos Károly.*

I.

Kényes ügy ez, melynek vitatásakor az erdész az ornithológussal rendesen szembekerül, mert tényleg utóbbinak is és amannak is van oly igaza a lényegre nézve, melyet elvitathatónak nem tart — és mégis ottállunk az egész „harkálykérdéssel“, hogy az még ma sincs megoldva, illetőleg a kétségtelen valóság világításába helyezve, noha már egész világirodalma van. A teljes világosság tehát — mai napig késik és nincs is kilátás, hogy egyhamar kiderüljön már csak azért sem, mert a kultúra fejlődésével, mely változtató befolyásokat szül s az ezzel kapcsolatosan tökéletesbülő erdőgazdasági viszonyokkal: a harkályok jelentősége is változik, más és más lesz. Hogy mily irányban, az majd végleges kialakulásakor fog eldőlni, — és akkor alighanem az erdésznek lesz igaza abban, hogy a szárnyas ácsok munkája sokkal kevesebb méltánylást érdemel és sokkal inkább

*) Szerző e fejtegetéseit vesd össze az E. L. 1901. évi VII. füzetének 761—766. oldalain foglaltakkal.

az erdő kárára van, mintsem az ornitológusok tantételei rendszerint tanítják; s ekkor eljutunk *Altum*-nak ama rég konstatált igazmondásához, hogy a harkályok legfőképpen csak *aesthetikai szempontból* érdemelnek kiméletet.

Nem akarok tárgyalásomnak elején a lényegét illetőleg a dolog elébe vágni, csak azt jegyzem meg mindjárt eleve a bírálat érdekéből, hogy azok a vétkek, melyeket az erdész a harkályoknak tulajdonít s melyeket a madarászok egy része tagadásba vesz: idővel, az erdőgazdaság fokozatos tökéletesbedése folytán *kétségkívül öregbedni fognak* — itélve azon tapasztalatból, hogy a fejlett erdőgazdaságokban az egészséges fásterületeken élelemhez nehezen juthatnak, mert ahonnét az ételmet nyújtó régi korhatag és odvas fák eltűnnek, ott a harkály csakis káros hatású rongálást okoz a fákon. Mert nem igaz ám az, hogy a famászásra, a fák ácsolására, furkálására, faragására rendelt harkályok a viszonyokhoz valaha alkalmazkodni képesek lennének, mert hisz itt természetes rendeltetésről van szó s nem az individuálitástól függő akaratról.

Egyébiránt hogy micsoda értékük van a harkályoknak táplálkozásukból kifolyólag az erdőgazdaság szempontjából — és hogy mechanikai működésökkel használnak-e, avagy kárt okoznak: azt a nyilvánított újabb nézetek szerint fogjuk egy kissé részletezni, e tekintetben főleg *Altum B. dr.* eberswaldei erdészeti akadémiai tanár „Unsere Spechte und ihre forstliche Bedeutung (Berlin 1878. 1—90. 1.)“ című iratában közölt adatokra fektetve sulyt.

Ennek a munkának a megjelenése forradalmat idézett elő annak idején úgy az erdészek, mint a madarászok körében és sok elterjedt és sankcionált nézet ingott meg és szállott le *Altum* munkája folytán a harkályok károsságának rovására. Régebben ugyanis az erdő szárnyas ácsainak csak mechanikai kihágásokat tulajdonítottak, másrészt azonban erdész és madarász egyértelműen megegyezett abban, hogy a harkályok nemcsak, hogy egyik hasznos közegei, de igazi védelmezői is az erdőnek a tömérdek farontó, erdészetiileg felette káros rovarok pusztítása következtében. *Altum* vizsgálatai és tanulmányai mindezeknek egyenesen ellene szólnak, állítván, hogy a harkályok életműködése gazdaságilag

véve nemcsak, hogy hasznot nem hajt, hanem határozottan káros. Továbbá ugyancsak *Altum* szerint a harkályok a legtöbb, erdészetileg nagyfontosságú káros rovar pusztítását nem akadályozzák meg, noha egyes idetartozókat megtámadnak, de annélkül, hogy a csapást csirájában elfojthatnák, amennyiben rendesen oly későn lépnek közbe, mikor már a végleg elhatalmasodott rovarkárt ellensúlyozni képtelenek.

Altum körülbelül 40-re teszi azon rovarfajok számát, melyeket a harkályok kétségtelenül megesznek ugyan, de ezáltal *hasznot nem hajtanak*, mert azoknak a rovarfajoknak semminemű erdészeti jelentőségük nincsen. Tehát *Altum* a harkályokat táplálkozásuk révén sem számította az erdészetileg hasznos madarak sorába, amiben egyébiránt korántsem áll egyedül, amennyiben régebben több ornithológus firtatta és a harkályok hátrányára döntötte el ezt a kérdést. Persze az ellenlábások sem hiányoztak a madarászok közül, kik még amaz ellenállítás mellett törtek lándzsát, hogy igenis, van a harkályok táplálkozásának méltánylandó haszna a farontó s egyáltalában az erdei rovarok pusztítása folytán. Ámde erre *Altum*-mal együtt az erdészek, mint a legközvetlenebb megfigyelők, azzal feleltek, hogy táplálékuk megszerzése közben a fákat e madarak össze-vissza vagdalják, sértegetik, furkálják, tehát azok értékét csökkentik.

A harkályoknak mechanikai működése mindenesetre igen fontos gazdasági jelentőségük elbírálása szempontjából; miért is a harkályok ezirányban való tevékenységére nemcsak *Altum*, de az erdészek általában nagy súlyt helyeznek s azt bizony nem valami rózsaszínű szemüvegen át tekintik.

Tényleg a harkályok erőműtani működése sokkal fontosabb a harkálykérdésben, mintsem azon könnyeden átsiklani lehetne, kivált ha tekintetbe vesszük, hogy a teljesen egészséges, fiatal, simatorzsü fákat is megtámadják e madarak, ami *Altum* tapasztalása szerint korántsem jóindulatu (!) törekvés, mint inkább rovarok után való meddő kutatóvágy, amelylyel a szárnyas ácsok nemcsak aestetikai, hanem a legtöbbször anyagi kárt is okoznak.

Ami a hibátlan fiatal fáknak a harkályok által való megtámadtatását illeti, *E. F. Homeyer* és *Boden* azt hiszik, hogy *nem* rovarok keresgélgetése végett, hanem abból a célból történik ez,

hogy a harkályok *a fák friss nedvét szívják, isszák*; — mint főntebb említettem azonban, *Altum* más nézetnek ad kifejezést erre nézve.

Ami már most a harkályok mechanikai működését illetőleg a további vádakat illeti, részletesebben felsorolva, azok a következők:

a) Minthogy élelmök nagyobb részét a fa magában rejt, annak keresgélgetése, illetve szorgosabb *kutatása* közben (mert ez megint más): össze-vissza vagdalják, vésik a fatörzseket s ekközben egész forgácsokat hasogatnak ki, úgy hogy ebből néha egész halmaz támad a megtámadott fa alatt; és nem csupán, hogy a pudvás törzseket, illetőleg rovaroktól lepett kivénült, beteg fákat bántalmazzák így, hanem mint már említve volt, a fiatal és egészséges fákat is.

b) A harkályok csakis önkészítette vagyis saját maguk által csőrükkel kivésett üregekben költenek és e célból igen sok fát megrongálnak, mivel előbb mindig több fán tesznek próbafurkálásokat, amíg végre egynél, céljukra a legalkalmasabbnál megállapodva, ácsmunkájokat befejezik. Csakhogy amíg megtalálják így az „igazit“, sok fa megrongálódásába kerül az, — és mivel nemcsak korhatag, beteg, hanem egészséges fákat is választanak fészkelésre: próbafurkálásaikkal, rongáló működésükkel annál kiterjedtebb mérvű kártékonysággal hatnak.

c) A harkályok nemcsak fészkelési célra, hanem hálóhelyül is kifurt üregeket ácsolnak maguknak.

d) Mechanikai rongálásaikban nemcsak az erdőre szorítkoznak, hanem bizonyos tárgyakra is kiterjesztik azt rovarkutatás szempontjából, így a kaptároknak és méheseknek is ártalmára vannak — bár inkább csak kivételes esetben, — továbbá megrongálják a deszkaházakat, ablakfákat, padokat, kerítéseket sőt a táviróoszlopokat is.

e) A harkályoknak a magfogyasztás is terhére irandó, amennyiben az erdősznek vetőmag-termését (különösen a szurkosfenyő magvait) is pusztítják.

Ezen öt pont alatt felsorolt vádak gyengítésére, részben pedig megdöntésére, a harkályvédők a következőket szokták felhozni, u. m. az a) alattiakat illetőleg:

1. Állítják, hogy faragcsáló ácsmunkájuk, amit egyébiránt az erdész „farongálásnak“ nevez, kemény szóra alig volna érdemes, minthogy azok a rovarok, melyekhez kopácsolás, tehát mechanikai munka útján jutnak, kevés kivétellel betegeskedő, korhatag fákbán élnének, noha nem tagadják, hogy esetleg a fák külseje ezt nem árulja el.

A harkályvédőktől azonban mégsem lehet megtagadni bizonyos (bár naiv) őszinteséget, minthogy bevallják, hogy nemcsak a beteg, hanem az ép, egészséges fákat is megtámadják a harkályok; hanem ezt tévedésnek róják fel. Azt állítják, hogy az egészséges fák megtámadását „nem mindegyik“ harkálypéldány teszi, hanem csak egyes példányok, melyek egyes fákat mintegy kiválasztanak s azokat rendszeresen látogatják s mintegy céltudatosan teszik tönkre lassanként, huzamosabb időn át tartó bántalmazásaikkal. És az ily rakoncátlanok harkályokra nézve azt ajánlják a harkályvédők, hogy lelövés által ártalmatlanokká teendők, így aztán ama bizonyos megtámadott fáknak nem lesz bántódásuk többé (?), mert mindig csak kivételesen egyes harkálypéldányok követnek el ily rongálásokat. Hát ez igen valószínűtlen.

Hogy a harkályok ma általában — s nemcsak egyes példányok, — az egészséges, fiatal simatörzsű fákat is, és pedig rendszerint munkába veszik, karikásan körülkopogtatják; az onnan van, hogy a fejlődő erdőgazdasági viszonyok következtében alkalmas, rovarokkal bővelkedő odvas, vén fákat nem igen találnak már, tehát nemcsak a faji tulajdonság, hanem részint a létért való küzdelem is kényszeríti erre.

A harkályvédők állítása szerint, ha azt a harkálypéldányt ellőttük, a melyik bizonyos egészséges fák rongálásán éretett, akkor ama fák továbbá mentek maradnak a többi harkályok bántalmazásaitól; idevágólag megemlítem azt a kétségtelennek bizonyult tapasztalatot, miszerint éppen az ellenkezője áll ennek az állításnak. Megfigyeltetett ugyanis, hogy az oly fákat, melyek a harkályoktól bántalmazást szenvedtek, a szárnyas ácsok összessége kiváló előszeretettel látogatja s rongálja tovább.

Ennek pedig oka az, hogy a harkályok által megvagdalt, összesértegetett fapéldányok legnagyobb részt elbetegednek, sőt

romlásnak indulnak s e miatt sebeikben, a sértett kéregükben bizonyos rovarélet fejlődik ki.

2. Ami a *c)* és *d)* alattiakra vonatkozik, tehát a harkályoknak a többi károsító mechanikai működését illeti, ezekre vonatkozólag az hozatik fel, hogy a harkályok fészkelő üregeiket „majdnem“ kizárólag csak beteg, belül korhadó fádba készítik, és hogy csak ritka esetben vésnének lyukat egészséges fában maguknak, akkor is mindig csak puha fáju s így értéktelen fajokba: fűzfákba, nyírfákba stb.

Ami az utóbbi állítást illeti, az ugyan megfelel a valóságnak, hanem hát az erdésznek ma-holnap tulajdonképpen nincs „értéktelen“ fája.

Némelyek azt hozzák föl, hogy a harkályok által az egészséges fában félbehagyott lyukfurási kísérletek idővel, ha kikorhadnak is ugyan, de annál fogva, hogy az ily lyukakban aztán az erdészetre nézve hasznos madarak fészkelési otthonra találnak: az okozott kár hatványozottan visszatérül.

Vajjon?!

A tény az, hogy a kivájt lyukak valóban és csaknem mindig odvasodást okoznak, ami a fa életébe is kerülhet; — de az már épen-séggel ritkán történik meg, hogy a harkály által az egészséges fában vájt üregekbe költő madárcák hurczolkodnának be, mert tapasztalati tény, hogy az odulakó apró szárnyasok sokkal inkább ragaszkodnak a korhatag fák odvaihoz, mint maguk a harkályok, azután meg az ily apró madárcák is annyira megfogytak már, — részint kipusztulva s részint alkalmasabb helyekre vonulva, — hogy bizony a sokszor igen számos mesterséges harkályukakba csak elenyészően csekély szám, vagy éppen semmi sem jut belőlük; ha pedig jut is, nem ér fel ennek hasznával ama kár, mely a fa kipusztulásával az erdészre háramlik.

3. A magfogyasztásra vonatkozólag sietek kijelenteni, hogy e tekintetben csakis egy faja a harkálynak: a *tarka harkály* (*Dendrocopus major* L.) rovására irhatók a vetőmagtermésben okozott károsítások, még pedig némely években érzékeny károsítások a szurkos fenyő-vetőmag termését illetőleg; a többi fajok inkább csak szükségből nyulnak magvakhoz.

A harkályok vétkei rovására irandó, hogy az erdészetiileg inkább

hasznos, mint káros hangyafajokból, minő a *Formica rufa* és *F. fuliginosa* (fekete és erdei hangya), temérdek mennyiség esik nekik áldozatul.

Mindent összevetve bátran kimondhatjuk tehát, mit említettem, hogy a harkályok rovarpusztító munkálkodása *részben értéktelen, részben pedig káros*, amennyiben erdészetileg közömbös, avagy inkább hasznos, mintsem káros állatokra irányul az; és idevonandó a haszontalan farongálás is.

Hasznot tesznek a harkályok a mechanikai munka nélkül véghezvitt veszedelmes lepke-peték (bucsujáró pille, apácza pille stb. petéi) pnsztitása által, melyeket a fakéreg közül szednek ki. Annak a munkának azonban, melyet kopácsolás, faácsolás révén végeznek, *semmiféle értéke nincs*, mert ezáltal a fát az elpusztulástól *nem mentik meg*; hogy megkevesbitik, szaporodásukban korlátozzák ilyképpen a farontó rovarhadakat, az egyáltalában nem billenti feljök a mérleget.

Büneikhez tartozik még a harkályoknak, illetőleg eddigi tudomás szerint a *zöld küllőnek* a méhek pusztítása is. Azt, hogy ezt csak szükségből télen (mikor más rovarhoz alig juthat) teszi, mítsem változtat a dolog érdemén, mert a pusztítás ténye fennáll.

II.

Az a körülmény, hogy a modern erdészet egyáltalában nem kedvez a fák üregeihez kötött madártenyészetnek: a cinkék létviszonyaira nézve is nagy jelentőséggel bír, nem ugyan a kenyér-érdek, hanem magának a fajfentartásnak szempontjából, minthogy ez a cinkékre nézve napról-napra mind problémátikusabbá válik, sőt a lehetetlenséghez közeledik, amennyiben a fészkelés módjának tekintetében ugylátszik a cinkék a körülményekhez alkalmazkodni képtelenek. Egyes fajoktól eltekintve ugyanis fajisajátságuk a faodukban és lyukakban való költésre utalja őket s így az építő művészet, vagyis az ágakon való fészkelés tulajdonsága hiányzik náluk, miért is ha az ember közbe nem lép ezen hiány kiegyenlítéséhez azáltal, hogy mesterséges uton, mesterséges fészkek alkalmazásával fajfentartásukat elősegíti, bizony, erdeinknek eme feltétlenül hasznos tényezői rövid idő mulva nagyon meg fognak fogyni.

Tehát közbe kell lépünk, lehetőleg meg kell akadályoznunk, hogy erdeinknek eme apró szárnyas jótévőit végleg elveszítsük és ezt ma már nemcsak a madárvás és védelem útján, de főleg azáltal érhetjük el, ha mesterséges madárfészkeket alkalmazunk a kis szárnyasok költési céljára, ami különben éppen nem új dolog, amennyiben az állat- és madárvédő egyesületek már rég hangoztatják ennek szükségességét, csak hogy — eltekintve némi csekély és szórványos kísérletezéstől — sehogy sem akar az ige nálunk testté válni! Pedig mennél inkább terjed a modern kultúra, annál inkább kezd a körmünkre égni a dolog.

Hogy mennyire megérdemlik erdeinknek kis szárnyas munkásai pártfogásunkat, azt elég egyszerű regisztrálással kimutatnom.

Hazánkban a cinkefélék összesen 5 nemben 11 fajt számlálnak és egyesek közülök még ma széles elterjedéssel bírnak országunk erdeiben. Faji sajátságukból és táplálkozásukból kifolyólag erdészeti jelentőségük a következő:

1. A *höcs* (*Sitta europaea* L.). Ez a madár a harkály és cinke jellegét egyesíti magában; táplálékszerzési módja azonban harkályszerű. Minthogy főeleségét főleg az erdészetre nézve káros rovarokból szedi, egyike erdeink és kertjeink leghasznosabb madarainak. A szülők fiaikat hernyókkal, kukaczkokkal, puhább rovarokkal táplálják. Nyáron a höcs rovarokat, bábokat és álczákat eszik, de néha magvakat is, azonban csak késő ősszel és télen fordul ily táplálék felé, akkor sem kizárólag.

2. A *szénczinke* (*Parus major* L.). Bár táplálékában nem igen válogatós, első sorban azonban mégis rovarevő; hernyók, pondrók, kukaczkok, rovarpeték, álczák, pókok, legyek, szitakötők, levéltetvek, bábok képezik főeleségét; ezek a kizárólagos nyári táplálékai. A hűvösebb évszakokban, kivált telente, bár ilyenkor is előnyt ad a rovar tápláléknak: olajos magvakat is előszeretettel falatoz. Erdeinknek és kertjeinknek főleg némely káros lepkefaj petéinek pusztítása által okozó kiváló hasznot, u. m. irtja a *levélsodró pillék* (*Tortrix*) több fájának és a *gyapjas pillepohóknak* (*Ocneria*) petéit, mely állatok hernyói tudvalevőleg a lombos fákon és gyümölcsösökben rendkívüli pusztítást vihetnek véghez; előbbieknél a vékony faágacskákat köralakban körül fogó petéi eléggé ismertek.

3. A *fenyves czinke* (*Parus ater* L.). Erről a fajról az erdészek azt állítják, hogy a *szurkos fenyő* friss rügyeit rongálná, *Altum* is említi ezt, de nem tulajdonít, valamint én sem, e működésének erdészeti fontosságot. Főélelme e czinkefajnak a fenyőfákon élő összes rovarvilág. A fenyveserdőkre legkártékonyabb lepkék és pillék tojásait és hernyóit kiválóan pusztítja s roppant mennyiséget emészt el belőlük, miért is ez a czinkefaj fenyveserdeinknek erdészetiileg a leghasznosabb madara.

4. A *barátczinke* (*Parus palustris* L.). Kiváló rovarpusztítója erdeinknek és kertjeinknek. Erdőkben főleg dudvamagvakat pusztít a füves hegyivágások gazosaiban s mivel nagy számban fordul elő, hasznos működése annál kiterjedtebb arányokat ölt. Fajtái u. m. a *P. palustris communis* és a *P. palustris montanus*, életműködésük szempontjából ugyanezen megítélés alá esnek.

5. A *gyászos czinke* (*Parus lugubris* Temm.). Ez inkább a szőlők, mint az erdők madara. Haszna ugyanaz, mint a többi czinkefajoknak.

6. A *lazurczinke* (*Parus cyaneus* Pall.). Nálunk ez a faj nagy ritkaság, így erdészeti tekintetből számba nem jöhet. Különben hasznos rovarpusztító ez is.

7. A *kék czinke* (*Parus coeruleus* L.). Egyike leghasznosabb erdei madarainknak. Nincs ennél szorgalmasabb báb, lepkepete és rovarpusztítója erdeinknek. Megfigyelték, hogy a fiókákat étető kékczinke-párok 17 óra alatt körülbelül 475-ször jöttek vissza eledellel fiaikhoz!

8. A *bubos czinke* (*Parus cristatus* L.). Főleg a fenyveserdők rovarellenségeinek pusztítása által válik rendkívüli hasznossá.

9. A *hosszufarku czinke* (*Aegithalus* vagy *Parus caudatus* L.). Kizárólag hasznos erdei munkás. Rovarálczáknál, petéknél egyebet alig eszik.

10. A *barkos czinke* (*Panurus biarmicus* L.). Ez az erdészetre nézve közönyös faj, mert nem az erdő, hanem a nádas madara.

11. A *függő czinke* (*Remiza* vagy *Parus pendulinus*). Ez az építő- és szövőművész erdészeti szempontból szintén a közönyös fajokhoz tartozik.

A fajokszerint való vázlatos áttekintés eredményét összefoglalva, azt a következőkben csoportosíthatjuk:

1. A czinkék, minthogy állandó madarak s számuk ősztel-tavaszzal északvidékiekkel is szaporodik: egész évre kiterjedő *állandó* munkásságot fejtenek ki.

2. Nemcsak roppant sok petét, férget és rovar elpusztítanak, de éhségen kívül *szenvedélyből* is üldözik az erdő és kert káros rongálóit.

3. Kielégíthetetlen étkük lévén, ez a körülmény csak hatványozólag hat pusztító tevékenységükre.

4. Azon körülménynél fogva, hogy rendkívül könnyű testüket a leggyengébb ágacska is megbirja: rovar stb. irtó munkásságukat a legvégsőbb, felette vékony ágszálak, rügyek és bimbók tisztogatására is kiterjeszthetik.

5. A bő eleséget kínáló helyeket csapatosan s naponként többször is meglátogatják alapos tisztogatás végett.

6. Rendkívül szaporák, a mi élettevékenységükre rendkívül hatványozólag hat a fiókák miatt, melyek felneveléséhez tömérdek hernyót és kártékony rovar szükségesnek.

7. Egyik legfőbb érdemük, hogy különösen sok *rovar-* és *lepkepetét* emésztenek el s így már csirájában előlik azokat a lényeket, melyek kifejlődés esetében egész életükön át az erdő romlására szolgálnának. Hozzá tehetem ehhez, hogy hozzávetőleges számítás szerint bátran milliókra tehető azoknak a bogaraknak a száma, melyeket egyetlen czinke egy éven át fölemészt és megöl.

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK.

FELHIVÁS

a „gr. Tisza Lajos-“, a „Wagner Károly-“, az „Erzsébet királyné-“ és a „Luczenbacher Pál-alapítvány-“ból kiosztandó segélyekügyében.

Az Országos Erdészeti Egyesület fenn megnevezett négy jótékony alapítványából a folyó évi segélyek ez évi december hóban osztatnak ki. Az elsőnek a kamataiból az olyan önhibájukon kívül szorult helyzetbe jutott magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek nyerhetnek anyagi támogatást, kik az Országos Erdészeti

Egyesületnek első belépésüktől kezdve mostanáig legalább öt éven át tagjai voltak s mint ilyenek tagsági kötelezettségeiknek eleget tettek. A második alapítványból pedig az olyan erdőtishti és erd.-altishti özvegyek és árvák nyerhetnek segélyt, kiknek férjük, illetőleg atyjuk az Országos Erdészeti Egyesületnek állandóan és szintén legalább öt éven át tagjai voltak és tagsági kötelezettségeiket teljesítették. A harmadik alapítvány segélyeért olyan elhalt magyar erdőtiszték árva leányai folyamodhatnak, kik az egyesületnek halálukig s szintén legalább 5 évig tagjai voltak és tagsági kötelezettségeiknek eleget tettek. A negyedik alapítvány hivatása azonos a Wagner Károly alapítványával, de csupán erdőtiszték özvegyei és árvái nyerhetnek belőle segélyt.

A segélyek mind a négy alapból a segélyre szorultság mértéke szerint szabotnak meg. Egy folyamodónak azonban a gróf Tisza Lajos-alapítványból 40 koronánál kisebb és 200 koronánál nagyobb, a másik három alapítványból pedig 40 koronánál kisebb és 100 koronánál nagyobb összeg nem adatik s csak kivételesen nyerhetnek 400, 200, illetve 160 koronáig terjedhető segélyt az olyan erdőtiszték és erdészeti altiszték, kik állomásukat elveszítvén, vagyon és kereset nélkül maradtak, vagy kik betegség és munkaképtelenség miatt önfentartásukról nem gondoskodhatnak, illetőleg az olyan özvegyek, kik férjüket ez évben veszítették el és vagyon vagy másnemű segély nélkül, legalább két kiskorú gyermekkel maradtak vissza, vagy végül az olyan árvák, kik atyjukat és anyjukat elveszítvén, minden vagyon és segély nélkül maradtak hátra.

Ezen feltételekhez képest felhivjuk tehát az érdekelteket, hogy hiteles okmányokkal felszerelt *bélyegtelen* folyamodványaikat legkésőbb folyó évi november hó 10-ig az *Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalához (Budapest, V., Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet)* nyujtsák be. *A titkári hivatal.*

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

HIRDETMÉNY

az 1904. év őszen megtartandó erdészeti államvizsga tárgyában.

64636/904. sz. Az erdészeti államvizsga folyó évi október hó 24-én és az erre következő napokon a fennálló szabályzat értelmében Budapesten az országos erdészeti egyesület székházában (V. ker. Alkotmány utca 6. szám) d. e. 9 órakor fog megkezdetni és folytatólag megtartatni.

A vizsgára jelentkezők felhivatnak, hogy a vizsga letehetésére nyert engedélyt e vizsga megkezdése előtt a bizottság elnökének bemutassák.

Budapest, 1904. évi augusztus hóban.

M. kir. földmivvelésügyi miniszter.

HIRDETMÉNY

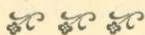
az 1904. évben megtartandó erdőőri és vadőri szakvizsgák ügyében.

64637/904. sz. Az erdőőri szakvizsgák folyó évi október hó 19-én és az erre következő napokon Budapesten, Pozsonyban, Besztercebányán, Miskolczon, Kassán, Máramarosszigeten, Kolozsváron, Brassóban, Nagyszebenben, Temesváron, Pécsen és Szombathelyen, a vadőri vizsgák pedig az erdőőri szakvizsgákkal kapcsolatosan Budapesten, Pozsonyban, Szombathelyen és Kolozsváron a vármegye székházában délelőtt 9 órakor fognak megkezdetni és folytatólag megtartatni.

Felhivatnak mindazok, a kik az erdőőri szakvizsgát, vagy a vadőri vizsgát letenni óhajtják, hogy hiteles bizonyítványokkal felszerelt folyamodványaikat a vizsgák székhelyére nézve illetékes kir. erdőfelügyelőhöz folyó évi október hó 1-ig nyujtsák be.

Budapest, 1904. évi augusztus hóban.

M. kir. földmivvelésügyi miniszter.

KÜLÖNFÉLÉK.

Még egyszer a hohenheimi egérfogókról. Az E. L. f. é. június havi számában Craus Géza k. erdész ur szóvá tette a hohenheimi egérfogók ügyét s e fogók használhatóságára többrendbeli megjegyzést tesz. Soraiból kiderül, hogy ő e fogókat a vezetésemre bizott intézet ajánlatára vásárolta, s ez birt. reá, hogy megjegyzéseit több tekintetben — engedje meg — helyesbítsem.

A t. erdész ur a most alkalmazott hohenheimi egérfogókat egérfogásra alkalmatlanoknak tartja. Bocsássa meg, a fogók jelenlegi alakjukban igen kitűnően válnak be. A t. erdész ur alkalmasint csak a legutóbb (1903. április) kiadott egérirtó utmutatásunkat látta s ezért írta, hogy a *Rovartani Állomás a legujabban* ajánlja e kis eszközt. A dolog úgy van, hogy mi e fogót nyomtatott utmutatásban már 1896 óta és irott értesítéseinkben pedig talán 1890 óta ajánljuk. Az 1896-ban kiadott utmutatásunk majdnem minden évben újabb és újabb kiadásban jelenik meg s ebben mindig megtartom a hohenheimi egérfogók ajánlását, még pedig azért, mert először is ez a kis eszköz igen kitűnően használható s másodsor olyan helyeken, a hol a vad-kimélés, vagy az ember egészségügyi érdeke a mérgek alkalmazását teljesen tiltja, csakis e fogó segíthet a bajon. Még pedig nem csak a zárt helyiségben (hiszen itt nem is ajánljuk ezt), hanem mindig a szabadban, a mezőgazdasági nagy üzemben. Ma vannak gazdaságok, a hol e fogót ezerszámra alkalmazzák s nemcsak esetről-esetre, hanem évről-évre, még pedig kellő rendszerességgel, mert a hohenheimi egérfogó csakis ebben az esetben állja meg a helyét. Ha a t. erdész ur a bizonyára kezében levő utmutatásunkat figyelemre méltatja, ott olvashatja, hogy a hohenheimi fogónak a mezőgazdaságban csak tavasszal és csak akkor van valóban gyakorlati értéke, a mikor a mezei poczok, mert csakis ennek irtására ajánljuk, még csak szórványosan akad s a mikor a fogókkal kiirtjuk a későbbi bajnak mintegy magját. E fogó célja tehát, hogy a bajt megelőzze s a mezei poczokot mindig olyan korlátok közé szorítsa, hogy az a mezőgazdaságra nézve bajt ne okozzon. Ha már annyi a mezei poczok, hogy például egy-egy kat. holdon ezernél is több poczok garázdálkodik s a föld úgy ki van likasztva, mint akár a

szita szövete, — ott hiábavaló már a fogó. Ember és pénz nem győzné az irtást, noha a fogó itt is fog, de mégis lassan.

Meg kell jegyeznem, hogy mi a hohenheimi fogókat csakis a mezei poczkok (*Microtus arvalis*, vagy másként *Arvicola arvalis*) ellen ajánljuk. Mint ismeretes, a nyelvszokás szerint a nép, de általánosságban is, a tanult ember is, a nálunk pl. most is kártékony kis rágcsálót, mely őszszel a luczernásokat, heréseket rongálja s onnan kiszorulva a vetéseket is turja, *mezei egérnek* mondja, holott az nem egér (*Mus*). Van ám nálunk igazi *mezei*, vagy *pirókegér* (*Mus agrarius*) is, csakhogy az, a mennyire már mintegy 15 év óta látom, igen ritka. Eddig szabadban csak kétszer láttam: egyet Szatmárnémeti város határában, s egyet Sumonyban Baranyában. A nép *veres egérnek* mondja, nem mintha valóban veres volna, hanem mert szőrszálainak hegye barnás s e miatt ez az állat nem olyan szürke, mint a mezei, vagy még helyesebben földi poczok, hanem kissé barnásszürke. Hosszu farka, kiálló füle, koponyájának alkotása, zápfogainak koronája s azután fúrge s élénk természete már az első pillanatban megkülönbözteti a mezei egeret a földi poczoktól.

Már most ez ellen a földi poczok ellen, hangsulyozom, a szülfurásu, $2\frac{1}{2}$ cm. átmérőjü egérfogó igen jó: megfogódik benne nemcsak a fiatal, hanem még a vemhes öreg poczok is. Mezőhegyesen éppen augusztus elején (tehát jól megkésve) egy kaszálón 2000 drb fogóval dolgoztak. Augusztusban az öreg, tehát tavalyi egerek, már elpusztultak, de a tavaszi ellésüek már éppen olyan természetesek voltak, mint amazok. S így midőn a halomra összehordott és a hohenheimi fogóval összefogdosott poczkokat vizsgálgattam, mondhatom, hogy legalább minden 6—8-ik poczok öreg volt s volt benne egy, a mely éppen fias volt. S e fogók egy része eredeti német s más része Geittner és Rausch czégtől való volt.

S ebből láthatja a korholó t. erdész ur, hogy ez a fogó így, a mint van, mégis csak jó lehet. S én még azt mondom, hogy csak így jó. Ez a mostani méretü fogó éppen olyan vastag, hogy a poczok földi likjának bejárójába legtöbb esetben éppen beleillik: azaz sem nem kicsi, tehát nem marad mellette lik, sem nem nagy, hogy a poczok földi likjába bele nem férne. Egy-két esetben, mikor a bejáró igen szűk, könnyü rajta segíteni azzal, hogy e

bejárt annyira kinyitjuk, míg az éppen olyan tág, hogy a fogót baj nélkül beilleszthessük.

A mi a t. erdész ur tanácsát illeti, hogy jobb volna, ha a fogó furása teljesen hengeralaku volna, mert akkor a poczok szabadon látva a napot, gyanutlanul, szinte „bizalommal“ menne belé: megjegyzésem a következő. A fogó jó így, a miként most van. A fogó utolsó harmadának, vagy legalább negyedének erősnek, vastagnak kell lenni, mert másként a fogó rugójául szolgáló drótot a vékonyra furt falu fogóhoz tartósan megerősíteni lehetetlenség volna, feltéve, hogy a fogó fából készül. S az, hogy a fogó kijárója szűk, az a merész, mindenüvé betolakodó földi poczkot nem riasztja vissza attól, hogy a fogóba bele ne menjen. Megtörtént pl. Mezőhegyesen, hogy egy poczoklikba magam illesztettem a fogót, mert láttam, hogy a poczok oda szökött. Nem telt bele két percz, midőn a hátam megett álló Riszdorfer László kir. jószágfelügyelő megszólalt, hogy a fogóban már benne van a poczok. Csakugyan; a kiemelt fogóban éppen utolsót rugott a megfojtott poczok. E szerint világos, hogy a poczok nem sokáig habozott, hogy menjen-e, vagy ne menjen-e be a fogóba.

Visszatérve még egyszer a fogó átmérőjére, a t. erdész ur ajánlja, hogy az 4—5 *cm.* legyen. (A mostani 2.5 *cm.* és olykor valamivel kisebb, máskor valamivel nagyobb.) Ha ezt elfogadjuk s a fogót 5 *cm.* átmérővel gyártjuk (tehát éppen kétszer akkorával, mint a mostani) s ha végül a cső furása hengeres, azaz mind a be-, mind a kijáró végén egyforma széles lesz, akkor, engedje meg a t. erdész ur, ez a fogó kitünő szerszám lesz, de poczkot nem fogunk vele soha. Nem azért, mert az a fogó tágas, 5 *cm.*-es átmérőjű belsejét két részre rekesztő s a rugót lekötő szál mellett olyan vigan kisurranhat, hogy nem kénytelen a lekötő czérnaszál megrágásával bibelődni. Végre is a mezei poczok sokszor igen természetesnek látszik, de valóságban nem az; csak a szőre, bundája miatt látszik annak s így még a 4 *cm.*-es átmérőjű fogóból is, kivált, ha a lekötő czérna nem volna eléggé feszesen kihuzva, kiszabadulhatna.

Csalogató nem szükséges a szabadban kirakott fogóba. Itt nem csalogatjuk, hanem kényszerítjük a poczkot, hogy a fogóba menjen és megfogódjék.

Végül, hogy a pléhből, bádogból való fogó jobb volna-e, s az ára nem volna-e nagyobb a fából készült fogónál, azt nem tudom, azt azonban tudom, hogy a bükkfából készített fogó eltart éveken át is; ritkán repedez az eső után. Láttam olyan fogókat, a melyek éjjel s esőben maradtak künnt, s olyanokat, a melyek a harmatos vetésben majdnem állandóan nedvesek voltak: de ha megsütötte a nap, nem tett bennök kárt. A vasrozsa azonban kellemetlen olykor, mert a fogó rozsdás dróthurokja nem igen mozog simán a neki való részében s olykor annyira beszorul, hogy nem fogja meg a bele kerülő poczkot. Egy kis olajozás azonban elejét veszi a bajnak.

Igy lévén a dolog, arra kérem a t. erdész urat, próbálja meg a fogókat így, s csakis a földi poczkok ellen s én hiszem, hogy ő is olyan hive lesz a hohenheimi fogónak, mint én, a ki, mint említettem, már 8 éve hűségesen kirtatok e jó szerszám mellett.

Jablonowski József.

Halálozás. *Gróf Zay* Albert örökös főrendiházi tag, földbirtokos, az Országos Erdészeti Egyesület alapító tagja f. év július havában 79 éves korában elhunyt. A boldogult zay-ugróczy uradalmán kitünően gazdálkodott és különösen a gyümölcsstenyésztés és az erdei ipar fellendítése körül szerzett maradandó érdemeket. Birtokán botgyárat, talpszeg-, fadiszműáru-gyárat és faszobrászati tanműhelyet létesített. — *Schmidl* Soma kereskedelmi tanácsos, az Országos Erdészeti Egyesület alapító tagja (Budapest) f. é. augusztus hóban meghalt. Benne az Erdészeti Lapok egyik régi munkatársukat vesztették el, a ki különösen a cserkéreg-kereskedelem terén mozgó közleményeivel kereste fel időnkint lapunkat. — *Greiner* Lajos Coburg hgi erdőrendező (Nagy-Rócze), *Sujánszky* Imre urad. erdő-tiszt (Zs.-Kisfalud, Somogy) és *Teltsch* László m. kir. erdészjelölt (Liptóújvár) az Országos Erdészeti Egyesület rendes tagjai meghaltak. Béke hamvaikra.

Az Erdészeti Lapok legutóbbi 27. évfolyamát egyenkint 2 K 50 f áron ajánlja megvételre Pressler József, Pusztá-Csata, u. p. Suúr.

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

II. Miklós, Oroszország csárja, *Schmidt Károly* m. kir. erdőtanácsosnak a III. oszt. Szent Anna-rendet adományozta.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter a magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában *Járos János* erdőtanácsost és *Puza Jenő* erdőmestert sok éven át teljesített hű és hasznos szolgálataik elismerése mellett, állandó nyugalomba helyezte.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Kiss Ernő* erdészt állandó nyugalomba helyezte.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter, a horvát-szlavonországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában *Krausz Gusztáv* erdőmestert állandó nyugalomba helyezte.

A magyar korona országainak külkereskedelmi forgalma fában, faárukban, cserzőanyagokban és papirosanyagban. (1903.)

I. Fa.

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermázsza	értéke koronákban	mennyisége métermázsza	értéke koronákban
1. Tüzifa, fűrészpor.				
Ausztria	49.845	49.845	799.177	1.278.684
Bosznia	92.489	92.489	611	733
I. összeg	142.334	142.334	799.788	1.279.417
Németország	41	41	164	262
Olaszország	—	—	62.576	100.122
Nagybritannia	8	8	—	—
Románia	8.305	8.305	84	134
Szerbia	11.029	11.029	214.716	257.659
Bulgária	—	—	30	48
Európai Törökország	—	—	4	6
Más országokból és ismeretlen helyekről	—	—	15	24
II. összeg	19.383	19.383	277.589	358.255
Főösszeg	161.717	161.717	1.077.377	1.637.672
2. Eczetforgács, derítőforgács.				
Ausztria	90	1.170	434	5.642
I. összeg	90	1.170	434	5.642
Németország	—	—	503	6.539
Szerbia	—	—	1	13
II. összeg	—	—	504	6.552
Főösszeg	90	1.170	938	12.194
3. Fagyapot.				
Ausztria	5.378	53.780	12.222	122.220
Bosznia	—	—	36	360
I. összeg	5.378	53.780	12.258	122.580
Németország	1	10	991	9.910
Olaszország	—	—	50	500
Oroszország	—	—	300	3.000
Románia	—	—	3	30
Szerbia	—	—	26	260
Bulgária	—	—	1	10
Más országokból és ismeretlen helyekről	—	—	730	7.300
II. összeg	1	10	2.101	21.010
Főösszeg	5.379	53.790	14.359	143.590

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermázsa	értéke koronákban	mennyisége mé erimázsa	értéke koronákban
4. Épület- és műfa, nyers, megmunkálatlan tölgyfából.				
Ausztria	184	1.214	71.373	471.062
Bosznia	2.324	11.155	—	—
I. összeg	2.508	12.369	71.373	471.062
Németország	—	—	165.479	1,406.572
Olaszország	—	—	3	27
Svájc	—	—	1.593	14.337
Franciaország	—	—	9.114	82.026
Belgium	—	—	29.491	265.419
Hollandia	—	—	92.725	834.525
Nagybritannia	—	—	6.626	59.634
Románia	26	125	21	189
Szerbia	—	—	30	270
Bulgária	—	—	500	4.500
Spanyolország	—	—	167	1.503
Más országokból és ismeretlen helyekről	—	—	114	1.026
II. összeg	26	125	305.863	2.670.028
Főösszeg	2.534	12.494	377.236	3,141.090
5. Épület- és műfa, nyers, megmunkálatlan, dió-, olaj- és babérfából.				
Ausztria	860	6.880	29.285	234.280
Bosznia	9.324	55.944	—	—
I. összeg	10.184	62.824	29.285	234.280
Németország	—	—	102	816
Olaszország	145	870	—	—
Oroszország	833	4.998	—	—
Franciaország	—	—	782	6.256
Nagybritannia	404	2.424	—	—
Románia	98	588	—	—
Szerbia	700	4.200	—	—
Európai Törökország	330	1.980	—	—
II. összeg	2.510	150.060	0.884	7.072
Főösszeg	12.694	77.884	30.169	241.352
6. Épület- és műfa, nyers, megmunkálatlan, juhar, körte, eseresznye, meggy, nyír, szilvafából ésogyoróeserjéből.				
Ausztria	588	2.999	33.282	179.723
Bosznia	784	3.998	—	—
I. összeg	1.372	6.997	33.282	179.723
Németország	—	—	15.784	94.704
Olaszország	—	—	815	4.890
Oroszország	—	—	374	2.244
Svájc	—	—	1.036	6.216
Belgium	—	—	140	840
Hollandia	—	—	574	3.444
Nagybritannia	—	—	271	1.626

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermáza	értéke koronákban	mennyisége métermáza	értéke koronákban
Románia	405	2.066	100	600
Spanyolország	—	—	196	1.176
Portugália	—	—	5	30
II. összeg	405	2.066	18.295	115.770
Főösszeg	1.777	9.063	52.577	295.493

7. Épület- és műfa, nyers, megmunkálatlan, köris-, szil-, füz-, akác-, gyertyán-, gesztenye- és barkócazafából.

Ausztria	120	648	79.805	430.947
Bosznia	5.034	27.184	—	—
I. összeg	5.154	27.832	79.805	430.947
Németország	—	—	45.486	272.916
Olaszország	—	—	932	5.592
Svájc	—	—	514	3.084
Franciaország	—	—	529	3.174
Belgium	—	—	573	3.438
Hollandia	—	—	4.548	27.288
Nagybritannia	—	—	25.170	151.020
Románia	40	216	—	—
Európai Törökország	1.700	9.180	—	—
Spanyolország	—	—	1.800	10.800
Portugália	—	—	187	1.122
Montenegro	150	810	—	—
Más országokból és ismeretlen helyekről	—	—	181	1.086
II. összeg	1.890	10.206	79.920	479.520
Főösszeg	7.044	38.038	159.725	910.467

8. Épület- és műfa, nyers, megmunkálatlan, bükkfából.

Ausztria	435	957	16.638	41.595
Bosznia	2.060	4.532	—	—
I. összeg	2.495	5.489	16.638	41.595
Németország	—	—	138	345
Olaszország	—	—	5.857	14.643
Oroszország	—	—	10.917	27.293
Franciaország	—	—	16	40
Nagybritannia	—	—	14	35
Szerbia	—	—	3	7
Spanyolország	—	—	2.698	6.745
Más országokból és ismeretlen helyekről	—	—	139	347
II. összeg	—	—	19.782	49.455
Főösszeg	2.495	5.489	36.420	91.050

Ország	Behozatal		Kivitel	
	menyisége métermáza	értéke koronákban	menyisége métermáza	értéke koronákban
9. Épület- és műfa, nyers, megmunkálatlan, nem európai fánemekből.				
Ausztria	1.525	14.183	2	19
I. összeg	1.525	14.183	2	19
Németország	1.683	15.652	—	—
Oroszország	719	6.687	—	—
Nagybritannia	428	3.980	—	—
Egyesült-Államok	1.575	14.647	—	—
Brazília	239	2.222	—	—
Más országokból és ismeretlen helyekről	165	1.535	1	9
II. összeg	4.809	44.723	1	9
Főösszeg	6.334	58.906	3	28

10. Parafa, tuskókban vagy táblákban.

Ausztria	46	3.312	16	1.152
I. összeg	46	3.312	16	1.152
Németország	65	4.680	—	—
Olaszország	516	37.152	—	—
Franciaország	7	504	—	—
Spanyolország	11	792	—	—
Portugália	8	576	—	—
Brazília	12	864	—	—
Más országokból és ismeretlen helyekről	666	47.952	—	—
II. összeg	1.285	92.520	—	—
Főösszeg	1.331	95.832	16	1.152

11. Épület- és műfa, nyers, megmunkálatlan, hárs-, jegenye-, éger- és nyárfából.

Ausztria	1.615	5.168	46.758	177.680
Bosznia	2.635	8.432	—	—
I. összeg	4.250	13.600	46.758	177.680
Németország	—	—	755	2.869
Olaszország	—	—	6	23
Svájc	—	—	252	958
Nagybritannia	—	—	13	49
II. összeg	—	—	1.026	3.899
Főösszeg	4.250	13.600	47.784	181.579

12. Épület- és műfa, nyers, megmunkálatlan fenyőfából (a fenyőfadarudak kivételével).

Ausztria	58.058	185.786	147.479	471.933
Bosznia	731	2.339	—	—
I. összeg	58.789	187.327	147.479	471.933

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermázsa	értéke koronákban	mennyisége métermázsa	értéke koronákban
Németország	—	—	264.099	845.117
Svájc	3	9	—	—
Románia	752.520	903.024	218.104	327.156
Szerbia	—	—	17.515	26.273
Bulgária	—	—	5.715	8.572
Spanyolország	—	—	162	518
Más országokból és ismeretlen helyekről	—	—	1.380	4.416
II. összeg	752.523	903.033	506.975	1,212.052
Főösszeg	811.312	1,091.158	654.454	1,683.985

13. Fenyőfarudak, nyersen.

Ausztria	64.956	155.894	1.982	4.757
Bosznia	342	821	4	9
I. összeg	65.298	156.715	1.986	4.766
Németország	—	—	3.129	7.510
Olaszország	—	—	5.600	13.440
Nagybritannia	—	—	90	216
Szerbia	—	—	543	1.303
Görögország	—	—	569	1.366
II. összeg	—	—	9.931	23.835
Főösszeg	65.298	156.715	11.917	28.601

14. Bányafa, széldeszka.

Ausztria	104.864	209.728	359.729	881.326
Bosznia	416	832	—	—
I. összeg	105.280	210.560	359.729	881.326
Németország	—	—	55.547	136.090
Oroszország	—	—	247	605
Szerbia	—	—	96	235
Bulgária	—	—	10	25
II. összeg	—	—	55.900	136.865
Főösszeg	105.280	210.560	415.629	1,018.291

15. Vasuti talpfa.

Ausztria	891	3.653	216.034	1,080.170
Bosznia	34.875	129.038	136	626
I. összeg	35.766	132.691	216.170	1,080.796
Németország	—	—	37.996	189.980
Olaszország	200	740	292	1.343
Svájc	—	—	6.843	34.215
Belgium	—	—	970	4.462
Hollandia	—	—	10.305	47.403
Nagybritannia	—	—	10.690	49.174
Szerbia	50	185	—	—

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermázsza	értéke koronákban	mennyisége métermázsza	értéke koronákban
Bulgária	—	—	1	5
Ázsiai Törökország	—	—	888	4.085
Görögország	—	—	106.709	490.861
Más országokból és ismeretlen helyekről	—	—	8.203	37.733
II. összeg	250	925	182.897	859.261
Főösszeg	36.016	133.616	399.067	1,940.057

16. Donga, hordófenék, hordófa, keményfából.

Ausztria	3.059	42.367	229.580	3,179.335
Bosznia	185.946	1,673.514	809	8.495
I. összeg	189.005	1,715.881	230,389	3,187.830
Németország	—	—	159.536	2,209,574
Olaszország	—	—	15.283	160 472
Svájc	—	—	11.764	162.931
Franciaország	—	—	257.223	2,700.842
Belgium	—	—	317	3.329
Hollandia	—	—	7.543	79.202
Nagybritannia	—	—	2.968	31.164
Románia	11.081	199.458	106	1.113
Szerbia	21.106	379.908	39	409
Bulgária	—	—	428	4.494
Európai Törökország	—	—	1.216	12.768
Ázsiai Törökország	—	—	129	1.355
Görögország	—	—	4.824	50.651
Portugália	—	—	12.981	136.301
Montenegro	880	15.840	—	—
Brit-Kelet-India	—	—	3	31
Egyesült-Államok	247	4446	—	—
Más országokból és ismeretlen helyekről	—	—	5.176	54.347
II. összeg	33.314	599.652	479.536	5,608.983
Főösszeg	222.319	2,315.533	709.925	8,796.813

17. Fűrészelt vagy faragott műfa, tölgyfából.

Ausztria	13.275	104.873	297.865	2,442.493
Bosznia	8.619	60.333	9	77
I. összeg	21.894	165.206	297.874	2,442.570
Németország	18	126	349.756	3,934.755
Olaszország	216	1.512	72.940	948.220
Oroszország	123	861	—	—
Svájc	—	—	65.364	849.732
Franciaország	—	—	376.831	4,898.803
Belgium	—	—	173.627	2,257.151
Hollandia	—	—	35.226	457.938
Nagybritannia	—	—	87.310	1,135.030
Románia	100	700	—	—

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermáza	értéke koronákban	mennyisége métermáza	értéke koronákban
Szerbia	206	1.442	300	3.900
Bulgária	—	—	389	5.057
Európai Törökország	—	—	334	4.342
Azsiai Törökország	—	—	339	4.407
Görögország	—	—	4.140	53.820
Spanyolország	—	—	8.908	115.804
Portugália	—	—	1.115	14.495
Afrika	—	—	8.779	114.127
Brit-Kelet-India	—	—	205	2.665
Más országokból és ismeretlen helyekről	—	—	1.708	22.204
II. összeg	663	4.641	1,187.271	14,822.450
Főösszeg	22.557	169.847	1,485.145	17,265.020

18. Fűrészelt vagy faragott müfa, dió-, olaj- és babérfából.

Ausztria	5.275	46,948	3.374	32.053
Bosznia	428	3.809	18	170
I. összeg	5.703	50.757	3.392	32.223
Németország	—	—	108	1.026
Olaszország	81	721	22	209
Svájc	—	—	418	39.71
Franciaország	—	—	19	181
Belgium	—	—	59	561
Európai Törökország	329	2.928	—	—
II. összeg	410	3.649	626	5.948
Főösszeg	6.113	54.406	4.018	38.171

19. Fűrészelt vagy faragott müfa (abronesfa is), juhar-, körte-, eseresznye-, meggy-, nyír-, galagonya-, szilvafából ésogyoróeserjéből.

Ausztria	3.758	22.923	10.939	72.197
Bosznia	370	2.257	—	—
I. összeg	4.128	25.180	10.939	72.197
Németország	—	—	1,038	6.851
Olaszország	—	—	921	6.079
Belgium	—	—	190	1.254
Nagybritannia	—	—	167	1.102
II. összeg	—	—	2.316	15.286
Főösszeg	4.128	25.180	13.255	87.483

20. Fűrészelt vagy faragott müfa (abronesfa is) köris-, szil-, füz-, akác-, gyertyán-, gesztenye- és barkócazfából.

Ausztria	4.637	32.459	51.903	363.321
Bosznia	2.920	20.440	—	—
I. összeg	7.557	52.899	51.903	363.321

Ország	Behozatal		Kivitel	
	menyisége métermázsá	értéke koronákban	menyisége métermázsá	értéke koronákban
Németország	—	—	17.943	125.601
Olaszország	—	—	364	2.548
Svájc	—	—	4.152	29.064
Franciaország	—	—	814	5.698
Belgium	—	—	2.275	15.925
Szerbia	100	700	—	—
Spanyolország	—	—	1.028	7.196
Afrika	—	—	4.405	30.905
II. összeg	100	700	30.991	216.937
Főösszeg	7.657	53.599	82.894	580.258
21. Fűrészelt vagy faragott műfa, bükkfából.				
Ausztria	8.193	40.965	249.966	1.649.776
Bosznia	126.383	568.824	18	119
I. összeg	134.576	609.689	249.984	1.649.895
Németország	—	—	36.457	240.616
Olaszország	200	900	231.078	1.525.115
Oroszország	—	—	25.848	170.597
Svájc	—	—	30.777	203.128
Franciaország	—	—	10.530	69.498
Belgium	—	—	261	1.723
Hollandia	—	—	1.108	7.313
Nagybritannia	—	—	1.322	8.725
Románia	—	—	5	33
Európai Törökország	—	—	43	284
Ázsiai Törökország	—	—	1.624	10.718
Görögország	—	—	4.474	29.528
Spanyolország	—	—	72.474	478.328
Afrika	—	—	22.813	150.566
Brit-Kelet-India	—	—	354	2.336
Más országokból és ismeretlen helyekről	—	—	166	1.096
II. összeg	200	900	439.334	2.899.604
Főösszeg	134.776	610.589	689.318	4.549.499
22. Fűrészelt vagy faragott műfa, nem európai fanemekből.				
Ausztria	1.547	17.017	4	44
I. összeg	1.547	17.017	4	44
Németország	1.680	18.480	120	1.320
Nagybritannia	385	4.235	—	—
Afrika	—	—	960	10.560
Egyesült-Államok	13.912	153.032	—	—
Brazília	73	803	—	—
Más országokból és ismeretlen helyekről	8	88	528	5.808
II. összeg	16.058	176.638	1.608	17.688
Főösszeg	17.605	193.655	1.612	17.732

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermázsza	értéke koronákban	mennyisége métermázsza	értéke koronákban
23. Fűrészelt vagy faragott müfa, hárs-, jegenye-, éger- és nyárfából.				
Ausztria	3.113	18.989	6.139	46.656
Bosznia	4.633	28.261	—	—
I. összeg	7.746	47.250	6.139	46.656
Németország	26	160	2.171	16.499
Olaszország	—	—	879	6.680
Oroszország	1.584	9.662	—	—
Franciaország	—	—	328	2.493
Hollandia	—	—	170	1.292
Románia	123	750	38	289
Görögország	—	—	71	540
Spanyolország	—	—	600	4.560
Afrika	—	—	88	669
II. összeg	1.733	10.572	4.345	33.022
Főösszeg	9.479	57.822	10.484	79.678

24. Fűrészelt vagy faragott müfa, fenyőfából ; hordófa puhafából.

Ausztria	1,968.431	9,842.155	1,160.420	7,078.562
Bosznia	200.749	1,003.745	1.783	10.876
I. összeg	2,169.180	10,845.900	1,162.203	7,089.438
Németország	—	—	720.760	5,261.548
Olaszország	—	—	195.476	1,426.975
Oroszország	273	1.365	17.992	131.342
Svájcz	—	—	18.113	132.225
Franciaország	—	—	199.571	1,456.868
Belgium	—	—	567	4.139
Hollandia	—	—	83.443	609.134
Nagybritannia	—	—	254.963	1,861.230
Románia	3.864	19.320	186.100	1,135.210
Szerbia	—	—	112.332	685.225
Bulgária	—	—	7.928	48.361
Európai Törökország	—	—	10.103	73.752
Ázsiai Törökország	—	—	8.379	61.167
Görögország	—	—	6.990	51.027
Spanyolország	—	—	5.192	37.902
Portugália	—	—	2	15
Afrika	—	—	159.984	1,167.855
Brit-Kelet-India	—	—	10.916	79.687
China és Japán	—	—	83	606
Más országokból és ismeretlen helyekről	—	—	8.867	64.729
II. összeg	4.137	20.685	1,996.757	14,288.997
Főösszeg	2,173.317	10.866.585	3,169.960	21,378.435

25. Fázsindely.

Ausztria	82.803	538.220	1.857	12.071
Bosznia	—	—	54	350
I. összeg	82.803	538.220	1.911	12.421

Ország	Behozatal		Kivitel	
	menyisége métermázsza	értéke koronákban	menyisége métermázsza	értéke koronákban
Németország	—	—	475	3.088
Románia	183	1.189	19	124
II. összeg	183	1.189	494	3.212
Főösszeg	82.986	539.409	2.405	15.633

26. Szőlőkaró és komlókaró, fűrészelve vagy hasítva.

Ausztria	43.031	193.640	16.538	66.152
Bosznia	6.756	30.402	90	360
I. összeg	49.787	224.042	16.628	66.512
Németország	—	—	108	432
Svájc	—	—	88	352
II. összeg	—	—	196	784
Főösszeg	49.787	224.042	16.824	67.296

27. Fűzfavessző, hámozatlan.

Ausztria	35	175	542	2.710
Bosznia	—	—	529	2.645
I. összeg	35	175	1.071	5.355
Szerbia	—	—	40	200
II. összeg	—	—	40	200
Főösszeg	35	175	1.111	5.555

28. Fűzfavessző, hámozott.

Ausztria	474	12.324	5.437	130.488
Bosznia	100	2.600	35	840
I. összeg	574	14.924	5.472	131.328
Németország	—	—	112	2.688
Románia	—	—	61	1.464
Szerbia	—	—	12	288
II. összeg	—	—	185	8.440
Főösszeg	574	14.924	5.657	139.768

29. Faszén.

Ausztria	1.042	4.897	452.380	1.741.663
Bosznia	1.604	7.539	102	393
I. összeg	2.646	12.436	452.482	1.742.056
Németország	101	474	66.786	257.126
Olaszország	—	—	119.392	459.659
Svájc	—	—	39.685	152.787
Románia	—	—	98	377
Szerbia	—	—	888	3.419

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermázsza	értéke koronákban	mennyisége métermázsza	értéke koronákban
Európai Törökország	—	—	5	19
Afrika	—	—	3	12
II. összeg	101	474	216.857	873.399
Főösszeg	2.747	12.910	679.339	2,615.455

I. A faforgalom összesítése.

Ausztria	2,428.128	11,613.169	4,301.750	22,198.711
Bosznia	689.522	3,738.388	802.800	1,304.004
I. összeg	3,117.650	15,351.557	5,104.550	23,502.715
Németország	3.615	39.623	1,945.543	15,034.754
Olaszország	1.358	41.895	712.486	4,676.537
Oroszország	3.532	23.573	55.678	335.081
Svájcz	3	9	180.599	1,593.000
Franciaország	7	504	855.757	9,225.879
Belgium	—	—	208.470	2,558.241
Hollandia	—	—	235.642	2,067.539
Nagybritannia	1.225	10,647	389.604	3,299.005
Románia	776.745	1,135.741	404.739	1,466.719
Szerbia	33.191	397.464	346.301	979.461
Bulgária	—	—	15.002	71.072
Európai Törökország	2.359	14.088	11.705	91.171
Ázsiai Törökország	—	—	11.359	81.732
Görögország	—	—	127.777	677.793
Spanyolország	11	792	93.225	664.532
Portugália	8	576	14.283	151.963
Afrika	—	—	197,824	1,474.694
Montenegro	1.030	16.650	—	—
Brit-Kelet-India	—	—	11.478	84.719
Egyesült-Államok	15.734	172.125	—	—
Brazília	324	3.889	—	—
China és Japán	—	—	83	606
Más országokból és ismeretlen helyekről	839	49.575	27.069	199.778
II. összeg	839.981	1.907.151	5,844.624	44,734.276
Főösszeg	3,957.631	17,258.708	10,949.174	68,236.981

II. Festő- és cserzőanyagok.

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermázsza	értéke koronákban	mennyisége métermázsza	értéke koronákban
30. Héjak, gyökerek, levelek, virágok és gyümölcsök festéshez.				
Ausztria	417	12.510	910	18.200
Bosznia	25	750	2	40
I. összeg	442	13.260	912	18.240
Németország	22	660	750	15.000
Oroszország	—	—	2	40
Svájc	—	—	25	500
Franciaország	—	—	56	1.120
Nagybritannia	—	—	6	120
Románia	—	—	16	320
Szerbia	—	—	2	40
Bulgária	—	—	3	60
Spanyolország	—	—	4	80
Afrika	102	3.060	—	—
Egyesült-Államok	—	—	20	400
II. összeg	124	3.720	884	17.680
Főösszeg	566	16.980	1.796	35.920
31. Héjak, eszéréshez.				
Ausztria	67.853	386.762	91.367	680.684
Bosznia	351	2.001	4	30
I. összeg	68.204	388.763	91.371	680.714
Németország	54	308	369.593	2.698.029
Olaszország	206	1.174	103	752
Oroszország	—	—	2.734	19.958
Svájc	—	—	9.044	66.021
Franciaország	213	1.214	12	88
Románia	62	353	6.818	49.771
Szerbia	—	—	2.204	16.089
II. összeg	535	3.049	390.508	2.850.708
Főösszeg	68.739	391.812	481.879	3.531.422
32. Quebrachófa.				
Ausztria	4.314	60.396	3	42
I. összeg	4.314	60.396	3	42
Németország	3.028	42.392	—	—
Olaszország	100	1.400	—	—
Belgium	411	5.754	—	—
Brit-Kélet-India	50	700	—	—
Brazília	101	1.414	—	—
Más országokból és ismeretlen helyekről	300	4.200	—	—
II. összeg	3.990	55.860	—	—
Főösszeg	8.304	116.256	3	42

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermázsza	értéke koronákban	mennyisége métermázsza	értéke koronákban
33. Gubaes, gallus.				
Ausztria	1.378	27.452	32.605	652.100
Bosznia	1.413	19.782	1	20
I. összeg	2.791	47.234	32.606	652.120
Németország	27	378	316	6.320
Oroszország	—	—	312	6.240
Románia	42	588	332	6.640
Szerbia	5.834	81.676	2	40
II. összeg	5.903	82.642	962	19.240
Főösszeg	8.694	129.876	33.568	671.360

34. Vallonea.				
Ausztria	1.229	33.183	706	20.121
I. összeg	1.229	33.183	706	20.121
Európai Törökország	2	54	—	—
Ázsiai Törökország	18.578	501.606	—	—
Görögország	1.991	53.757	—	—
Brit-Kelet-India	405	10.935	—	—
II. összeg	20.976	566.352	—	—
Főösszeg	22.205	599.535	706	20.121

35. Gesztenyefa-kivonat.				
Ausztria	764	21.392	772	21.616
I. összeg	764	21.392	773	21.644
Németország	2	56	—	—
Olaszország	5.005	140.140	—	—
Franciaország	4.857	135.996	—	—
Belgium	601	16.828	—	—
Szerbia	—	—	106	2.968
II. összeg	10.465	293.020	106	2.968
Főösszeg	11.229	314.412	879	24.612

36. Tölgyfakivonat.				
Ausztria	331	6.537	66.819	1,259.538
I. összeg	331	6.537	66.819	1,259.538
Németország	80	1.580	44.532	839.428
Olaszország	438	8.651	869	16.381
Oroszország	—	—	2.338	44.071
Svájc	—	—	220	4.147
Franciaország	—	—	6.848	129.085
Belgium	—	—	23.087	435.190
Hollandia	—	—	9.678	182.430

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermázsa	értéke koronákban	mennyisége métermázsa	értéke koronákban
Nagybritannia	—	—	149.690	2,821.656
Románia	—	—	2.014	37.964
Szerbia	—	—	835	15.740
Bulgária	—	—	136	2.563
Európai Törökország	—	—	123	2.318
Ázsiai Törökország	—	—	70	1.320
Görögország	—	—	135	2.545
Spanyolország	—	—	120	22.62
Brit-Kelet-India	—	—	14	264
China és Japán	—	—	416	7.842
II. összeg	518	10.231	241.125	4,545.206
Főösszeg	849	16.768	307,944	5,804,744

37. Fenyőfakéreg-kivonat.

Ausztria	1.723	36.183	311	6.531
I. összeg	1.723	36.183	311	6.531
Németország	27	567	—	—
Oroszország	—	—	17	357
Belgium	28	588	—	—
Nagybritannia	14	294	—	—
Egyesült-Államok	49	1.029	—	—
II. összeg	118	2.478	17	357
Főösszeg	1.841	38.661	328	6.888

38. Quebrachofa-kivonat.

Ausztria	10.446	313.380	3	90
I. összeg	10.446	313.380	3	90
Németország	5.309	159.270	—	—
Olaszország	1.704	51.120	—	—
Franciaország	125	3.750	—	—
Belgium	4.238	127.140	—	—
Nagybritannia	116	3.480	—	—
Egyesült-Államok	62	1.860	—	—
Brazília	119	3.570	—	—
Argentína	202	6.060	—	—
Más országokból és ismeretlen helyekről	3	90	—	—
II. összeg	11.878	356.340	—	—
Főösszeg	22.324	669.720	3	90

39. Egyéb eszerzőanyag-kivonatok, u. m. szömöreze-, mimosakivonat stb.

Ausztria	501	15.030	12	360
I. összeg	501	15.030	12	360

Németország	237	7.110	108	3.240
Olaszország	108	3.240	—	—
Franciaország	3	90	—	—
Nagybritannia	57	1.710	—	—
II. összeg	405	12.150	108	3.240
Főösszeg	906	27.180	120	3.600

II. Festő- és cserzőanyagok összesítése.

Ausztria	88.956	912.815	193.508	2,659.282
Bosznia	1.789	22.533	8	118
I. összeg	90.745	935.348	193.516	2,659.400
Németország	8.786	212.321	415.299	3,562.033
Olaszország	7.561	205.725	972	17.133
Oroszország	—	—	5.403	70.666
Svájc	—	—	9.289	70.668
Franciaország	5.198	141.050	6.916	130.293
Belgium	5.278	150.310	23.087	435.190
Hollandia	—	—	9.678	182.430
Nagybritannia	187	5.484	149.690	2,821.776
Románia	104	941	9.180	94.695
Szerbia	5.834	81.676	3.149	34.877
Bulgária	—	—	139	2.623
Európai Törökország	2	54	123	2.318
Ázsiai Törökország	18.578	501.606	70	1.320
Görögország	1.991	53.757	135	2.545
Spanyolország	—	—	124	2.342
Afrika	102	3.060	—	—
Brit-Kelet-India	455	11.635	14	264
Egyesült-Államok	111	2.889	20	400
Brazília	220	4.984	—	—
Argentína	202	6.060	—	—
China és Japán	—	—	416	7.842
Más országokból és ismeretlen helyekről	303	4.290	—	—
II. összeg	54.912	1,385.842	633.704	7,439.399
Főösszeg	145.657	2,321.190	827.220	10,098.799

III.

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermázsza	értéke koronákban	mennyisége métermázsza	értéke koronákban
40. Papirosanyag, fából, mechanikai uton előállítva (faanyag).				
Ausztria	8.786	92.253	24.350	255.675
I. összeg	8.786	92.253	24.350	255.675
Főösszeg	8.786	92.253	24.350	255.675

IV.

41. Papirosanyag, fából, vegyi uton előállítva (cellulose).				
Ausztria	37.841	946.025	56.571	1.074.489
I. összeg	37.841	946.025	56.571	1.074.489
Németország	—	—	18.119	344.261
Olaszország	—	—	25.356	481.764
Oroszország	—	—	200	3.800
Svájc	—	—	1.125	21.375
Franciaország	—	—	10.600	201.400
Nagybritannia	—	—	508	9.652
Románia	—	—	15.437	293.303
II. összeg	—	—	71.345	1.355.915
Főösszeg	37.841	946.025	127.916	2.430.404

V. Fa- és csontárúk.

42. Közöséges asztalosmunkák (a butorok kivételével) nyersen, alapozva, páczolva, mázolva.

Ausztria	11.316	294.216	8.099	340.158
Bosznia	290	7.540	495	20.790
I. összeg	11.606	301.756	8.594	360.948
Németország	399	10.374	1.324	55.608
Olaszország	22	572	78	3.276
Oroszország	—	—	3	126
Franciaország	5	130	69	2.898
Hollandia	—	—	1	42
Nagybritannia	9	234	2	84
Románia	3	78	50	2.100
Szerbia	2	52	467	19.614
Bulgária	—	—	25	1.050
Európai Törökország	1	26	168	7.056
Ázsiai Törökország	—	—	2	84
Görögország	—	—	16	672
Afrika	—	—	194	8.148
Egyesült-Államok	49	1.274	—	—
Más országokból és ismeretlen helyekről	—	—	29	1.218
II. összeg	490	12.740	2.428	101.976
Főösszeg	12.096	314.496	11.022	462.924

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermázsza	értéke koronákban	mennyisége métermázsza	értéke koronákban
43. Közönséges esztergályosmunkák (a butorrészek kivételével) nyersen, alapozva, páczolva, mázolja.				
Ausztria	4.111	172.662	68.045	816.540
Bosznia	29	1.218	59	708
I. összeg	4.140	173.880	68.104	817.248
Németország	380	15.960	1.661	19.932
Olaszország	2	84	2	24
Oroszország	—	—	1.538	18.456
Svájc	2	84	—	—
Franciaország	8	336	2	24
Belgium	1	42	1	12
Nagybritannia	1.656	69.552	2	24
Románia	4	168	62	774
Szerbia	—	—	72	864
Bulgária	—	—	15	180
Európai Törökország	—	—	12	144
Spanyolország	—	—	3	36
Egyesült-Államok	21	882	1	12
II. összeg	2.074	87.108	3.371	40.452
Főösszeg	6.214	260.988	71.475	857.700

44. Kádármunkák (a hordók kivételével).

Ausztria	3.136	134.848	1.646	77.362
Bosznia	130	5.590	30	1.410
I. összeg	3.266	140.438	1.676	78.772
Németország	66	2.838	12	564
Olaszország	—	—	51	2.397
Svájc	—	—	1	47
Románia	—	—	547	25.709
Szerbia	—	—	16	752
Bulgária	—	—	31	1.457
Egyesült-Államok	95	4.085	—	—
II. összeg	161	6.923	658	30.926
Főösszeg	3.427	147.361	2.334	109.698

45. Bognármunkák.

Ausztria	1.422	45.504	1.131	36.192
Bosznia	2	64	63	2.016
I. összeg	1.424	45.568	1.194	38.208
Németország	27	864	1	32
Svájc	—	—	6	192
Belgium	—	—	3	96
Hollandia	—	—	1	32

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermázsza	értéke koronákban	mennyisége métermázsza	értéke koronákban
Nagybritannia	6	192	206	6.592
Szerbia	—	—	3	906
Bulgária	—	—	18	576
II. összeg	33	1.056	238	7.616
Főösszeg	1.457	46.624	1.482	45.824

46. Deszkák, gyalulva (a parkettadeszkák kivételével).

Ausztria	2.546	21.641	28.694	266.854
Bosznia	4	34	595	5.534
I. összeg	2.550	21.675	29.289	272.388
Németország	—	—	1.907	17.735
Franciaország	—	—	119	1.107
Szerbia	—	—	6.501	60.459
Európai Törökország	—	—	31	288
II. összeg	—	—	8.558	79.589
Főösszeg	2.550	21.675	37.847	351.977

47. Egyéb közönséges faárúk, u. m.: fasodrony, ezipőszegek, skatulyák, stb.

Ausztria	18.072	578.304	6.792	271.680
Bosznia	140	4.480	216	8.640
I. összeg	18.212	581.784	7.008	280.320
Németország	2.158	69.056	768	30.720
Olaszország	1	32	18	720
Oroszország	—	—	2	80
Svájc	2	64	14	560
Franciaország	21	672	—	—
Belgium	—	—	15	600
Hollandia	1	32	—	—
Nagybritannia	111	3.552	120	4.800
Románia	1	32	189	7.560
Szerbia	—	—	120	4.800
Bulgária	—	—	473	18.920
Európai Törökország	—	—	25	1.000
Ázsiai Törökország	—	—	40	1.600
Afrika	—	—	7	280
Brit-Kelet-India	—	—	3	120
Egyesült-Államok	3.301	105.632	—	—
II. összeg	5.596	180.072	1.794	71.760
Főösszeg	23.808	761.856	8.802	352.080

48. Vessző, nyírfa és galyseprűk.

Ausztria	54	675	7.976	99.700
Bosznia	—	—	20	250
I. összeg	54	675	7.996	99.950
Főösszeg	54	675	7.996	99.950

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermázsza	értéke koronákban	mennyisége métermázsza	értéke koronákban

49. Kanalak, főzőkanalak fából.

Ausztria	95	7.600	1.119	49.236
Bosznia	—	—	15	660
I. összeg	95	7.600	1.134	49.896
Románia	—	—	15	660
Szerbia	—	—	1	44
Bulgária	—	—	2	88
Spanyolország	—	—	1	44
II. összeg	—	—	19	836
Főösszeg	95	7.600	1.153	50.732

50. Szitakéreg, szitaabroncs, fából.

Ausztria	2.010	80.400	513	20.520
Bosznia	—	—	16	640
I. összeg	2.010	80.400	529	21.160
Németország	—	—	70	2.800
Románia	710	28.400	20	800
Szerbia	—	—	88	3.520
Bulgária	—	—	33	1.320
II. összeg	710	28.400	211	8.440
Főösszeg	2.720	108.800	740	29.600

51. Butorok és butorrészek, fából, durvák, nyersen, festve, vagy páczolva
(az 53. és 54. sz. a. megnevezettek kivételével).

Ausztria	3.446	361.830	1.556	93.360
Bosznia	8	840	73	4.380
I. összeg	3.454	362.670	1.629	97.740
Németország	108	11.340	574	34.440
Olaszország	6	630	—	—
Svájc	1	105	—	—
Franciaország	68	7.140	—	—
Hollandia	6	630	—	—
Nagybritannia	—	—	30	1.800
Románia	3	315	6	360
Szerbia	—	—	83	4.980
Bulgária	—	—	3	180
Afrika	—	—	122	7.320
II. összeg	192	20.160	818	49.080
Főösszeg	3.646	382.830	2.447	146.820

Ország	Behozatal		Kivétel	
	menyisége métermázsa	értéke koronákban	menyisége métermázsa	értéke koronákban
52. Butorok és butorrészek, fából, finomabbak, furnirozva, fényezve, finoman mázolvá és üveggel kapcsolatban is (az 53., 54. és 56. sz. a. megnevezettek kivételével).				
Ausztria	29.603	8,880.900	13.966	1,815.580
Bosznia	6	1.800	1.072	139.360
I. összeg	29.609	8,882.700	15.038	1,954.940
Németország	619	95.700	17	2.210
Olaszország	127	38.100	8	1.040
Oroszország	—	—	11	1.430
Svájc	5	1.500	—	—
Franciaország	104	31.200	12	1.560
Belgium	1	300	—	—
Hollandia	4	1.200	—	—
Nagybritannia	9	2.700	1	130
Románia	1	300	132	17.160
Szerbia	4	1.200	1.164	151.320
Bulgária	—	—	429	55.770
Európai Törökország	2	600	163	21.190
Ázsiai Törökország	—	—	2	260
Görögország	—	—	3	390
Afrika	1	300	5	650
Brit-Kelet-India	1	300	—	—
Egyesült-Államok	26	7.800	—	—
Kína és Japán	12	3.600	—	—
II. összeg	616	184.800	1.947	253.110
Főösszeg	30.225	9,067.500	16.985	2,208.050
53. Hajlitott fabutorrészek.				
Ausztria	74	2.368	3.058	97.856
I. összeg	74	2.368	3.058	97.856
Olaszország	—	—	2	64
Svájc	—	—	3	96
II. összeg	—	—	5	160
Főösszeg	74	2.368	3.063	98.016
54. Hajlitott kész fabutorok, szétszedve is.				
Ausztria	4.531	462.162	3.606	302.904
Bosznia	—	—	144	12.096
I. összeg	4.531	462.162	3.750	315.000
Németország	4	408	21.037	1,767.108
Olaszország	—	—	1.824	153.216
Svájc	—	—	191	16.044
Franciaország	—	—	1.774	149.016
Belgium	—	—	380	31.920
Hollandia	—	—	326	27.384

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermázsa	értéke koronákban	mennyisége métermázsa	értéke koronákban
Nagybritannia	—	—	2.297	192.948
Románia	—	—	9	756
Szerbia	—	—	583	48.972
Bulgária	—	—	205	17.220
Európai Törökország	—	—	915	76.860
Ázsiai Törökország	—	—	675	56.700
Görögország	—	—	2	168
Spanyolország	—	—	2	168
Afrika	—	—	7.914	664.776
Brit-Kelet-India	—	—	936	7.864
Egyesült-Államok	2	204	37	3.108
Brazília	—	—	9	756
China és Japán	—	—	290	24.360
Más országokból és ismeretlen helyekről	—	—	956	80.304
II. összeg	6	612	40.362	3 390.408
Főösszeg	4.537	462.774	44.112	3,705.408

55. Bútorok, bambusz- vagy széknádból.

Ausztria	138	27.600	13	2.600
I. összeg	138	27.600	13	2.600
Németország	7	1.400	—	—
Szerbia	—	—	3	600
Bulgária	—	—	1	200
Ázsiai Törökország	—	—	1	200
Brit-Kelet-India	1	200	—	—
China és Japán	2	400	—	—
II. összeg	10	2.000	5	1.000
Főösszeg	148	29.600	18	3.600

56. Párnázott fabútorok.

Ausztria	2.676	936.600	464	73.500
Bosznia	1	400	121	30.250
I. összeg	2.677	937.000	685	103.750
Németország	31	12.400	2	500
Olaszország	11	4.400	—	—
Svájc	1	400	—	—
Franciaország	24	9.600	7	1.750
Nagybritannia	16	6.400	—	—
Románia	—	—	21	5.250
Szerbia	—	—	92	23.000
Bulgária	—	—	1	250
Európai Törökország	—	—	13	3.250
Ázsiai Törökország	—	—	16	4.000
Afrika	—	—	2	500
China és Japán	4	1.600	—	—
II. összeg	87	34.800	54	36.500
Főösszeg	2.764	971.800	739	140.250

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermázsza	értéke koronákban	mennyisége métermázsza	értéke ko:onákban
57. Botok, kidolgozva, fából, felszerelés nélkül.				
Ausztria	100	34.000	1.232	289.520
Bosznia	—	—	1	235
I. összeg	100	34.000	1.233	289.755
Németország	5	1.700	1.032	242.520
Oroszország	—	—	1	235
Svájcz	—	—	57	13.395
Franciaország	—	—	9	2.115
Belgium	—	—	140	32.900
Hollandia	—	—	40	9.400
Nagybritannia	1	340	54	12.690
Románia	—	—	15	3.525
Európai Törökország	—	—	6	1.410
Spanyolország	—	—	1	235
Brit-Kelet-India	—	—	1	235
Más országokból és ismeretlen helyekről	—	—	4	940
II. összeg	6	2.040	1.360	319.600
Főösszeg	106	36.040	2.593	609.355

58. Falécek, himzdrámák, képkeretek, óraszekrények s efélék, aranyozva, ezüstözve, fényezve, stb.

Ausztria	9.862	2.564.120	658	164.500
Bosznia	—	—	31	7.750
I. összeg	9.862	2.564.120	689	172.250
Németország	416	108.160	2	500
Olaszország	7	1.820	—	—
Svájcz	8	2.080	—	—
Franciaország	5	1.300	1	250
Nagybritannia	3	780	—	—
Románia	1	260	—	—
Szerbia	—	—	100	25.000
Bulgária	—	—	26	6.500
Európai Törökország	1	260	3	750
Afrika	—	—	2	500
Egyesült-Államok	10	2.600	—	—
China és Japán	8	2.080	—	—
II. összeg	459	119.340	134	33.500
Főösszeg	10.321	2.683.460	823	205.750

59. Egyéb finom faárúk, u. m.: kész sétatotok, pipák, ostoronyelek, szivarszิปkák, kódiógombok, tálezák, stb.

Ausztria	5.682	2.841.000	1.056	316.800
Bosznia	12	6.000	79	23.700
I. összeg	5.694	2.847.000	1.135	340.500

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermázsza	értéke koronákban	mennyisége métermázsza	értéke koronákban
Németország	184	92.000	1.329	398.700
Olaszország	1	500	1	300
Oroszország	—	—	1	300
Svájcz	17	8.500	4	1.200
Franciaország	17	8.500	—	—
Belgium	2	1.000	1	300
Nagybritannia	6	3.000	89	26.700
Románia	—	—	3	900
Szerbia	—	—	12	3.600
Bulgária	—	—	4	1.200
Európai Törökország	—	—	1	300
Görögország	—	—	2	600
Brit-Kelet-India	—	—	12	3.600
Egyesült-Államok	1	500	—	—
China és Japán	15	7.500	—	—
II. összeg	243	121.500	1.459	437.700
Főösszeg	5.937	2.968.500	2.594	778.200
60. Közöséges kosárkötőárak, vesszőből (a gyermekkocsik kivételével).				
Ausztria	2.554	383.100	1.787	187.635
Bosznia	—	—	93	9.765
I. összeg	2.554	383.100	1.880	197.400
Németország	68	10.200	117	12.285
Románia	—	—	4	420
Szerbia	—	—	269	28.245
Bulgária	—	—	8	840
Európai Törökország	—	—	10	1.050
Afrika	—	—	3	315
II. összeg	68	10.200	411	43.155
Főösszeg	2.622	393.300	2.291	240.555
61. Parketta, gyalulva, fényezve, festve, furnirozva vagy berakva is.				
Európai Törökország	—	—	21	882
II. összeg	—	—	21	882
Főösszeg	—	—	21	882
62. Parkettadeszkák, gyalulva, hornyolva.				
Ausztria	4.383	87.660	49.937	998.740
Bosznia	—	—	142	2.840
I. összeg	4.383	87.660	50.079	1.001.580
Németország	—	—	791	15.820
Olaszország	—	—	194	3.880
Svájcz	—	—	254	5.080
Szerbia	—	—	572	11.440
Bulgária	—	—	26	520
Európai Törökország	—	—	120	2.400
II. összeg	—	—	1.957	39.140
Főösszeg	4.383	87.660	52.036	1.040.720

Ország	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége métermázsa	értéke koronákban	mennyisége métermázsa	értéke koronákban
63. Furnirok, nyersen vagy kirakva.				
Ausztria	4.031	221.705	4.325	173.000
Bosznia	—	—	20	800
I. összeg	4.031	221.705	4.345	173.800
Németország	2.719	149.545	99	3.960
Olaszország	5	275	87	3.480
Oroszország	662	36.410	1	40
Svájc	—	—	3	120
Franciaország	3	165	—	—
Belgium	—	—	223	8.920
Nagybritannia	3	165	—	—
Románia	—	—	55	2.200
Szerbia	—	—	7	280
Bulgária	—	—	9	360
Európai Törökország	—	—	7	280
Egyesült-Államok	46	2.530	—	—
II. összeg	3.438	189.090	491	19.640
Főösszeg	7.469	410.795	4.836	193.440

64. Hordók, ujak, kemény fából.				
Ausztria	4.356	169.884	6.986	272.454
Bosznia	2	78	1.334	52.026
I. összeg	4.358	169.962	8.320	324.480
Németország	5	195	—	—
Románia	2	78	771	30.069
Bulgária	—	—	485	18.916
II. összeg	7	273	1.256	48.984
Főösszeg	4.365	170.235	9.576	373.464

65. Hordók, ujak, puhafából.				
Ausztria	8.106	178.332	205	4.410
I. összeg	8.106	178.332	205	4.410
Főösszeg	8.106	178.332	205	4.410

66. Gyermejjátékszer, fából.				
Ausztria	5.165	903.875	189	33.075
Bosznia	—	—	16	2.800
I. összeg	5.165	903.875	205	35.875
Németország	290	50.750	182	31.850
Olaszország	4	70	1	175
Franciaország	2	350	—	—
Nagybritannia	21	3.675	30	5.250
Románia	—	—	1	175

O r s z á g	Behozatal		Kivitel	
	mennyisége mmázsa	értéke koronákban	mennyisége mmázsa	értéke koronákban
Szerbia	—	—	2	350
Európai Törökország	—	—	1	175
Brit-Kelet-India	—	—	2	350
Egyesült-Államok	5	875	2	350
Más országokból és ismeretlen helyekről	—	—	1	175
II. összeg	322	56.350	222	38.650
Főösszeg	5.487	960.225	427	74.725

III. Faárúk összesítése.

Ausztria	127.469	19,390.986	213,053	6,803.906
Bosznia	624	28.044	4.625	326.650
I. összeg	128.093	19,419.030	217.678	7,130.556
Németország	7.186	632.890	30.925	2,637.284
Olaszország	186	47.113	2.266	168.572
Oroszország	662	36.410	1.557	20.667
Svájc	36	12.733	533	36.734
Franciaország	257	59.393	1.993	158.720
Belgium	4	1.342	763	74.748
Hollandia	11	1.862	368	36.858
Nagybritannia	1.841	90.590	2.832	251.018
Románia	725	29.631	1.900	98.418
Szerbia	6	1.252	10.155	388.746
Bulgária	—	—	1.794	125.497
Európai Törökország	4	886	1.496	117.035
Ázsiai Törökország	—	—	736	62.844
Görögország	—	—	23	1.830
Spanyolország	—	—	7	483
Afrika	1	300	8.249	682.489
Brit-Kelet-India	2	500	954	12.169
Egyesült-Államok	3.556	126.382	40	3.470
Brazília	—	—	9	756
China és Japán	41	15.180	290	24.360
Más országokból és ismeretlen helyekről	—	—	990	82.637
II. összeg	14.518	1,056.464	67.880	4,985.335
Főösszeg	142.611	20,475.494	285.558	12,115.891

EGYESÜLETI HIRDETÉSEK.

Figyelmeztetés. Az egyesületi kiadványokból az egyesületi tagok *csak egy példányt* szerezhetnek meg a megállapított *kedvezményes áron*, több példány megrendelése esetében a többi példány után a nem tagok számára megállapított ár küldendő be.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél (Bpest, V., Alkotmány-utca 6. sz.) a következő művek rendelhetők meg:

ERDÉSZETI LAPOK. Az Országos Erdészeti Egyesület közlönye. Szerkeszti *Bund Károly*. 1904. XLIII. évfolyam. Előfizetési ára 1 évre 16 korona. Megjelenik minden hó 15-én. Mutatványszámok ingyenesen. Régi évfolyamok mérsékelt áron.

AZ ERDŐŐR vagy AZ ERDÉSZET ALAPVONALAI KÉRDÉSEKBEN ÉS FELELETEKBEN. Irta: Bedő Albert. VIII. kiadás, 1902. Ára 6 K. 6 kor. 55 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve és ajánlva küldetik.

AZ ERDŐRENDÉZÉSTAN KÉZIKÖNYVE. Irta: bölcsőházi Belházy Emil. I. rész. Ára tagoknak 6 K., nem tagoknak 10 K.

ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN. Irta: Fekete Lajos és Mágócsi-Dietz Sándor. I. kötet. Általános növénytan. Teljesen elfogyott. — II. kötet: Növényrendszertan. Részletes növénytan. Növényföldrajz. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 18 K.

ERDEI FACSEMETÉK NEVELÉSE. Irta: Tomcsányi Gusztáv. Ára tagoknak 3 K., nem tagoknak 4 K.; 4 K. 45 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve küldetik.

ERDÉSZETI ÉPÍTÉSTAN. Irta: Sobó Jenő. I. rész 1. és 2. kötet: Középités tan. Egy-egy kötet ára tagoknak 11 K. 20 fill., nem tagoknak 16 K. — II. rész: Út-, vasut- és hidépités tan. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 16 K.

MAGYAR ERDÉSZETI OKLEVÉLTÁR. Szerkesztette és történeti bevezetéssel ellátta: Tagányi Károly. 3. kötet. 1896. Ára tagoknak 20 K., nem tagoknak 40 K.

ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA. 1880—1884, (I—IV.) és az 1885—89 (V—IX.) évfolyam teljesen elfogyott. (Ezen évfolyamokat az egyesület mérsékelt áron visszaváltja.) Elfogyott továbbá az 1890. (X.), 1892. (XII.) és 1899. (XIX.) évf.

Az 1891. (XI.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1893—94. (XIII. és XIV.) évfolyam ára tagoknak 1 K. 20 fill. nem tagoknak 2 K. 40 fill.

Az 1895. (XV.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1896. (XVI.) évfolyam ára tagoknak 50 fill., nem tagoknak 1 K.

Az 1897. (XVII.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1898. (XVIII.) évfolyam ára tagoknak 70 fill., nem tagoknak 1 K. 40 fill.

Az 1900. (XX.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1901—1903. (XXI—XXIII.) évfolyam ára tagoknak 3 K., nem tagoknak 5 K.

Az Erdészeti Rendeleték Tára egyes füzetei 45 fill. postaköltség beküldése esetén bérmentve küldetnek.

TANGENS-TÁBLÁZATOK. Osszeállította Pohl János. Ára tagoknak 1 K, nem tagoknak 2 K. (Kapható a szerzőnél is Budapesten, IV., Egyetem-tér 1. sz.)

A LEGELŐERDŐK. Irta: Földes János. (Külön kiadása az Erdészeti Lapok 1895. évi I—V. füzetében közölt munkának.) Ára tagoknak 1 K. 60 fill., nem tagoknak 2 K 40 f; 55 f postaköltség beküldése esetén bérmentve küldhető.

AZ ERDÉSZETI ZSEBNAPTÁR 1904. ÉVI (XXIII.) ÉVFOLYAMA. Ára egyesületi tagoknak 2 K., mások számára 3 K.

A VADÁSZATI ISMERETEK KÉZIKONYVE. Irták: Belházy J., Szécsi Zs. és Illés N.; négy kötet ára az O. Erd. E. tagjainak füzve 9 K., kötve 13 K.
 HAZÁNK HÁZI FAIPARA. Irta Gaul Károly. Ara tagoknak és könyvkereskedőknek 1 K. 40 fill., másoknak 2 K. Bérmntesítésre 45 fill. küldendő.

A BÜKKTÜZIFA ROMLÁSA ÉS AZ ELLENE VALÓ VÉDEKEZÉS. Irta: Gellért József. Ara tagoknak 60 fill., másoknak 1 K. Bérmntesítésre 35 fill. küldendő.

A KÜLFÖLDI FANEMEK MEGTELEPÍTÉSE STB. Irta: Péch Dezső. Ara tagoknak és könyvkereskedőknek 3 K., másoknak 4 K. Bérmntesítésre 45 fill. küldendő.

SZÁMTAN. Erdőőrök részére írta Béky Albert. Ara tagoknak 1 K 50 f., másoknak 2 K 40 f. Bérmntesítésre 45 f. küldendő.

Ő FELSÉGE NAGY FÉNYNYOMATU ARCZKÉPE. Ara tagoknak 7 K., nem tagoknak 8 K. Bérmntve küldetik.

ERDÉSZETI. INDULÓ és NEMES SZIV-KERINGŐ zongorára. Irta: Szmik Gábor. Ara az indulónak 1 K., a keringőnek 2 K. Az eladásból befolyó összeg az Erzsébet királyné-alapítvány gyarapítására fordíttatik.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél továbbá megrendelhetők a következő népszerű nyelven irt művek, melyek, ha a t. megrendelők árukon kívül egyenkint 45 fill. postaköltséget beküldenek, bérmntve küldhetők:

AZ ERDEI VETÉSRŐL ÉS ÜLTETÉSRŐL.

A VÁGÁSRA ÉRETT ERDŐ KIHASZNÁLÁSA.

AZ ERDŐK FELJUITÁSA, KAPCSOLATOSAN AZOK RENDSZERES KIHASZNÁLÁSÁVAL.

AZ ERDŐK BERENDEZÉSE.

Valamennyit Fekete Lajos írta. Egy-egy füzet ára 2 K.

NÉPSZERŰ ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN. Irta: Fekete Lajos. I. füzet. Spórák növények. Ara 4 K. II. f. Mohok, edényes virágtalanok, tülevelűek. Ara 2 K.

A VADÁSZ TIZPARANCSOLATJA. Irta: ifj. Belházy Gyula. Ara 1 K.

A szerzőknél rendelhetők meg:

ERDŐMIVELÉSTAN. Irta: Vadas Jenő (Selmezbánya). Ara tagoknak 7 K, nem tagoknak 10 K.

ERDŐRENDEZÉSTAN. Irta: Fekete Lajos (Selmezbánya). Ara 12 K.

A TOLGY ÉS TENYÉSZTÉSE. Irta: Fekete Lajos (Selmezbánya). Ara tagoknak 4 K., nem tagoknak 6 K.

ERDŐÉRTÉKSZÁMITÁSTAN. II. kiad. Irta: Fekete Lajos (Selmezbánya). Ara 6 K

ERDÉSZETI NYERESÉGSZÁMITÁSTAN. Irta: Fekete Lajos (Selmezbánya). Ara 4 K.

A SZÁLALÓ ERDŐK BERENDEZÉSE. Irta: Fekete Lajos (Selmezbánya) Ara 1 K. 20 fill.

ERDŐBECSLÉSTAN. II. kiad. Irta: Sóltz Gyula és Fekete Lajos. (Kapható Fekete Lajos m. k. főerdőtanácsosnál Selmezbányán.) Ara 8 K.

A LEGELŐERDŐK BERENDEZÉSE, KEZELÉSE ÉS HASZNOSÍTÁSA. Irta: Márton Sándor. Ara tagoknak 4 K. 80 fill., nem tagoknak 6 K.

A SELMEZBÁNYAI M. K. ERDŐAKADÉMIA TÖRTÉNETE ÉS ISMERTETŐJE. Irta: Vadas Jenő. Ara 4 K. (erdőgyakornokoknak 3 K., akadémiai hallgatónak 2 K.) Kapható a szerzőnél (Selmezbányán).

ÁLLAMERDÉSZETI UTIKÖLTSÉG-SZABÁLYZATOK GYŰJTEMÉNYE. Irta: Szondi János. Ara 3 K. Kapható a szerzőnél Budapest, Vörösmarty-u. 57.

Egyebütt megrendelhető magyar erdészeti művek:

- A MAGYAR ÁLLAM ERDŐSÉGEINEK GAZDASÁGI ÉS KERESKEDELMI LEIRÁSA. Szerkesztette: dr. Bedő Albert. 4 kötet, egy térképpel. Kiadta a földművelésügyi miniszterium. 1896.
- AZ ERDŐHASZNÁLATTAN KÉZIKÖNYVE. Irta: Szécsi Zsigmond. II. kiadás. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 16 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiánál Selmezbánya.)
- A BÜKKFA KORHADÁSA ÉS KONZERVÁLÁSA. Irta: dr. Tuzson János. Kapható Kilián Frigyes utódánál. Budapest, Váci-utca. Ára 4 K.
- ÁLTALÁNOS FÖLDMÉRÉSTAN. Irta: Cséti Ottó. II. kiadás. (Kapható Joerges A. özv. és fiánál Selmezbányán.) Ára 9 K.
- ERDŐVÉDELEMTAN. Irta: Téglás Károly. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K. 40 f.
- ERDÉSZETI TALAJTAN. Irta: Fekete Lajos. II. kiadás. 1891. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K.
- ERDÉSZETI SEGÉDTÁBLÁK. Ára: 8 K.
- ERDEI ROVATOS NAPLÓ. Ára 1 K. 20 fill.
- Megrendelhetők a földművelésügyi miniszteriumnál Budapest.
- TERMÉSI TÁBLÁK. 1886. Kiadta Fülöp Szász-Coburg herceg erdőrendezőse. (Jolsva, Gömörm.) Ára 2 K.
- AZ ÁRVÉDELMI FÜZESEK TELEPÍTÉSE ÉS MŰVELÉSE. Irta: Vadas Jenő. Ára 50 f. Megrendelhető a földművelésügyi miniszteriumnál és Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapest, Muzeum-körút 2. szám.

TÁJÉKOZÁSUL! Az „Erdészeti Lapok” közleményeik körébe fogadják az erdőgazdaság összes ágainak művelésére és ismertetésére szolgáló értekezéseket s a gazdálkodás gyakorlati alkalmazására vonatkozó bármilyen tudósításokat, valamint felvesszük az erdészetet közelről érdeklő s azzal mintegy rokoni kötelékben lévő vadászati ügyeket is. Az e lapokban megjelenő közlemények szerzői írói díjban részesülnek és pedig: Egy nyomtatott ivnyi eredeti értekezésért, mely a szerkesztőség részéről átdolgozást nem igényel 40—48 K.-ban, ha az átdolgozást igényel, avagy idegen nyelvből eszközölt szabatos fordításért 24—32 K.-ban, és oly fordításért, mely átdolgozást igényel 16 K.-ban.

Munkatársaink tiszteletdíját a szerkesztőség az év végével küldi meg, kívánatra azonban előbb is.

Kérjük munkatársainkat, hogy dolgozataikat csak egyes félevekre, s ilyeneken is csak az egyik oldalra, törött alakban írják. A ki cikkét úgy kívánja közölni, hogy azon *változtatás* ne tétessék; ebbeli feltételét a kézirat beküldése alkalmával sziveskedjék kijelenteni. A cikkekhez tartozó rajzokat sima, fehér papíron, lehetőleg kétszer olyan nagyságban kell készíteni, mint a milyen nagyságban azokat a szerző a lapba felvéteni kívánja. Ugyanilyen mértékben nagyítva kell a rajzhoz tartozó felirásokat, betűket s egyéb jelzéseket is alkalmazni. Tiszta és szép másolatokat csak hasonlóan kidolgozott eredeti után lehet várni. *Kéziratok nem küldetnek vissza.*

Az Erdészeti Lapokban megjelenő közleményekről a szerkesztőség a nyomdai költségek megtérítése esetén *különlenyomatokat* is készített a szerzők számára. A nyomdai költség (füzve, de boríték nélkül) a következő: 30 példány: 16 oldalas ivenként 7 K., 50 példány 8, 100 példány 10 K.

Zöld borítékkal ellátva, a különlenyomatok előállítására 30 példánynál 3 K. 60 fill., 50 példánynál 4 K.-val, 100 példánynál 5 K.-val többbe kerül.

ERDÉSZETI RENDELETEK TARA.

KÖRRENDELET

Valamennyi vármegyei törvényhatóságnak.

9847/II-c/1904. belügy. m. sz. Az 1898. XIX. t. cz. alapján szervezkedett volt urbéresek és közbirtokosságok tulajdonát képező erdők vadászati jogának bérbeadása tárgyában. Az 1898. XIX. t. cz. a volt urbéreseket és a közbirtokosságokat, mint erdőbirtokosokat erdeik gazdasági ügyeinek intézésére és az ettől el nem választható vagyon és pénzkezelésre nézve önálló szervezettel látja el. Ebből önként következik, hogy a volt urbéresek és a közbirtokosságok erdeik vadászati jogát — ha t. i. az 1883. XX. t. cz. által az önálló bérbeadásra vonatkozólag megkivánt feltételek megvannak — önállóan adhatják bérbe, a vadászati bérösszeget saját pénztárukba vételezik be s ott számolják el és egyáltalában ezen erdők vadászati joga a községi vadászterülettel együttesen csak abban az esetben adható bérbe, ha az önálló bérbeadáshoz szükséges feltételek meg nem lennének, a mely esetben azonban köteles a község a vadászati bérösszegnek a volt urbéres és a közbirtokossági erdők területére eső részét a volt urbéres és közbirtokossági pénztár részére átszolgáltatni.

Mindazonáltal az 1898. XIX. t. cz. hatályba lépte óta is többször előfordult, hogy a községek a vadászati jog önálló bérbeadására jogosított volt urbéresek és közbirtokosságok tulajdonát képező erdőket a községi vadászterülettel együtt adják bérbe, az alispán pedig a volt urbéres és a közbirtokossági vadászterületek haszonbér-szerződéseinek felülbírálására magának jogot tulajdonít.

Miután azonban újabb időben a m. kir. közigazgatási bíróságnak 1903. évi 1206. szám alatt hozott elvi jelentőségű határozatával (l. „A m. kir. közig. bíróság ált. közigazgatási osztályának döntvényei és elvi jelentőségű határozatai“ című gyűjteményes munka 1903. évfolyam 57. lap) most már végleg tisztázottnak tekinthető az, hogy „a volt urbéresek egyetemének mint jogi személynek osztatlan tulajdonát képező erdő és legelő terület, a törvény által megkivánt kellékek megléte esetében önálló vadászterületet képezhet“, mely területen „a birtokosság a vadászati jogot önállóan gyakorolni,

vagy azzal másképen rendelkezni minden hatósági beavatkozás nélkül kétségtelenül jogosult“, továbbá, hogy az ily bérleti szerződés felülbíráására az alispán hatáskörrel nem bír, immár elérkezettnek látom az időt arra, hogy a községi vadászati jog bérlete szempontjából az 1898. XIX. t. cz. által teremtett új helyzet megfelelő figyelembe vételére (a címet) s általa a hatósága alá tartozó községeket figyelmeztessem.

Ezzel összefüggésben megjegyzem még, hogy az 1898. XIX. t. cz. által teremtett új helyzethez alkalmazottan, az önálló vadászbérletre jogosított volt urbéres birtokosságoknál és közbirtokosságoknál most már nem lehet megkövetelni azt, hogy a vadászat bérlője az előbb említett terület-tulajdonosokat önállóan megillető vadászati bérösszegeket a község pénztárába fizesse be s a község pénztára azt átfutó tételként számolja el, mert a nevezett erdőbirtokosságok ma már a tulajdonukat képező erdők gazdasági ügyeinek intézésére s az ettől el nem választható vagyon- és pénzkezelésre nézve egészen önálló törvényes szervezettel bírnak, miből következik, hogy a községek vadászati bérjövödelmének kezelése tárgyában 1885. évi október 11-én 53093. szám alatt kibocsátott belügyminiszteri körrendelet a volt urbéresek és közbirtokosságok tulajdonát képező önálló vadászterületekre s azok bérjövödelmére egyáltalán nem alkalmazható. Budapesten, 1904. évi május hó 11-én. A miniszter helyett: Széll Ignácz s. k. államtitkár.

KÖRRENDELET

Valamennyi állami erdőhivatalnak.

(A vadászatnak, mint erdei mellékhasználatnak az erdőgazdasági tervekben való tárgyalása és az 1898. XIX. t. cz. alapján szervezkedett volt urbéresek és közbirtokosságok tulajdonát képező erdők vadászati jogának bérbeadása ügyében.)

61081/904. földm. min. A felmerült kételyek eloszlátása végett — belügyi miniszter ural egyetértőleg — értesitem a címet, hogy az erdőkben gyakorolható vadászat az erdőgazdasági tervekben a helyi viszonyok, körülmények által megkívánt mértékben és terjedelemben tárgyalandó mellékhasználatnak tekintendő, mert tényleg vannak esetek, a midőn a vadállomány a szigorú értelemben

vett erdőgazdasági elvek szerint kezelendő erdők fentartását veszélyezteti és az erdőkezelés sikerét kockáztatja, a mely esetekben az erdőfentartás biztosításáról — mindenesetre figyelemmel a vadászati törvény rendelkezéseire is — az illető gazdasági tervben feltétlenül gondoskodni kell.

S miután a m. kir. állami erdőhivataloknak az 1898. XIX. t. cz. 11. §-ának *c)* és *f)* pontjai, valamint a 15217/1899. számú végrehajtási rendelet vonatkozó szakaszai szerint — az általuk kezelt erdőkre vonatkozó gazdasági tervek elkészítésénél és az erdei fő- és mellékhasználatok értékesítésénél őket kötelező *véleményező, javasló feladata a vadászatot, mint* erdei mellékhasználatot illetőleg is fennáll: felhivom a czimet, hogy egyrészt a kezelése alatt álló erdők rendszeres gazdasági terveiben, illetőleg a legközelebbi üzemátvizsgálási munkálatokban a vadászatot mint mellékhasználatot úgy az erdőfentartás, mint a vadászati érdekek biztosítása szempontjából tárgyalja, másrészt pedig a kezelése alatt álló erdőkben gyakorolható vadászati jog értékesítése tekintetében a birtokosnak javaslattal, tanácscsal szolgáljon.

Utóbbi föladatának teljesítésénél különös figyelem fordítandó az 1898. XIX. t. cz. II. czime alá tartozó s a czim kezelése alatt álló erdők vadászati mellékhasználatának értékesítésére, a mely ügyben a belügyminiszter ur az 1904. évi 9847. II. c. szám alatt a törvényhatóságokhoz a másolatban idemellékelte körrendeletet intézte. (L. fönn.)

Ezen belügyminiszteri körrendelet szerint, az 1898. XIX. t. cz. által teremtett új helyzetben, az 1898. XIX. t. cz. alapján szervekedett volt urbéresék és közbirtokosságok tulajdonát képező, egy tagban fekvő osztatlan állapotban közös kezelés és használat alatt álló erdők, a mennyiben azok területe a 200 k. holdat eléri, vagy meghaladja: nem tartoznak az 1883. XX. t. cz. 3. §-ának rendelkezése alá s a tulajdonos közös birtokosság által, a községi vadászterületől elkülönítve, önállóan bérbeadható és pedig a közös birtokosok gyűlése által megállapított módon (nyilvános árverésen, vagy alku útján) s a birtokosság a vadászati bérösszeget saját pénztárába vételezi be és saját számadásában számolja el.

A mennyiben pedig a szóban lévő birtokok 200 kat. holdnál kisebbek, ez esetben azok vadászati joga az 1883. XX. t. cz.

3. §-a értelmében a többi községi vadászterülettel együttesen adandó ugyan bérbe, ebben az esetben azonban köteles a község a vadászati bérösszegnek a volt urbéres és közbirtokossági erdők területére eső részét a volt urbéres és közbirtokossági pénztár részére átszolgáltatni.

A szóban lévő belügyminiszteri körrendelet minden esetre biztosítani fogja azt, hogy a törvényhatóságok az 1898. XIX. t. cz. alapján szervezkedett közbirtokosságok önnálló jogkörét a vadászati jogok bérbeadásánál a jövőben figyelembe vegyék s az e tekintetben felmerülő panaszokat megfelelően orvosolják, nehogy azonban ezen közös birtokosságok ezen jogukat a vadászati érdekek védelme szempontjából esetleg hátrányosan gyakorolják, s nevezetesen a 200 k. holdas vagy annál nagyobb erdőterületeik bérbeadását mellőzvé, tért engedjenek azokon a vadászat szabad gyakorlására: belügyi miniszter ural egyetértőleg szükségesnek tartom, hogy az 1898. XIX. t. cz. II. czime alapján szervezkedett közbirtokosságok erdőgazdasági ügyviteli szabályzataiban a vadászati jog bérbe adás útján való értékesítésének szabályai feltétlenül megállapíttassanak.

Ennek biztosításául utasítom a czimet, hogy az ezután elkészítendő ügyviteli szabályzat tervezetekbe a vadászati jog bérbeadásának szabályait mindig vegye fel s a már jóváhagyott szabályzatokat e tekintetben vizsgálja meg s ha azok a szóban lévő kérdést esetleg nem tárgyálnák, tegyen a szabályzat megfelelő kiegészítése iránt az illető közbirtokosságnak megfelelő javaslatot.

A mennyiben a birtokosság czim szóban lévő javaslatát, illetőleg a szabályzat-tervezetekbe a vadászati jog bérbeadására vonatkozólag felvett rendelkezéseket esetleg nem fogadná el, utasítom a czimet, hogy erre a közigazgatási erdészeti bizottság figyelmét külön is hívja fel.

Utasítom továbbá a cimhez beosztott erdőtiszteket, hogy a közös birtokosságok ügyvitelének ellenőrzésénél arra is terjesszék ki figyelmüket, hogy a közös birtokosságok tényleg betartják-e ügyviteli szabályzatuknak a vadászati jog bérbeadására vonatkozó szabályait s a közös birtokosságok pénztárába tényleg befolyanak-e a vadászati bérösszegek és elszámoltatnak-e s ha e tekintetben mulasztások, visszaélések tapasztaltatnának, felhívom a czimet, hogy erről a közigazgatási erdészeti bizottságnak — szükség esetén az

1898. XIX. t. cz. 42. §-ára alapított javaslat kíséretében — tüzetes jelentést tegyen.

Végül felhivom a czimet, hogy a jelen körrendeletemet az alárendelt m. kir. járási erdőgondnokságokkal azonnal közölje.

Budapest, 1904. évi augusztus hó 5-én. A miniszter helyett: *Makfalvy* s. k. államtitkár.

KÖRRENDELET.

Valamennyi kincstári erdőhatóságnak.

(A tűzifa- és földilletmény kiszolgáltatása és megváltása ügyében.)

62.323/904. sz. földmiv. min. A tűzifa és földjándóságok mikénti kiszolgáltatása és megváltására nézve, az ide csatolt szabályzatban foglalt rendelkezéseket léptetem életbe.

Tájékozással megjegyzem, hogy a szabályzat 1. pontja szerint a tűzifa nemcsak a kincstári erdőket kezelő erdőtiszteknek, altiszteknek és szolgáltnak, hanem a tárczám ügyköréhez tartozó más szolgálati ágazatbeli (gazdászati, állami kezelésbe vett községi erdőket kezelő stb.) jogosultaknak is természetben szolgáltatandó ki.

A szabályzat 5-ik pontjára nézve utasítom azokat az erdőhatóságokat, a hol az erdészeti alkalmazottak vagy azok egy része a tűzifát nem természetben, hanem váltságdíjban kapja ki, annak négy hét alatti bejelentésére, hogy az egyes alkalmazottak jelenleg milyen összegű faváltságban részesülnek és hogy mennyibe kerülne a kincstárnak a rendszeresített illetményeknek természetben kiszolgáltatása?

A 6-ik pontra nézve ugyanazok a szempontok iránytadók, melyek az 1. pont magyarázatául szolgálnak, önként értetvén, hogy a kerületében műszaki segédszolgálatot teljesítő erdészek is, — eltérőleg hivatali elődömnök 1900. évi 70030. sz. körrendeletétől — jövőben a lehetőség szerint természetbeni földilletményben részesítendőek.

Ebből kifolyólag felhatalmazom a czimet, hogy a tárczám kötelékébe tartozó alkalmazottaknak természetbeni földilletménynyel leendő elláthatása céljából, a netalán bérletileg értékesített és erre felhasználható bérleteket a szükséghez mérten felmondja.

A 14-ik pontra nézve utasítom a czimet, hogy a tárczám

egy másik szolgálati ágazatának kötelékébe (gazdászati, állami kezelésbe vett községi erdőket kezelő stb.) tartozó állami alkalmazottak részére természetben kiszolgáltatót járandóságok ár-szabály, illetve a cím kerületére nézve megállapított földváltás alapján kiszámított értékét évről-évre, legkésőbb a következő naptári év január hó 15-ig mutassa ki, az értéknek átszámítás útján leendő elszámolása iránti intézkedés megtétele végett.

Budapest, 1904. évi augusztus hó 11-én.

Tallián.

SZABÁLYZAT

a tűzifa- és földjárandóság kiszolgáltatása és megváltása ügyében.

62.323/904. sz. földmiv. min. A tűzifa és földjárandóság kiszolgáltatása és megváltása ügyében a következőket rendelem:

I. Tűzifajárandóság.

1. Ott, ahol az államerdészet a tisztviselő, altiszt vagy szolgáló alkalmaztatása helyén vagy annak közelében, akár állandó raktárakban, akár erdei rakodókban vagy az évi vágásokban tűzifa felett rendelkezik, a felleltmény a *tárczám bármely ágazatához tartozó igényjogosultnak* természetben szolgáltatandó ki.

2. Az állam által kiszolgáltató tűzifajárandóságot sem eladni, sem elajándékozni nem szabad.

3. A természetbeni lakások élvezetében álló erdészeti tisztviselők, altisztek és szolgálók, az illető lakóépületnek összes lakószobáit, még ha nem használtatnának is, a hideg idő beálltával, a belső alkatrészek kellő karbantartásához szükséges hőmérsék határáig fűteni kötelesek.

Minthogy azonban a megállapított tűzifajárandóság hidegebb éghajlat alatt nem elégséges arra, hogy ezen követelmény teljesíthető legyen, fölhatalmaztatnak az erdőhatóságok, hogy mindazon esetekben, midőn közvetlenül szerzett tüzetes tájékozás alapján indokoltnak és szükségesnek látják, az illető tisztviselőknek, altiszteknek és szolgálóknak a személyes felleltmény mértékét túlhaladó tűzifaszükségletüket pótolja, illetve első sorban dorongfából a lakáshoz szállítva díjtalanul kiszolgáltassa.

4. A rendszeresített, de igénybe nem vett vagy fel nem használt tűzifafelleltmény megváltás tárgyát rendszerint nem képezheti.

Különös méltánylást érdemlő kivételes esetben a megváltás engedélyezése felett, az illető tisztviselő, altiszt vagy szolga szabályszerű kérvénye folytán esetről-esetre és évről-évre külön fogok határozni. Azt azonban, hogy a jogosult a tűzifajárandóság egy részét természetben vegye ki, a másik részét pedig megvált-hassa, egyáltalán nem engedem meg.

5. Azokon az állomáshelyeken, a hol a kincstár a tűzifa-illetményeket természetben ki nem szolgáltathatja vagy a hol a fának természetben való kiszolgáltatása nagyobb költséggel terhelné a kincstárt, mint a váltásösszeg fizetése, az alkalmazott favált-ságban részesül.

Azt, hogy a tűzifajárandóság figyelemmel esedékessége idejére is, milyen értékkel váltandó meg, évenként január hóban fogom megállapítani. Az erdőhatóságok javaslatai erre vonatkozólag mindig az előző év december hó végeig felterjesztendők.

II. Földjárandóság.

6. Természetben jelölendők ki az alkalmazottakat szabály-szerűen megillető földjárandóságok is azokban a kerületekben és állomáshelyeken, a hol a tárczám bármelyik ágazatának kezelésé-ben megfelelő s ily célra igénybevehető földterületek vannak.

7. Az állandó földilletményként használt területeket pontosan körül kell határolni és határjelekkel ellátni.

8. Ott, a hol illetményül felhasználható föld elengedő mennyi-ségben rendelkezésre nem áll, az illetményföld első sorban azok-nak a tisztviselőknak szolgáltatandó ki természetben, a kik ló-tartási átalánynyal bírnak.

9. A természetben kijelölt földterületeket az illetményjogo-sultak házilag kezelni kötelesek, de a földilletménynek haszon-bérlet útján való értékesítésére kivételesen indokolt esetekben felelőség mellett, az engedélyért folyamodó közvetlen főnöke adhat engedélyt.

A mezőgazdasági köztes használatlaltal felujtandó vágások vagy más erdei tisztások közelében kijelölt illetményföldnek haszonbérlet útján való értékesítése azonban nem engedélyezhető. Ugyiszintén nem engedhető meg a haszonbérbeadás olyan egyén részére, a ki azzal a hivatallal, amelynél az illető alkalmazott

szolgálatot teljesít, bármiféle összeköttetésben van vagy szokott lenni (pl. kincstári favásárlók vagy bérlők részére stb.).

10. A földilletmény feles (részes) miveltése tilos.

Egyes fontos esetekben erre a hivatalfőnök adhat engedélyt.

11. Az illetményföldet a kincstár haszonbérbe nem veheti.

12. Ha az illetményre jogosult akár a föld rossz minősége, akár más okból a természetben kijelölt földilletményt igénybe nem veszi, kárpótlásra igényt nem tarthat.

Különös méltánylást érdemlő kivételes esetekben, a földilletménynek természetben való igénybevétele helyett, földváltásnak engedélyezése felett, az illető tisztviselő, altiszt vagy szolga szabályszerű kérvénye folytán esetről-esetre külön fogok határozni.

13. Abban az esetben, ha a kincstár a földilletményeket egészben vagy részben megfelelő föld hiányában ki nem szolgálthatja, az alkalmazott az egyes erdőhatóságok kerületeire nézve már megállapított eddigi földváltásban részesítendő.

III. Záróhatározat.

14. Mindazon esetekben, a midőn egyik ágazat a kezelése alatt levő fa és földekből, egy másik ágazat kötelékébe tartozó állami alkalmazott részére rendszeresített járandóságokat természetben szolgáltat ki, azok rendes árszabály, illetve az illető kerületre nézve megállapított földváltás szerinti egyenértéke az érdekelt számadási ágak között, rendes átszámítás tárgyát képezi.

Ez az utasítás, a fajárandóságot illetőleg 1905. évi január hó 1-től, a földjárandóságot, illetőleg pedig 1904. október hó 1-től kezdve lép életbe, megjegyezvén, hogy az utasításban foglalt rendelkezésektől eltérő eddigi rendeletek és utasítások hatályon kívül helyeztetnek.

Budapest, 1904. augusztus hó 11-én.

M. kir. földmiveltésügyi miniszter.

JEGYZŐKÖNYV

a magy. kir. földmivelésügyi miniszterium szolgálati ügyköréhez tartozó állami erdőtiszték gyermekeinek nevelését segélyző alap intéző-bizottságának 1904. évi július hó 18-án tartott rendes évnegyedes üléséről.

Jelen voltak: Horváth Sándor miniszteri tanácsos elnök; Törzs Kálmán főerdőtanácsos előadó; Laitner Elek erdőigazgató; Földi János, Levitzky Albert erdőtanácsosok és Rochlitz Dezső erdőfelügyelő bizottsági tagok; továbbá Térfi Béla főerdész jegyzőkönyvvezető.

Elnök üdvözli a megjelent tagokat s az ülést határozatképesnek nyilvánítván, azt megnyitja és megemlíti, hogy Tomcsányi Gyula, Havas József és Simenszky Kálmán bizottsági tagok távolmaradásukat kimentették.

I. A jegyző felolvassa a gyermeknevelési alpnak múlt évnegyed végén mutatkozott álladékaról a miniszteri házipénztár és a számvévőség erdészeti csoportja által egybeállított kimutatást, mely szerint az alap álladéka volt 1904. év június hó 30-án:

I. Kötvényekben:

a) a magyar leszámítoló és pénzváltóbankban elhelyezett 165.000 K. n. ért. 4%-os koronajáradék kötvény...	165.000 K — fill.
b) a magyar leszámítoló és pénzváltóbankban a 33836. sz. betétkönyvben elhelyezett takaréketét	8.079 K 42 fill.

II. Készpénzben:

a miniszteri házi pénztárban	294 K 69 fill.
Összesen	173.374 K 11 fill.

Ebből az összegből esik:

I. Alaptőkére:

a) értékpapir	106.000 K — fill.
b) takaréketét	577 K 16 fill.
c) készpénz	— K — fill. 106.577 K 16 fill.

II. Folyó kezelésre:

a) értékpapir	59.000 K — fill.
b) takaréketét	7.502 K 26 fill.
c) készpénz	294 K 69 fill. 66.796 K 95 fill.
Összesen	173.374 K 11 fill.

A folyó kezelésnél kimutatott 66.796 K 95 fill.-ből esik:

a) az 1903/1904. tanévre engedélyezett segélyekre 440 K (még fel nem vett segélyek);

b) az 1904/1905. tanévben kiosztható segélyekre 40.600 K;

c) az 1904. évi tiszta jövedelemre 25.756 K 95 fill.

A bizottság a pénztári jelentést tudomásul veszi.

II. Előadó bemutatja a közzétett pályázati felhívás folytán beérkezett segélykérvényeket és az ezek alapján összeállított „Tájékoztató kimutatás“-t. Együttal előadja, hogy a beérkezett 192 kérvényben összesen 157 fiu és 132 leánygyermek részére kérnek segélyt.

A segélyben való részesülésre nézve a szabályzatban foglalt rendelkezések alkalmazása folytán 23 fiu és 33 leánygyermek, elkésés okából pedig 1 leánygyermek a pályázatból kiesvén, az 1904/1905. tanévre kiosztható segélyösszegképpen megállapított 40.600 K felosztásánál csak 134 fiu és 98 leánygyermek vehető figyelembe.

A kiosztható 40.600 K összegből a szabályzat 4. §-ában meghatározott $\frac{2}{3} : \frac{1}{3}$ arány szerint 27.100 K a fiu- és 13.500 K a leánygyermek segélyezésére lévén fordítandó és minthogy a szabályzat 7. §-a értelmében a legkisebb segélyösszeg 200 K, a legnagyobb pedig 400 K-val van megállapítva, ezen körülményre, valamint a tájékoztató kimutatás adataira való tekintettel a bizottság a segélyezhető 134 fiugyermek közül 114 fiut tart segélyezendőnek és pedig 73-at egyenkint 200, 39-et egyenkint 300 és 2-t egyenkint 400 koronával, a segélyezhető 98 leánygyermek közül pedig összesen 61 leányt és pedig 48-at egyenkint 200 és 13-at egyenkint 300 koronával.

A segélyek összegének megállapításánál a bizottság oly esetekben, midőn ugyanazon szülőnek két vagy több gyermeke is méltónak találtatott a segélyezésre, de a rendelkezésre állott összeg elégtelensége folytán mindegyiknek segély nem lett volna adható, egyik gyermek részére a magasabb, 300 koronás segélyt szavazta meg.

Általános feltételül kikötetik, hogy amennyiben a segélyezett gyermek évközben másnemű segélyben, vagy ösztöndíjban is részesül, ezt a körülményt a szülő, illetve gyám a bizottságnak azonnal bejelenteni tartozik.

Több tárgy nem lévén a jegyzőkönyv lezáratott és aláíratott.

K. m. f.

Törzs Kálmán s. k.,
előadó.

Térfi Béla s. k.,
jegyzőkönyvvezető.

Horváth Sándor s. k.,
elnök.

A földművelésügyi m. kir. miniszterium szolgálati ügyköréhez tartozó állami erdőtiszték gyermekeinek nevelését segélyező alapból az 1904/1905-ik tanévre segélyben részesítették:

1. a következő fiugyermekek:

a) Szabó Zoltán, Fekete János, Kíncses Gyula, Várnay Elemér, Földes Tibor, Bánovits Ödön, Hibbján Gusztáv, Nagy Zoltán, Boda Béla, Nyegovan Dusan, Garcsár Sándor, Bossányi Kálmán, Röhrich Márton, Zaje Dragutin, Körmendy Tibor, Gyürki Gábor, Apáti László és Imre, Ercsényi Béla, Lange János, Weszely Zoltán, Cseh Albert, Kőrös Jenő, Pischl Dezső, Halász Andor, Crausz Gaszton, Zachar Dénes, Török Béla, Lumnitzner Béla, Rejtő Gyula, Pál Ferencz és György, Tóth Béla, Schlachta László, Porubszky Elemér, Seyfried Jenő, Ruzicska Jaroszlav, Sok Ferencz és János, Garic Vladimir, Pataki Albert és Oszkár, Csegezy Tibor, Ocsárd Sándor, Pellion Ernő, Kossányi Béla, Dávid Iván, Sziklay László, Brannich Gyula, Székely Gyula, Rákóczy Béla, Dericsényi

István, Héczey Péter, Györke Ernő, Förster Miklós, Hajdu Béla, Somkereki Gusztáv, Goró Andor, Vukovic Ferencz, Zsuffa Béla, Hajdu László, Ormay Béla, Biró Béla, Bodnár Pál, Masztics Miklós, Seh Jenő, Perc Károly, Payer Sándor, Vassányi Aurél, Csanády Béla, Szakmáry Géza, Debreczi Zoltán és Béla, Miskolczy László, Rónai László és Kuzma Gusztáv

egyenként kétszáz (200) koronával ;

b) Simatoric Dragomir, Bátyka Zoltán, Polimac György, Jákó Jenő, Érsek Elemér, Basa Károly, Mészáros György, Székely István, Blattny Lajos, Adriányi György, Szmik Miklós, Cserey Árpád, Giller Zoltán, Páll Miklós, Briestyánszky Kálmán, Garic János, Nagy Gábor, Jánosi Gyula, Kundrát Gyula, Deák Andor, Sável Sándor, Jamnitzky István, Ajtay István, Balás Imre, Zachar Gyula, Balás Dezső, Faller Dezső, Burdáts János, László Géza, Rochlitz Béla, Csiby Ferencz, Lesenyi István, Jerbics Marijan, Vassányi Béla, Kremnitzky István, Mihalcic Sztanoje és Szabó Kálmán

egyenként háromszáz (300) koronával ;

c) Stark Vilmos és Németh Pál

egyenként négyszáz (400) koronával.

2. A következő leánygyermek :

a) Riesz Klára, Dán Izabella, Huberth Rózsi, Malbohan Mária, Gerő Gabriella, Szöllősi Gizella, Chrenóczy Nagy Margit, Lonkay Elvira, Rochlitz Klára, Karvas Ilona, Kovács Irma, Rozsnyai Ilona, Lórentz Eleonóra, Ivancsó Erzs, Huttya Ilona, Wolf Erzs, Molnár Katalin, Dracai Alma, Geschwind Elfrida, Szőcs Margit, Braila Kornélia, Krizsán Katicza, Jakab Piroska, Orosz Emilia, Szilárd Rózsi, Szepesházi Gizella, Koller Sarolta, Kayser Alexa, Tölg Elza, Sablic Anna, Hocs Julia, Homolka Mariska, Schusztler Ida, Révai Ida és Erzs, Kovács Margit, Rezy Margit, Fribeisz Aranka, Cseres Margit, Pruzsinszky Mariska, Czékus Irén, Ritter Juliska, Papp Anna, Ganovszky Kornélia, Kauffmann Margit, Preiszner Ella, Solti Erzs, Nickmann Ilona

egyenként kétszáz (200) koronával ;

b) Kovács Elza, Vozárik Antónia, Giricek Mária, Szuchevich Julia, Kovács Sarolta, Garami Jolán, Früstök Évike, Divald Jolán, Szilárd Margit, Lengyel Mariska, Pisó Valéria, Györke Mária és Marenic Gizella

egyenként háromszáz (300) koronával.

Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések 1904. évi augusztus hóban.

A rövidítések magyarázata:

Alapítványi kamat	= ak.	Hazánk házi faipara (Gaul Károly)	= H. F.
Alapítványi tőketörlesztés	= att.	Hirdetési díj	= hd.
Átfutó bevétel	= áb.	Időközi kamatok (takarékpénztári)	= ik.
Bedő Albert alapítvány	= BAa.	Kedvezményes lapdíj	= kld.
Bükktüzifa romlása stb.	= Btr.	Készpénz alapítvány	= k. a.
Erdői facsemeték nevelése	= Ecs.	Külföldi fanemek tenyésztése	= Kft.
Az erdői vetésről és ültetésről (Fekete Lajos)	= Evü.	Lapdíj	= ld.
Erdészeti építéstan I. rész (középi- téstan) I. kötet	= Eép. I. 1.	Legelő-erdők (Földes J.)	= FL.
Erdészeti építéstan I. rész 2. köt.	= Eép. I. 2.	Legelő erdők berendezése	= M. L.
Erdészeti építéstan II. rész (Ut-, vasut- és hidépítéstan)	= Eép. II.	Magyar Erdészeti Oklevéltár	= EOT.
Erdészeti Lapok egyes füzetei	= EL.	Népszerű növénytan	= N. Nvt.
Erdészeti Növénytan I. rész	= Nvt. I.	O Felsőge fénynyomatu arcképe	= OFa.
Erdészeti Növénytan II. rész	= Nvt. II.	Perköltség	= Prk.
Erdészeti rendeletek tára	= Ert.	Postaköltség	= pk.
Erdészeti zsebnaptár	= Npt.	Rendkívüli bevétel	= rb.
Erdőhasználatán	= Eh.	Számtan erdőőri szakiskolák részére	= Sz.
Erdőrendezéstan	= Rz.	Tagsági díj	= td.
Erdők ápolásáról és használatáról	= Eáh.	Titkári nyugdíjalap	= t. ny. a.
Erdők berendezése	= Eb.	Tangens-táblázatok	= Tt.
Erdők felújítása	= Ef.	Gr. Tisza Lajos-alapítvány	= TLa.
Erzsébet királyné alapítvány	= E. a.	Vadászati ismeretek kézikönyve	= Vik.
Értékpapírok kamatai	= Ek.	Vágásra érett erdők kihasználása	= Ek.
		Wagner Károly alapítvány	= WKa.
		Vadász tizparancsolatja	= Vtp.

Befizetések K.	Befizetések K.
Apponyi Albert gróf ak. 20., pk. —.25	20.25
Aulinger Zsigmond td. 16.—, pk. —.35	16.35
Azzola János td. 16.—, pk. —.35	16.35
Antal Miklós td.	10.—
Ay Antal td. 16.—, pk. —.35	16.35
Aradi adóhivatal hd.	14.03
Bidló Ignác td. 16.—, pk. —.35	16.35
Böhm Ferencz örök. ak. 8.—, pk. —.35	8.35
Özv. Boskovitz Árminné lb. 97.—, üb. —.86	97.86
Bund Károly t. ny. a.	42.—
Berghold Károly td.	16.—
Bund Károly üb.	1.60
Bustyaházai erdőhivatal Ert.	25.—
Dr. Bedő Albert üb.	2.26
Gf. Bánffy Róza ak. 20.—, pk. —.25	20.25
Balogh Kálmán td. 16.—, pk. —.35	16.35
<u>Átvitel</u> 339.35	
Benedek Albert td.	16.—
Brebenár József td.	10.—
Bögözy Antal td.	16.—
Berendi Béla hd.	32.—
Baumgarten József lb.	200.—
Brausil Miksa td. 32.—, pk. —.33	32.33
Bihari Ödön td. 16.—, pk. —.35	16.35
Berzeviczi körjegyző hd. 15.11, áb. 15.11	30.22
Beszterczei állami erdőhiv. Ert. 15.—, pk. —.12	15.12
Becker Róbert td.	5.—
Cseh Bertalan ak. 16.—, pk. —.35	16.35
Cserdenák János td.	10.—
Cotelli Honorat td. 16.—, pk. —.55	16.55
Campeán János td. 24.—, pk. —.35	24.35
<u>Átvitel</u> 779.62	

Befizetések K.		Befizetések K.	
Attétel 779.62		Attétel 8087.64	
Crausz Géza ak. 1.—, pk. —.35	1.35	Geyer H. Viktor td.	16.—
Czinczér Károly td. 16.—, pk. —.35	16.35	Gödöllői erdőhiv. Ert. 5.—, pk. —.12	5.12
Clement Károly td.	3.—	Gógl Adolf td.	30.—
Cservenka Rezső hd.	8.35	Günther József td.	20.—
Dobó Jenő td.	16.—	Haring Vilmos td.	16.—
Dénes Géza td. 16.—, pk. —.35	16.35	Halasi László td. 16.—, ak. —.33	16.33
Danieck Géza td.	10.—	Horváth Viktor td.	30.—
Dévai áll. erdőhivatal hd.	12.45	Hors János td. 16.—, pk. —.35	16.35
Donáth Sándor att. 100.—, ak. 16.—, ...	116.—	Hermann János td.	10.—
Debreczy Ödön ak. 10.—, pk. —.35	10.35	Halász József td.	16.—
Debreczen város Ert.	5.—	Heim Károly td.	20.—
Dióssy Dezső td.	5.—	Hoffmann Dezső td.	16.—
Dragan Gyula td.	16.—	Hrabovszky Kelemen td.	15.40
Ercsényi István td.	10.—	Inkey István báró ak. 20.—, pk. —.25	20.25
Erdélyi püsp. erdőhivatala hd.	10.95	Janács János lb. 170.—, üb. —.58	170.58
Erdélyi püsp. jószágigazg. hd.	24.55	Jóny Ottó h. Frigyes td.	50.—
Gróf Erdődy Imre ak. 17.—, pk. —.35	17.35	Jovics Lázár ak.	5.—
Egry Ferencz td. 20.—, Prk. 16.40	36.40	Jancsó István td.	16.—
Ferenczi Béla td.	10.—	Jungham E. hd.	7.75
Földhitelezés Ék.	6309.87	Joerges A. özv. és fia hd.	70.—
Fábián Béla td.	4.—	Kákossy László td.	16.—
Földm. miniszt. hd.	73.40	Kallina Károly ak.	16.—
Ferentzy Lajos td.	36.—	Kayser Sándor ak. 16.—, pk. —.35	16.35
Gállfy István td. 16.—, pk. —.35	16.35	Kovács Antal td.	16.—
Gasparik Pál td.	10.—	Kovács Béla ak. 2.—, pk. —.35	2.35
Glózer László td.	16.—	Kováts Albert td.	8.—
G.-Szt.-Imrei szakiskola Sz. 4.50, pk. —.45	4.95	Klausberger Károly td. 8.—, pk. —.35	8.35
Gábor Sándor hd.	7.20	Kósa József td.	8.—
Dr. Greskovics Vilm. nb. 475.—, üb. 2.—	477.—	Koncz Antal lb. 405.—, üb. —.60	405.60
Grill Károly npt. 3.—, Btr. 1.—, fle. 2.40, Hf. 1.40	7.80	Kralovánzsky János td.	10.—
Átvitel 8087.64		Kolozsvári gazd. tanintézet ld.	8.—
		Kajdos József td.	16.—
		Átvitel 9185.07	

Befizetések K.	
Áttétel 9185.07	
Kisfaludy János td. 4.—, pk.	
—50	4.50
Kodolányi Gyula td.	16.—
Kovaliczky Vladimir td. 16.—,	
pk. —55	16.55
Király Emil td. 16.—, pk. —35	16.35
Kenedi Ernő td.	32.—
Krajcsovits Ferencz td.	16.—
Kömka Zoltán td. 48.—, pk.	
—35	48.35
Közma Antal td.	10.—
Kalmár Tivadar ak.	17.—
Koschatzky Rezső td.	16.—
Kögl Árpád td.	16.—
Károlyi Árpád ak. 16.—, pk. —23	16.23
Kremnitzky Emil npt.	3.—
Körmöczbánya város Ert. 3.—,	
pk. —12	3.12
Köhler Béla td. 16.—, pk. —55	16.55
Körmendy Károly td.	40.—
Littauer Miksa lb. 53.—, üb.	
—62	53.62
Lehrmann Béla td. 16.—, pk. 1.—	17.—
Leber Antal td.	8.—
Ladányi Frigyes td. 16.—, pk.	
—55	16.55
Laturkai v. urb. hd.	6.95
Lupu Zacharie hd.	21.35
Lengyel Viktor td.	20.—
Lator István ak.	16.—
Lippai főerdőhivatal Ert.	3.—
Metianu Jancu dr. ak.	48.—
Milosevics György td. 16.—,	
pk. —35	16.35
Miericzka Ágoston lb. 140.—,	
üb. —56	140.56
Mezey Gedeon lb. 250.—, üb.	
—86	250.86
Mauks Vilmos ak. 13.—, pk.	
—35	13.35
<hr/>	
Átvitel	10104.31

Befizetések K.	
Áttétel 10104.31	
Mátyus József ak. 12.—, pk. —55	12.55
Mojzer Károly td.	16.—
Magyar fakeresk. és faiparosok	
orsz. egyesülete ld.	16.—
Mayer Géza td. 48.—, pk. —35	48.35
Máday Izidor ak.	5.—
Mosse Rudolf hd.	18.—
Napholez Jenő td.	16.—
Nemes Károly td. 16.—, pk.	
—35	16.35
Nagy György ak. 16.—, pk.	
—35	16.35
N.-Kőrös hd.	22.75
Novák Ferencz td.	16.—
Ondruss Gyula td.	12.—
Omischl Mihály td. 8.—, pk.	
—35	8.35
Pilászy Endre td. 16.—, pk.	
—33	16.33
Br. Podmaniczky Géza ak. 20.—,	
pk. —25	20.25
Persian Iván lb. 50.—, üb. —60	50.60
Popovics Stachius td. 16.—, pk.	
—35	16.35
Pölöskey József td. 16.—, pk.	
—35	16.35
Pohl József td. 16.—, pk. —55	16.55
Petricsek Adolf td. 16.—, pk.	
—35	16.35
Peltzmann Adolf td. 16.—, pk.	
—35	16.35
Pécs város Ert.	5.—
Plech József td.	12.—
Praxa János td.	16.—
Payer Sándor ak. 6.—, pk. —35	6.35
Plachy Teofil td.	62.—
Pilz Ottó Sz. 1.50, pk. —20	1.70
Pilz Ottó pk. —25	—25
<hr/>	
Átvitel	10600.44

Befizetések K.	
Áttétel 10600.44	
Rades Dávid td. 8.—, pk. —.35	8.35
Radvánszky Béla br. ak. 40.—, pk. —.35	40.35
Röhrich Márton td. 16.—, pk. —.35	16.35
Róth Gyula td. 16.—, pk. —.35	16.35
Rozsnyói polgármester hd.	10.95
Rozsnyói főszolgabíró hd.	24.35
Reitzer László dr. lb. 400.—, üb. 1.—	401.—
Rajtsán János td. 16.—, pk. —.35	16.35
Reif Vendelin td. 16.—, pk. —.35	16.35
Répászkó István td. 16.—, pk. —.35	16.35
Rausz István td. 16.—, pk. —.35	16.35
Ringler Antal att.	5.—
Rondonelli Jenő td. 16.—, pk. —.35	16.35
Redóczky Béla td. 16.—, pk. —.35	16.35
Rhédey József td.	64.—
Rác Alajos Sz. 1.50, pk. —.45	1.95
Schmidt Arthur td. 16.—, pk. —.35	16.35
Sulkovszky hg. urad. hd.	7.75
Schmidt Ernő td. 8.—, pk. —.35	8.35
Szokmáry Ferencz td. 16.—, pk. —.35	16.35
Szentpály Kálmán td. 8.—, pk. —.35	8.35
Suszter Rezső td.	20.—
Szokoly Elemér td. 32.—, pk. —.35	32.35
Saághy Lajos td. 16.—, pk. —.35	16.35
Szabó Ferencz td.	16.—
Szepessy Elek td.	4.—
Schmotzer János td.	20.—
Somogyi Ferencz td.	60.—
Schlesinger Alajos td. 16.—, pk. —.35	16.35
Átvitel 11529.39	

Befizetések K.	
Áttétel 11529.39	
Özv. Székács Ferenczné lb. 600, üb. 2.06	602.06
Schwabik Ferencz td. 16.—, pk. —.35	16.35
Szigeti Rezső td.	16.—
Simonek Gotthard td.	32.—
D. Svastics Nándor Ert.	5.—
Szentpály Kázmér td.	68.—
Szabó Kálmán (Bálincz) td. 8.—, pk. —.35	8.35
Széchenyi Sándor gróf ak. 16.—, pk. —.35	16.35
Stainer Gyula hd.	16.—
Soóvári erdőrend. Ert. 5.—, pk. —.12	5.12
Szászsebesi erdőhiv. Ert. 5.—, pk. —.12	5.12
Selmeczbánya városi erdőhiv. Ert. 3.—, pk. —.12	3.12
Spanyol Géza td.	16.—
Stainer Gyula hd.	16.—
Szent-Endre város ak.	20.—
Szunyogszék község hd.	31.98
Spettmann János td.	8.—
Szászsebesi erdőhivatal WKa.	4.90
Szegedi erdőhivatal Hsa.	10.—
Tanos Pál ak. 16.—, pk. —.35	16.35
Terény Sándor td.	16.—
Özv. Trauer Gusztávné ak.	16.—
Trsztyánszky László td. 16.—, pk. —.16	16.16
Trauer Gyula td. 16.—, pk. —.35	16.35
Trippammer Károly td.	8.—
Tomasovszky Imre Sz. 1.50, pk. —.45	1.95
Tatarek Kálmán td.	16.—
Ungvári erdőrend. Ert.	5.—
Ujgyházi főszolgabíró hd.	11.75
Átvitel 12553.30	

Befizetések K.	
Áttétel 12553.30	
Vadas Gyula ak. 14.—, pk. —.35	14.35
Vály Ferencz td.	16.—
Vadászfy Jenő kld. 6.—, pk. — .35	6.35
Veress László td.	8.—
Végh Gyula Ert.	1.20
Vlaszaty Ödön td.	16.—
Vidor Ignác td.	16.—
Vinkovczi főerdőhiv. Ert.	20.—
Wanyek Arnold td. 16.—, pk. — .35	16.35
Wenk Gyula td.	4.—
Warinszky József td.	10.—
Átvitel 12681.55	

Befizetések K.	
Áttétel 12681.55	
Wocher Lajos td. 16.—, pk. — .35	16.35
Weidmann József td. 16.—, pk. — .35	16.35
Zólyomi Imre td. 8.—, pk. —.35	8.35
Zathureczky Vilmos td.	8.—
Zudor Béla td. 32.—, pk. —.35	32.35
Zalaegerszegi erdőhivatal Ert. 31.—, pk. —.12	31.12
Zsarnóczai erdőhivatal Ert.	58.—
Zágrábi erdőig. 5.—, pk. —.78	5.78
Bevétel aug. hóban	12857.85
Január-júliusi bevétel	49388.10
Összesen	62245.95

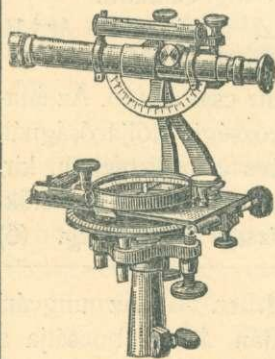
Az „Erdészeti Lapok“ 1904. évi IX. füzetének HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért
a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabályzat. Egész oldal 32 K, féoldal 16 K, negyedoldal 8 K, nyolcad-
oldal 4 K. Sorok szerint: Az első negyven (40) sorért soronként nyolcvan (80)
fillér, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 60-ik sorig soron-
ként hatvan (60) fillér, míg a 60-ik soron felül következő minden sorért egyen-
ként negyven (40) fillér számíttatik. Legalább háromszori és ennél többszöri
beiktatásnál megfelelő engedmény. Egy oldalt meghaladó hirdetéseknel ismételt
megjelenés esetén is csak az első oldal után nyújtunk engedményt.

Táblázatok, nyomdai szabály szerint, kétszeres árral számíttatnak.

Külön mellékletek 25 gramm súlyig 70 koronáért, azontul 25 grammon-
ként 25 koronával magasabb árért mellékeltetnek.

Egyetemes busszóla-műszereket és erdei busszólákat

optikai távolságméréssel,

Ár 65 frttól felfelé.

Mérő-asztalokat nézgvonalzókkal, mérő-
szalagokat, faútlalókat, rajzeszközöket, terü-
letmérőket (planimeter), valamint mindennemű földmé-
részi műszereket készít a legpontosabb kivitel biztosításáva!

NEUHÖFER és FIA

csász. és kir. udvari látszerész- és műszergyáros

Bécs, (I., Kohlmarkt 8.)

Az 1900. évi párisi világiállításon aranyéremmel
kítüntetve.

Kimerítő illusztrált árjegyzék ingyen és bérmentve.
Javításokat leggyorsabban és legpontosabban teljesít. Minden-
féle műszerből készletet tart.

Valamennyi mérő műszereink Calderoni és Tsa budapesti cégtől is
beszerezhetők. Minden műszer cégünkkel van ellátva.

(1.)

Erdőőri vagy erdőlegényi állást keres, erdőőri szakiskolát
végzett, szakvizsgát jól sikerrel letett egyén. Mik Rezső, Budapest,
Felső-Erdősor 36., II. emelet 12/a. (20)

A szolcsányi hitbizományi uradalomban a kezelő **erdőtiszti állás** még betöltetlen, pályázók kik a selmeczi akadémiát elvégezték, irataikat beküldhetik azonnal.” (5)

(3. VII. 4.)

Árverési hirdetmény. 514/904. sz. — Szebenvármegye, Orlát község tulajdonát képező, „Padina Puscásiului” nevű erdőrészben a földművelésügyi m. kir. Minister ur Ó nagyméltóságának 1903. évi 15194. I/3. számú magas rendeletével engedélyezett 396. 3. K. hold területen lévő 20137. tömörköbméter luczfenyő haszonfára és 20461. *tm*³ luczfenyő és bükk tűzifára becsült fatömeg f. évi szeptember hó 27-én d. e. 10 órakor Orlát község házánál zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen fog eladatni.

Kikiáltási ár 40436 korona. Bánatpénzt a kikiáltási ár 10 százaléka. Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Írásbeli zárt ajánlatokhoz a kiírt bánatpénz csatolandó. Az általános árverési és szerződési feltételek a községi előljáróságnál, a szelistyei jár. főszolgabirói hivatalnál illetve a szelistyei m. kir. járási erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Kelt Orláton, 1904. évi augusztus hó. *A községi előljáróság.* (6)

Árverési hirdetmény. 64524. I/1a. 1904. sz. — Az ungvári m. kir. főerdőhivatal írásbeli tárgyalás után áruba bocsátja a dubrinicsi m. kir. erdőgondnoksághoz tartozó „Pod-Kicsera” nevű és a csornoholovai m. kir. erdőgondnoksághoz tartozó „Bacsova” völgyi összesen 1722. 2 holdas erdőrészek 384,018 ürköbméter bükk-tűzifára becsült s 1905-től bezárólag 1920 évig, tehát 16 év alatt kihasználható faállományát tövön az erdőben.

Kikiáltási ár gyanánt megállapittatik 151,882 (egyszázötvenegyezernyolczszáznyolczvankettő) korona.

A szabályszerűen kiállított, 5000 (ötezer) korona bánatpénzzel és ivenkint 1 korona bélyegjeggyel ellátott írásbeli ajánlatok 1904. évi október hó 6-án délelőtt 10 óráig az ungvári m. kir. főerdőhivatalhoz nyújtandók be, ahol az árverési és szerződési feltételek is a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők. Budapest, 1904. évi aug. hóban. *M. kir. földmivelésügyi Minister.* (7)

Sulkovski J. M. herczeg Ö főméltósága ágrisi erdészeténél, előléptetés folytán, két *I. osztályu erdőőri állás* üresedésbe jöven; ezekre pályázat hirdettetik. Pályázhatnak 40 éven aluli oly szakvizsgázott erdőőrök, kik több évi sikeres működésüket jó bizonyítványokkal igazolják. Csendőrségnél szolgált egyének előnyben részesülnek.

Kérvények Antal Miklós uradalmi főerdésznél (Pankota, Arad-megye), legkésőbb f. é. szeptember hó 1-ig nyújtandók be.

Évi fizetés: 240 korona (utólagos évn. részletekben), 1080 klg. kétszeres buzaliszt (előleges évnegy. részletekben), 300 klg szemes tengeri, 34 klg. szalonna, 22 klg. kősó, 7 ürmtr. tűzifa, szabad lakás, konyhakerttel, 1 rend téli ruha, 1 rend nyári ruha, 2 évenként, 1—1 tehéntartás (legelő), 1—5 disznótartás (legelő), 1700 klg. széna megváltási ára, lődij (árjegyzék szerint), fogás díj $\frac{1}{3}$ rész.

Az állások *legkésőbb* f. év szeptember hó 30-án foglalandók el. (8)

Pályázat. 2725/1904. sz. — Alulírott m. kir. főerdőhivatal kerületében megüresedett három (3) III-ad osztályu erdőőri és egy II-od osztályu erdőlegényi, illetve előléptetés esetén két I. osztályu, illetve előléptetés esetén két II. osztályu erdőlegényi állomásra az állományszerű illetményekkel pályázat nyitattik.

Az erdőőri állomásokra pályázók felhivatnak, miszerint az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában körülírt szakképzettségüket, az államerdészet szolgálatába ujonnan lépni kívánók pedig ezen felül: ép, erős testalkatukat, különösen jól látó, beszélő és halló képességüket, kincstári erdészeti orvos, illetve vármegyei főorvos, vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkorukról és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, továbbá erkölcsi bizonyítvánnyal és a hivatalos állami nyelvnek

szóban és írásban való tökéletes bírását igazoló okmányokkal felszerelt és sajátkezüleg irt kérvényüket *folyó évi szeptember hó 20-ig* az alulirt m. kir. főerdőhivatalhoz nyujtsák be.

Kellő tájékozás végett megjegyeztetik, hogy az erdőlegényi állomásokra pályázóktól az idézett törvényszerű minősítés kimutatása nem követeltetik.

Ungvárt, 1904. évi augusztus hó 12-én.

(9)

M. kir. erdőhivatal.

Árverési hirdetmény. 65007/I/1a/1904. sz. — A vinkovczei kir. főerdőhivatal kerületéhez tartozó alábbi felsorolt és a természetben is megjelölt vágásokban található tölgy, kőris, szil, gyertyán s egyéb törzsek eladása iránt 1904. évi október hó 3-án délelőtt 10 órakor a vinkovczei kir. főerdőhivatalnál nyilvános árverés fog tartatni.

	Becsérték
1. Jasenováci erdőgondnokság Ilinagreda védkerületében 56·50 k. holdon 1806 drb tölgy, 195 drb kőris, és 411 drb sziltörzs	134.238 K.
2. Jasenováci erdőgondnokság Dvojani védkerületében 97·70 k. holdon 1296 drb tölgy, 245 drb szil, és 118 drb gyertyán törzs	167.641 „
3. Jasenováci erdőgondnokság Trstika védkerületében 91·10 k. holdon 505 drb tölgy, 762 drb szil, és 1387 drb gyertyántörzs	60.273 „
4. Lipovljanei erdőgondnokság Savičkigjol védkerületében 99·22 k. holdon 494 drb tölgy, 6214 drb kőris és 94 drb gyertyántörzs	75.685 „
5. Raič: Javičkagreda A. védkerületben 37·83 k. holdon 723 drb tölgy, 461 drb kőris, 150 drb szil és 4 drb gyertyántörzs	95.609 „
6. Uj-gradiskai erdőgondnokság Ljeskovača A. védkerületében 50·34 k. holdon 1242 drb tölgy, 287 drb szil és 9 drb gyertyántörzs	134.412 „
7. Uj-gradiskai erdőgondnokság Mjedjustrugove védkerületébe 55 k. holdon 1464 drb tölgy, 720 drb szil és 162 drb gyertyántörzs	192.655 „

	Becsérték
8. Županjai erdőgondnokság Slavir A. védkerületében 40:00 k. holdon 1232 drb tölgy, 3 drb kőris, 3 drb szil és 56 drb gyertyántörzs	146.122 "
9. Županjai erdőgondnokság Slavir B. védkerületében 40:00 k. holdon 1075 drb tölgy, 10 drb szil és 65 drb gyertyántörzs	108.720 "
10. Nemčei erdőgondnokság Des A. védkerületében 56:74 k. holdon 1850 drb tölgy és 27 drb sziltörzs	227.460 "
11. Nemčei erdőgondnokság Des B. védkerületében 56:74 k. holdon 1990 drb tölgy, 24 drb szil és 3 drb gyertyántörzs	209.095 "
12. Nemčei erdőgondnokság Gradina védkerületében 44:04 k. holdon 1145 drb tölgy, 29 drb kőris, 33 drb szil és 97 drb gyertyántörzs	100.407 "
13. Moroviči erdőgondnokság Somovač védkerületében 47:60 k. holdon 1350 drb tölgy, 15 drb kőris és 49 drb sziltörzs	155.816 "
14. Moroviči erdőgondnokság Smogva védkerületében 51:31 k. holdon 1471 drb tölgytörzs	167.849 "
15. Jaminai erdőgondnokság Puk védkerületében 71:60 k. holdon 1994 drb tölgy, 1 drb kőris, 111 drb szil és 219 drb gyertyántörzs	135.070 "
16. Jaminai erdőgondnokság Vratična védkerületében 103:00 k. holdon, 1893 drb tölgytörzs	177.434 "
17. Raiči erdőgondnokság Javičkagreda B. védkerületében 99:43 k. holdon, 380 drb tölgy, 2560 drb kőris és 230 drb gyertyántörzs	54.701 "
18. Uj-gradiskai erdőgondnokság Ljeskovaca B. védkerületében 87:12 k. holdon 857 drb tölgy, 1859 drb kőris és 26 drb gyertyántörzs	75.065 "
Összesen	2,418.252 K.

Zárt írásbeli ajánlatok legkésőbb 1904. évi október hó 3-án délelőtt 10 óráig a vinkovcei kir. főerdőhivatal házi pénztáránál nyújtandók be, melyekhez a megajánlott ár 5⁰/₁₀-ának megfelelő bánatpénz is csatolandó.

A tölgy tűzifa szintén eladás tárgyát képezi. A részletes árverési és szerződési feltételek, illetve a kötendő szerződés mintája ugy a vinkovcezi kir. főerdőhivatalnál, valamint a jaszenováci, lipovljanci, raiçi, uj-gradiskai, županjai, nemçi, moroviçi és jaminai kir. erdőgondnokságoknál megtekinthetők.

Budapesten, 1904. évi augusztus hóban.

(10)

M. kir. földmivvelésügyi miniszter.

≡ KÉPES ÁRJEJYZÉKÜNK ≡ mindennemü erdészeti eszközökről

a favágás, famérés, faszállítás, erdőirtás, utépités, erdőtelepítés, erdőmivvelésre stb. vonatkozólag a legtartalmasabb a mindennemü erdészeti eszközökről szóló s egyátalában létező árjegyzékek közt.

Kivánatra ingyen és bérmentve küldjük meg azt minden erdészeti intézőségnek minden erdésznek.

J. D. DOMINICUS & SÖHNE fűrész és szerszámgyár
Remscheid-Vieringhausen (Rheinl.)

A gyár alapított 1822-ben.

A gyár alapított 1822-ben.

Saját ház az export részére: **HAMBURG, Rathausstrasse 5.**

508 (12-5)

Faeladási hirdetésny. 64156 1/1a. 1904. szám. A besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság zólyomi m. kir. erdőgondnokságához tartozó Lukocza nevü B. üzemosztály 3., 4., 5., 6. és 8. osztágának összesen 47·8 kat. holdnyi területén álló és az 1904. évtől három (3) egymásután következő év alatt kihasználandó erdeifenyő műfa és erdeifenyő vegyes hasáb és dorongfának a tövön, kataszteri holdanként való értékesítése érdekében Besztercebányán 1904. évi szeptember hó 28-án délelött 10 órakor az erdőigazgatóság tanácsstermében nyilvános írásbeli versenytárgyalás fog tartatni.

Kikiáltási ár kat. holdanként 462 korona 50 fillér (azaz négy-százhatvankettő) korona 50 fillér.

Bánatpénz 1000 korona (azaz egyezer) korona.

Az általános árverési és szerződési feltételek a besztérczebányai m. kir. erdőigazgatóságnál 1904. évi szept. 1-től kezdve átvehető. Budapest, 1904. aug. 10. *M. kir. földmívelésügyi Miniszter.* (11)

Faeladási hirdetmény. 62435. I/1a. — A besztérczebányai m. kir. erdőigazgatóság tanácstermében 1904. évi szeptember hó 28-án délelőtt 10 órakor árverések fognak tartatni.

I. Írásbeli versenytárgyalás, az óhegyi m. kir. erdőgondnokságnak a Vág felé hajló *A.* üzemosztálya 1905—1909. évi fatermésének tövön fatömeg szerint való eladása iránt. Bánatpénz 500 korona. Kikiáltási árak.

a) Fenyő haszonfa. 19 *cm.* köz. átmérőig 1 kor. 10 fillér; 20—28 *cm.* köz. átmérőig 3 kor. 20 fillér; 28 *cm.* köz. átmérőtől felfelé 5 kor. 50 fillér.

b) Bükk haszonfa. 20 *cm.* köz. átmérőig 1 kor; 21 *cm.* köz. átmérőtől felfelé 2 kor.

c) Lágú és kemény tűzifa. Lágú hasáb és dorong tűzifa vegyesen 1 (egy) *ürm.*³ 35 fillér. Kemény hasáb és dorong tűzifa vegyesen 1 (egy) *ürm.*³ 55 fillér.

II. Szóbeli árverés, az óhegyi m. kir. erdőgondnokság *B.* üzemosztálya 1905. évi vágásaiban a kincstár által termelendő és az erdei rakodókra szállítandó, a közép átmérőnél mérve 28 *cm.*-nél vastagabb fenyő haszonfa, valamint az összes kőris, juhar, szil haszonfa eladása iránt. Bánatpénz 2000 korona. Kikiáltási árak:

Fenyő haszonfa, az I. értékosztályban 12 kor; a II. ért. oszt. 11 kor; a III. ért. oszt. 10 kor.

Szil, kőris, juhar haszonfa. *a)* 20 *cm.* közép átmérőig: az I. értékosztályban 9 kor; a II. ért. oszt. 8 kor; a III. ért. oszt. 7 kor. *b)* 21 *cm.* középátmérőtől 34 *cm.* köz. átmérőig: az I. értékosztályban 12 kor; a II. ért. oszt. 11 kor; a III. ért. oszt. 9 kor. *c)* 35 *cm.* középátmérőtől felfelé: az I. értékosztályban 13 kor; a II. ért. oszt. 12 kor; a III. ért. oszt. 11 kor.

A most kitéüntetett kikiáltási árakat illetőleg megjegyztetik, hogy az I., II. és III. értékosztályba azok a termelési helyek tar-

toznak, amelyek a beszercebányai m. kir. erdőigazgatóság 1904. évi árszabályában a II., III. illetve IV.-ik értékosztályba sorozvák.

Az általános árverési és szerződési feltételek a beszercebányai m. kir. erdőigazgatóságnál 1904. évi augusztus hó 25-étől megtekinthetők. *A m. kir. földmivvelésügyi miniszter.* (12)

Pályázati hirdetmény. Kerestetik okleveles erdész, ki erdőbirtokot önállóan kezelne. Évi javadalmazása 1400—1600 korona, szabad lakás, szarvasmarha részére legeltetési terület és tűzifa. Pályázni kívánóktól megköveteltetik a magyar honosság, magyar és német nyelvnek szóban és írásban, a ruthén nyelvnek szóban való bírása. A kinevezett állását legkésőbb f. év október hó 1-én kell, hogy elfoglalja. A kellő bizonyítványokkal felszerelt bélyegmentes kérvények Krausz Lajos, Huszt Máramaros czimre küldendők. (13)

372/1904. sz. — 40.000 drb erőteljes szép növésű 2 éves **kocsányos tölgy csemete** eladó, a mohácsi és siklósvokányi (Baranyamegye) állomásnál feladva 1000 darabonként 7 koronáért.

Siklósi m. kir. jár. erdg., Pécssett. (14)

Pályázati hirdetmény. 3209/1904. sz. — Somogy vármegye területén az állami kezelés alatt álló erdők és kopár területek őrizetére *Kaposvár* székhelylyel szervezett lengyeltóti-i járási erdőőri állás betöltendő lévén, ezen összesen 960 (kilencszázhatvan) korona javadalmazással díjazott II. osztályu járási erdőőri állásra pályázat hirdtetik.

A pályázni szándékozók felhivatnak, hogy Somogy vármegye közigazgatási erdészeti bizottságához czimzett 1 (egy) koronás bélyeggel ellátott, a hivatalos magyar nyelv bírását, életkorukat, ép, erős testalkatukat, az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában előirt minősítésüket és eddigi szolgálatukat igazoló okmányokkal kellően felszerelt saját kezüleg irt kérvényüket legkésőbb az *1904. évi október hó 1-ig a kaposvári m. kir. állami erdőhivatalhoz* adják be.

Erdőőri szakiskolát végzett egyének előnyben részesülnek. A kinevezendő járási erdőőr köteles állását azonnal elfoglalni.

Kaposvár, 1904. évi augusztus hó. *Közig. erd. bizottság.* (15)

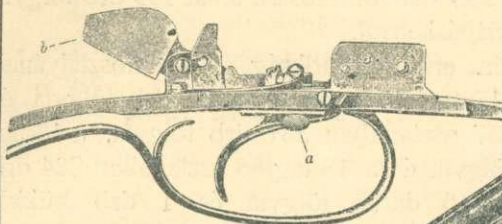
PETERLONGO JÁNOS

fegyvergyára

Innsbruck No. 73. sz. (Tirol)
Ausztria-Magyarország főraktára

a minden államban szabadalmazott

Jäger-féle egyravaszos berendezésnek.

Kétsövű sörétes és golyós fegyverek részére kakassal vagy anélkül, nemkülönben önfelhúzó háromsövű fegyverek részére.

Ezenkívül ajánlom nagy raktáramat jóállás mellett kitünően belőtt kétsövű sörétes fegyverekben, kakassal, vagy anélkül, valamint egyenkint töltendő golyós cserkésző fegyverekben, nikkelköpenyes ólom és ötvözetes golyók részére.

Mannlicher-Schönauer és Mauser ismétlő fegyverek, 6,7, 8 és 9 mm. csőűrel.

Vegyes lövetű fegyverek

(Büchsfegyver) és kétsövű golyós puskák minden kivitelben, háromsövű fegyverek, kakassal vagy anélkül.

KÜLÖNLEGESSÉG: hármás, kettős és egycsöves golyós fegyverek és vegyes lövetű puskák (Büchspuska) nikkelköpenyű golyók részére 6,7, 8, 9 vagy 11 mm. csőűrel és a leggerősebb töltés részére (2—25 gr. füstnélküli lőpor).

Célozó távcsövek legújabb és legjobb szerkezetben (Skopar, Zeiss stb) eredeti gyári áron.

120—200 lépésre belőtt olcsó precíziós puskák az ábrázolt töltények számára (Ragadozók, vízi szárnyasok, fajd vadászat és őzcserkészlet céljára.

Reális árak: Sziveskedjék gazdagon illusztrált 300 oldalra terjedő „Modern fegyverek“ árjegyzékemet bekvívanni. (Ingyen küldöm). 509 (6—5)

Feladési hirdetmény. 64953/1904. szám. — A zsarnóczai m. kir. erdőhivatal tanácsstermében folyó 1904. évi szeptember hó 26-án délelőtt 10 órakor nyilvános írásbeli versenytárgyalás után eladásra kerül tövön az erdőben:

1. a garamrévi m. kir. erdőgondnokság *A* üzemosztály II. vágás sorozatában a 8 tag 19 osztágában 31 drb, 8 tag 23 osztágában 580 drb, 9 tag 24 osztágában 33 drb, 9 tag 29 osztágában 105 drb és 12 tag 50 osztágában 250 drb mindössze tehát 999 drb tölgyfa 6402 korona 82 fillér kikiáltási árral,

2. a garamrévi m. kir. erdőgondnokság *A* üzemosztályának III. vágás sorozatában a 17 tag 49 osztágában 90 drb tölgyfa és 1 drb bükkfa, a 17 tag 57 osztágában 331 drb tölgyfa, a 18 tag 67 osztágában 111 drb tölgyfa és a 18 tag 68 osztágában 284 drb tölgyfa, mindössze tehát 816 darab tölgyfa és 1 drb bükkfa 10.646 korona 94 fillér kikiáltási árral,

3. a garamrévi m. kir. erdőgondnokság *A* üzemoszt. IV. vág. 24 tag 77 osztágában 832 drb tölgyfa és 1 darab egyéb nemes lombfa 15.432 korona 62 fillér kikiáltási árral,

4. a geletneki m. kir. erdőgondnokság *C* üzemosztályának I. vágássorozatában az 1 tag 2 osztágában 432 drb tölgyfa és az 1 tag 6 osztágában 147 drb tölgyfa és 2 drb bükk- és gyertyánfa, mindössze tehát 579 darab tölgy- és 2 drb bükk- és gyertyánfa 7820 korona 10 fillér kikiáltási árral,

5. a selmeczbányai m. kir. erdőgondnokság *A* üzemosztályának I. vágássorozatában az 1 tag 8/b osztágában 340 drb tölgyfa, az 1 tag 9 osztágában 198 drb tölgy- és 6 drb egyéb nemes lombfa és a 2 tag 12 osztágában 182 drb tölgyfa, mindössze tehát 720 drb tölgy- és 6 darab egyéb nemes lombfa 8980 korona 42 fillér kikiáltási árral,

6. a selmeczbányai m. kir. erdőgondnokság *B* üzemosztályának I. vágássorozatában az 5 tag 42 osztágában 39 drb tölgy- és 274 drb jegenyefenyőfa és az 5 tag 44 osztágában 103 drb tölgy- és 2017 drb jegenyefenyőfa, mindössze tehát 142 darab tölgy- és 2291 darab jegenyefenyőfa 5782 korona 52 fillér kikiáltási árral,

7. a selmeczbányai m. kir. erdőgondnokság *B* üzemoszt. II. vág. 12 tag 73 osztágában 361 darab tölgy- és 13 drb bükk- és gyertyánfa 4789 korona 60 fillér kikiáltási árral,

8. a selmeczbányai m. kir. erdőgondnokság *B* üzemoszt. III. vág. 18 tag. 124 osztagában 816 darab tölgy- és 3398 darab jegenyefenyőfa 11.585 korona 52 fillér kikiáltási árral,

9. a jalnai m. kir. erdőgondnokság *C* üzemosztály I. vágássor 6 tag 45 osztagában 351 drb és a II. vagy 9 tag 27 osztagában 498 drb mindössze tehát 849 drb tölgyfa 1601 korona 30 fillér kikiáltási árral, és

10. a jalnai m. kir. erdőgondnokság *C* üzemosztályában a II. vág. 10 tag 35 osztagában 21 drb, a II. vág. 10 tag 37 osztagában 272 drb, a II. vág. 10 tag 38 osztagában 73 drb, a II. vág. 10 tag 40 osztagában 117 drb és a III. vág 17 tag 49 osztagában 1168 drb, mindössze tehát 1651 darab tölgyfa 8114 korona 18 fillér kikiáltási árral.

Versenyzők felhivatnak, hogy szabályszerűen kiállított és 1 koronás bélyeggel, valamint a kikiáltási ár 10%-ának megfelelő bánatpénzzel ellátott zárt írásbeli ajánlataikat, melyek a jelen hirdetmény minden egyes tételére külön-külön teendők és kívül mindegyiknek borítékán az értékesítési tárgy, melyre az ajánlat vonatkozik, megjelölendő, legkésőbbben a versenytárgyalásra kitűzött óráig a zsarnóczai m. kir. erdőhivatalhoz nyujtsák be, mert későbbben beérkező, valamint távirati és utóajánlatok el nem fogadtnak.

Az árverési és szerződési feltételek a zsarnóczai m. kir erdőhivatalnál megtekinthetők.

Budapesten 1904. évi julius hóban.

(16)

M. kir. földmivelésügyi Miniszter.

Szlavoniai vetőmakkot, elsőrendű kocsányos főlgymakkot, Querc. pedunculata, elsőrendű kocsánytalan tölgymakkot Querc. sessiliflora csiraképességükért jóállással az őszi és tavaszi idenyre a szlavoniai erdőségek világhírű vinkovcei erdőterületéről legelőnyösebben szállít Spitzer Jakab, Vinkovce, Szlavonia.

(17. III. 1.)

Haszonfaeladási hirdetmény. 65087. I/1-a. 1904. sz. — A soóvári m. kir. erdőhivatal zárt írásbeli versenytárgyalás utján áruba bocsátja tövön az erdőben, a szomolnoki m. kir. erdőgondnoksághoz tartozó „B” üzemosztályba sorozott összes erdőben az érvényben

levő vagy időközben megállapítandó üzemtervek szerint az 1905 évtől 1910. év végéig, vagyis szakadatlanul egymásután következő 6 (hat) év alatt kihasználandó lucz-, jegenye-, erdei fenyő-, szil-, kőris-, juhar-, épületi és haszonfa-hozamot.

Kikiáltási árákul megállapittatik:

a) *A fenyőfára.* 29 cm és azonfelüli középátmérőjű szálfák után köbméterenkint 6 (hat) K. 09 f; 7—28 cm középátmérőjű szálfák után köbméterenkint 3 (három) K. 89 f; 7—11 cm alsó átmérőjű rudak vagy léczek után darabonkint 17 f.

Hulladékfából készitendő 50 cm hosszú zszindely, ezre után 6 (hat) K. 72 f.

b) *Szil, kőris, juhar.* 29 és azonfelüli középátmérőjű szálfák után köbméterenkint 9 (kilencz) K. 24 f; 7—28 cm középátmérőjű szálfák után köbméterenkint 6 (hat) K. 72 f.

A versenytárgyalás 1904. évi október hó 11-én délelőtt 10 óra-kor fog a soóvári m. kir. erdőhivatal irodahelyiségében megtartatni.

Versenyezni kívánók felhivatnak, hogy az ivenkint 1 koronás bélyeggel és 2000 K. bánatpénzzel ellátott zárt írásbeli ajánlataikat fent megjelölt időpontig a soóvári m. kir. erdőhivatalnál benyujtsák.

Az ajánlatban a vételár vagy a kikiáltási árakkal szemben megajánlott vételártöbblet százaléka betűkkel és számjegyekkel kiirandó, továbbá határozottan kijelentendő, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és magát azoknak feltétlenül aláveti.

Az árverési és szerződési feltételektől eltérő kikötéseket tartalmazó, ugyszintén utóajánlatok tekintetbe nem vétetnek.

Az árverési és szerződési feltételek a m. kir. földmivelésügyi miniszterium erdészeti főosztályában, a soóvári m. kir. erdőhivatal, valamint a szomolnokai m. kir. erdőgondnokság irodájában a hivatalos órákban megtekinthetők.

Budapest, 1904. évi augusztus hó.

(18)

M. kir. földmivelésügyi Miniszter.

Faarverési hirdetmény. 469. 1904. sz. — Tiszolcz nagyközség tulajdonát képező erdejének „A” üzemosztályában fekvő I, i, m, n, o, p, q, és l osztagain mintegy 253⁵ k. holdon található (lucz, jegenye, veresfenyő, bükk) mű- és tűzifakészlet 1904. évi október

hó 11-én d. e. 10 órakor Tiszolczon a községházánál nyilvános szó- és írásbeli árverésen el fog adatni.

Kikiáltási ár bükktüzifa ürmétere 1 K., fenyőtüzifa ürmétere 50 f., lucz- és jegenyefenyőhaszonfa köbmétere 4 K. 40 f., vörösfenyő haszonfa köbmétere 7 K.

Árverelni szándékozók az árverés megkezdése előtt kötelesek az árverést vezető főszolgabíró vagy helyettese kezeibe 8000 (nyolczezer) K-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban, bánatpénz fejében letenni.

A szerződési időtartam 1909. évi május hó 1-én jár le.

Az árverés érvényességéhez felsőbb hatósági jóváhagyás szükséges.

Az írásbeli zárt ajánlatok csak akkor vétetnek figyelembe, ha,

1. a hirdetményben kitűzött árverési óra előtt nyújtatnak be:
2. tisztán kivehető számjegyekkel s egyszersmind betűkkel is kiírva tartalmazzák a megajánlott összeget,
3. az ajánlat szövege, valamint annak boritéka kívül az értékesítés tárgyát képező haszonvétel megjelölését szószerint tartalmazza úgy, amint az a hirdetményben foglaltatik,

4. lepecsételve és ivenkint 1 K-ás bélyeggel ellátva adatnak be,
5. tartalmazzák azt a nyilatkozatot, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát teljesen aláveti,
6. bánatpénzképen legalább 8000, azaz nyolczezer K-át készpénzben, avagy óvadékképes értékpapirokban tartalmazzák,

7. úgy vannak aláírva, hogy az aláírásból az ajánlattevőnek neve és lakhelye (utolsó posta-állomás) világosan kiolvasható.

Utóajánlatok egyáltalában el nem fogadtatnak.

A részletes árverési és szerződési feltételek Nyustnyán a főszolgabírói hivatalban és ugyanott a m. kir. járási erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Nyustya, 1904. augusztus hó 30-án
(19)

A főszolgabíró.

Pályázat kezelő főerdéshi állásra. A szepesi püspökség savniki uradalmának szepesvéghelyi erdőgondnokságában egy kezelő főerdéshi állás töltendő be.

Ezen állással következő illetmények vannak egybekötve :

Évi fizetés 1600 korona. Szabad lakás és kerten kívül 8 *q* buza, 8 *q* rozs, 12 *q* árpa, 1 *q* hüvelyes, 2 gönczi hordó bor, 60 *ürm* puha tűzifa, 3 drb szarvasmarhatartás, 2 hold szántóföld, valamint 600 korona ló tartási átalány.

Pályázni kívánók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 36. §-ának megfelelően felszerelt kérvényeiket alólirotthoz folyó évi szeptember hó 30-ig nyujtsák be.

Megjegyeztetik, hogy pályázók az üzemtervek elkészítésében kellő jártassággal birjanak, az első év próbaszolgálatnak fog tekinteni s hogy a német és tót nyelvben jártasok előnnyel birnak.

Szepes-Teplicz, 1904. évi szeptember hó 2-án. *Pankovits Béla*, sz. püspöki erdőmester. (21)

Pályázati hirdetmény. 3256/1904. sz. — Az alólirott m. kir. erdőhivatal kerületében megüresedett egy főerdőőri, fokozatos előléptetés esetén egy erdőőri, illetve egy erdőlegényi állomásra a szabályszerű illetményekkel pályázat nyittatik.

A főerdőőri vagy erdőőri állomásra pályázók által az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában követelt erdőőri szakvizsga letétele okmányilag igazolandó.

Az államerdészeti szolgálatba ujonnan belépni kívánók kivétel nélkül ezenkívül ép és erős testalkatukat, jó látó, halló és beszélő képességüket kincstári erdészeti orvos, vármegyei tiszti főorvos vagy honvéd törzservos által kiállított bizonyítvánnyal, továbbá életkorukat és illetőségüket anyakönyvi kivonattal, végül a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való teljes birását okmányilag beigazolni tartoznak.

Az így felszerelt és a pályázók által sajátkezüleg irt kérvények folyó évi október hó 15-éig a kérvényezőök előljáró hatóságai útján az alólirott m. kir. erdőhivatalhoz nyujtandók be.

Hiányosan felszerelt, valamint elkésve érkezendő kérvények figyelembe nem vétetnek.

Zsarnóczán, 1904. évi szeptember hó 2-án. *M. kir. erdőhivatal.* (22)

Pályázat erdőőri állásra. 3212/1904. sz. — Alólirott m. kir. erdőigazgatóság kerületében egy évi 600 korona fizetés és álló-

mányszerű mellékletményekkel javadalmazott m. kir. erdőőri állásra pályázat nyittatik.

A pályázni kívánók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában előirt kellékeket, az állami szolgálatban nem álló pályázók ezen felül ép, erős testalkatukat, különösen jó látó, halló és beszélő képességüket kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos, vagy honvéd törzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, továbbá a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való birását igazoló okmányokkal felszerelt kérvényüket 1904. évi szeptember hó 24-éig aláírott m. kir. erdőigazgatóságnál nyujtsák be.

Beszterczen, 1904. évi augusztus hó 31-én. *M. kir. erdőigazgatóság.* (23)

Faeladási hirdetmény. 65706/I/1a. 1904. sz. — A besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság zólyomi m. kir. erdőgondnoksághoz tartozó Lukocza nevű B) üzemosztály 3., 4., 5., 6. és 8. osztágának összesen 47·8 kat. holdnyi területén álló és az 1904. évtől három (3) egymásután következő év alatt kihasználandó erdei fenyő műfa és erdei fenyő vegyes hasáb- és dorongfának a tövön kataszteri holdanként való értékesítése érdekében Besztercebányán 1904. évi szeptember hó 28-án délelőtt 10 órakor az erdőigazgatóság tanácstermében nyilvános írásbeli versenytárgyalás fog tartatni.

Kikiáltási ár kat. holdanként 462 korona 50 fillér, azaz négyszázhatvankettő korona ötven fillér.

Bánatpénz 1000 korona, azaz egyezer korona.

Az általános árverési és szerződési feltételek a besztercebányai m. kir. erdőigazgatóságnál 1904. évi szeptember hó 1-től kezdve átvehetők.

Budapest, 1904. évi szept. hó 1-én. *M. kir. földmivelésügyi miniszter.* (24)

Pályázati hirdetmény. Felső-Magyarországban fekvő nagyobb kiterjedésű erdőbirtok vezetéséhez főerdész kerestetik.

Kellő szakképzettséggel és megfelelő gyakorlattal bíró pályázók, kik már e téren önállóan működtek, bizonyítványmásolatokkal felszerelt folyamodványaikat „Főerdész“ jelzéssel e lap kiadóhivatalához intézzék.

A magyaron kívül a tót nyelv ismerete nélkülözhetetlen.
Illetmények kölcsönös megállapodás szerint.

(Utánnymás nem díjazatik.) (25. III. 1.)

Pályázat. 1464/1904. sz. — A selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskolán rendszeresített növénytani tanszékre ezennel pályázat hirdettetik, még pedig a VII., illetőleg a VI. fizetési osztályban rendszeresített illetményekkel és további intézkedésig az 1904. évi I. törvénycikk alapján engedélyezett személyi pótlékra való igénynyel.

A VII. fizetési osztályba kinevezett II. osztályu rendes tanár tiz (10) évi szolgálat után I-ső osztályu rendes tanárrá lép elő s elnyeri a VI. fizetési osztálylyal egybekötött javadalmazást és személyi pótlékra való igényt.

Felhivatnak mindazok, a kik ezen állásra pályázni akarnak, hogy végzett tanulmányaikról, képességükről, eddigi foglalkozásukról és irodalmi működésükről szóló bizonyítványokkal felszerelt folyamodványaikat előljáróságuk utján, vagy ha a pályázó állami szolgálatban nem lenne, ama vármegye vagy város főispánja utján, melynek területén lakik, f. évi szeptember hó 28-áig a nagyméltóságú m. kir. földmívelésügyi miniszteriumra czimezve az alulirt bányászati és erdészeti főiskola igazgatóságánál nyujtsák be.

Selmeczbányán, 1904. évi szeptember hó 4-én. *A m. kir. bányászati és erdészeti főiskola igazgatósága.* (26)

Pályázat erdőőri állásra. Kerestetik szakvizsgázott, erélyes erdőőr, ki a magyar és tót nyelvet birja mielőbbi belépésre. Fizetés megegyezés szerint, a kincstári erdőőrök fizetéséncnk mintájára. Nős pályázók, kik az erdőtörvény 37. §-ában előirt minősítést igazolják s több évi gyakorlattal birnak, pályázatukat okmányaik másolataival, melyek vissza nem küldetnek, küldjék be Osztroluczky Miklós orsz. képviselőhöz Osztrolukára (Zólyommege). (27)

Pályázat erdőtishti állásra. Az esztergomi érsekség alulirott főerdőhivatalánál 1905. év január hó 1-től szervezett erdőhivatali segédi állás töltendő be.

Az évi javadalmazás: készpénzfizetés 1600 K., napidíj általány 400 K., lakás természetben (egy butorozatlan szoba), tüzifa 24 *ürm.*

Pályázóktól a selmeczi m. kir. erdészeti akadémia sikeres elvégzése, államvizsga letétele, a felmérés és erdőrendezési munkálatokban kellő jártasság kívántatik meg.

A megfelelő pályázó egyelőre ideiglenes minőségben alkalmaztatik, egy évi próba szolgálati idő után, feltéve, hogy a kívánt szolgálatnak megfelel, véglegesen fog kineveztetni.

A sajátkezüleg irt pályázati kérvény, kellően felszerelve, Ő Eminentiája a Bibornok Herczegprimás Urnak czimezve, az alulírott hivatalhoz Esztergomba f. évi november hó 1-ig nyujtandó be.

Esztergom, 1904. évi szeptember hó. *Herczegprimási uradalmak főerdőhivatala.* (28)

Pályázati hirdetmény. A felséges uralkodó család alapítványa ráczkevei uradalma részére egy cs. és kir. erdőgyakornoki állás betöltésére pályázat hirdettetik.

Pályázhatnak mindazok, kik a selmeczbányai erdészeti akadémiát, vagy más erdészeti főiskolát végeztek, s a német és magyar nyelvet szóban és írásban tökéletesen birják.

A gyakornok évi díjazása 800, illetve 1200 K. és szabad lakás.

A gyakornok véglegesítése egy évi próbaszolgálathoz van kötve.

Bővebb felvilágosítást a cs. és kir. főtiszttség Ráczkévén (Pestm.) nyujt.

A német nyelven megfogalmazott és bélyeggel, valamint bizonyítványmásolatokkal szabályszerűen felszerelt kérvények 1904. évi október hó 1-ig a felséges uralkodóház magán és családi alapok cs. és kir. jószágigazgatóságához (*K. u. k. Privat- und Familienfonds-Güterdirektion Wien, Fleischmarkt Nr. 3.*) nyujtandók be. (29)

Pályázat. Hontmegyében, Huszár-féle vámos-mikolai hitbizományi uradalomban főerdési állás üresedésbe jött; pályázók folyamodványait baráthi Huszár Tibor nevére czimezve Keszegre (Nógrádmegyébe) személyesen adják be október hó 15-ig.

Javadalmazását illetőleg állapítottam meg: készpénz 1400 K; szántóföld 4 hold à 1200 □-öl; rét 4 hold à 1200 □-öl; krumpli-föld $\frac{1}{2}$ hold à 600 □-öl; répa-föld $\frac{1}{2}$ hold à 600 □-öl; tüzelőfa 4 méter (melyet az uradalom a házhoz szállit); tehenlegeltetés 4 drb (erdőben); sertéslegeltetés; az eladott szerszámfa után $2\frac{1}{2}\%$; az eladott ólfa után 10 fillér ölenként. (30)

Faeladási hirdetmény. Máramaros vármegye Dragomérfalva község határában fekvő és Dragomérfalva közbirtokosság tulajdonát képező fenyőerdőből a nagyméltóságú földmivelésügyi m. kir. miniszter urnak 1903. évi 34625. rendelete alapján 259·6 k. hold területen található összes fenyőfakészlet, valamint 259·6 k. hold területen található 50 cm-nél vastagabb fenyőfatörzsek 1908. évi márczius hó végeig való kihasználási időtartam mellett *1904. évi október hó 24-én d. e. 10 órakor* Dragomérfalva község-házánál zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen el fog adatni.

A vágásterületen levő fenyőfakészlet 14473 drb fenyőtörzs, 18898 köbméter tiszta haszonfataralommal és azonkívül 27105 köbméter bükkfa.

Kikiáltási ár 60870 korona, melynek 10% az árverés megkezdése előtt bánatpénzül leteendő.

Zárt írásbeli ajánlatok az árverés megkezdésére kitűzött időig andandók be. Utóajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Szerződési és eladási feltételek dr. Mandics Dezső közbirtokossági elnöknel Dragomérfalván és a m. kir. járási erdőgondnokságnál Rozálián megtekinthetők.

Dragomérfalva, 1904. évi szeptember hó 8-án. *A közbirtokossági elnök.* (31)

Az aschaffenburgi (bajor kir.) *erdészeti akadémia végzett hallgatója*, — ki a *felmérésben, erdőrendezésben és üzemberendezésben* megfelelő (egy évi) gyakorlattal bir — és jelenleg mint tényleges cs. és kir. katonatiszt szolgál a lovasságnál, — megfelelő (bizalmi) **állást keres.**

Szíves megkeresést kér *P. K.* Budapest, IX., Kinizsy-utca 15.

Közvetítők díjaztatnak. (512 1—1)

Feladási hirdetés. A soóvári m. kir. erdőhivatal kerületéhez tartozó, az eperjesi vasuti állomástól mintegy 10 kilométernyire fekvő, a kakasfalvi m. kir. erdőgondnokság kezelése alatt lévő erdeiben az 1905. évben kihasználás alá kerülő következő fakészletek fognak zárt írásbeli versenytárgyalás útján folyó évi október hó 4-én délelőtt 10 órakor a soóvári m. kir. erdőhivatal helyiségében eladatni.

I. vágássor 3 tag 4 osztag. (Soósujfalvi védkerület.) 1700 m³ tölgy épületifa kikiáltási ára 20515 korona; 1259 ürm³ vegyes tűzifa kikiáltási ára 1383 kor. I. csoport összege 21898 korona.

VI. vágássor 26 tag 7 osztag. 1437 m³ tölgy épületifa kikiáltási ára 14527 kor.; 1392 ürm³ tölgy vegyes tűzifa kikiáltási ára 1475 kor. II. csoport összege 16002 korona.

V. vágássor 25 tag 2 osztag. 466 m³ tölgy épületifa kikiáltási ára 5027 kor.; 654 ürm³ tölgy vegyes tűzifa kikiáltási ára 693 kor. III. csoport összege 5720 korona.

A kikiáltási ár 10%-ának megfelelő bánatpénzzel és ajánlat (a csoport megnevezése) felirással ellátott zárt írásbeli ajánlatok folyó évi október hó 4-én délelőtt 10 óráig a soóvári m. kir. erdőhivatalnál benyújtandók. Az ajánlatban a felajánlott vételár számjegyekkel és betűkkel kiirandó, továbbá határozottan kijelentendő, hogy ajánlattevő az árverés és szerződési feltételeket ismeri és azokat magára nézve feltétlenül kötelezőknek elfogadja.

Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek. Ajánlat úgy az egyes csoportra külön-külön, valamint a három csoportra együttesen is tehető.

Az árverési és szerződési feltételek, valamint a részletes becslési kimutatások a soóvári m. kir. erdőhivatalnál a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Utánnymomat nem díjaztatik.

Budapest, 1904. évi szeptember havában. *M. kir. földmívelésügyi miniszter.* (32)

Feladási hirdetés. 706/1904. sz. — A fehértemplomi-ujmoldovai m. kir. jár. erdőgondnokság irodájában Fehértemplomban folyó évi szeptember hó 29-én d. e. 10 órakor zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverés útján eladásra

kerülnek — tövön az erdőben — a volt 14. számn szerb-bánáti határozatból alakult vagyonszövetség tulajdonát képező erdők alatt felsorolt vágásaiból az 1904—1905. évi favágási terv szerint kihasználható következő becslés szerinti faanyagok:

1. *Najdás „A”* üzemosztály II. 7. tag 6., 8. és 9. osztagaiban az 1904/905, 1905/906, 1906/907 és 1907/908 években kihasználásra kerülő tölgy épületfa; évenként azonban csak az egy évi vágástérnek megfelelő terület használható ki. A négy évben összesen ki lesz használva: 1200 köbméter 30 *cm.* középméteren felüli tölgy épületfa à 9·4 korona, — 200 köbméter 30 *cm.* középméteren aluli tölgy épületfa à 7 korona kikiáltási árral.

2. *Najdás „A”* üzemosztály II. 7. tag 10a osztagában: 180 köbméter 30 *cm.* középméteren felüli tölgy épületfa à 9·4 korona, — 20 köbméter 30 *cm.* középméteren aluli tölgy épületfa à 7 korona kikiáltási árral.

3. *Szb.-Pozsezsena „A”* üzemosztály II. 8. tag 5., 7. és 9. osztagaiban az 1904/905, 1905/906, 1906/907 és 1907/908 években kihasználásra kerülő összesen: 180 köbméter 30 *cm.* középméteren felüli tölgy épületfa à 9·4 korona, — 30 köbméter 30 *cm.* középméteren aluli tölgy épületfa à 6·2 korona, — 400 ürköbméter elegyes tölgy tűzifa à 1 korona, — 10.800 ürköbméter elegyes bükk tűzifa à 1 korona 30 fillér kikiáltási árral. Évenként azonban csak az egy évi vágástérnek megfelelő terület használható ki.

4. *Radimna „B”* üzemosztály I. 4. tag 2. osztag: 1486 köbméter tölgy épületfa, — 4148 ürköbméter elegyes tölgy tűzifa, — 3344 ürköbméter elegyes bükk és cser tűzifa egészben 22.475 korona 96 fillér kikiáltási árral.

5. *Rom.-Pozsezsena „B”* üzemosztály I. 6. tag 1. osztag: 736⁵ köbméter tölgy épületfa, — 945·4 ürköbméter elegyes tölgy tűzifa, — 4332 ürköbméter elegyes bükk tűzifa egészben: 13.422 korona 06 fillér kikiáltási árral.

6. *Rom.-Pozsezsena „B”* üzemosztály II. 2. tag 3. és 6. osztagaiban: 570 köbméter 30 *cm.* középméteren felüli tölgy épületfa à 10 korona, — 160 köbméter 30 *cm.* középméteren aluli tölgy épületfa à 6 korona 80 fillér, — 900 ürköbméter elegyes tölgy tűzifa à 1 korona 10 fillér, — 3100 ürköbméter elegyes bükk tűzifa à 1 korona 71 fillér kikiáltási árral.

7. *Alsó-Lyubkova „D“* üzemosztály I. 22. tag 5., 6. és 8. osztagaiban: 260 köbméter 30 *cm.* középátmérőn felüli tölgy épületfa à 9 korona, — 140 köbméter 30 *cm.* középátmérőn aluli tölgy épületfa à 6 korona, — 1600 ürköbméter elegyes tölgy tűzifa à 72 fillér, — 4200 ürköbméter elegyes bükk és cser tűzifa à 1 korona 46 fillér kikiáltási árral.

Zárt írásbeli ajánlatok a szóbeli árverés megkezdéséig nyújtandók be; később beérkező s a feltételeknek meg nem felelő írásbeli ajánlatok, valamint utóajánlatok nem fogadtnak el.

Az egy koronás bélyeggel ellátott és a szóbeli árverésre kitűzött óráig a fehértemplom-ujmoldovai m. kir. jár. erdőgondnokságnál benyújtandó zárt írásbeli ajánlatokban számokkal és betűkkel kiirandó a felajánlott egységár, illetőleg vételár, még pedig a felaadási hirdetményben kitüntetett minden egyes választékra külön-külön; azonfelül az ajánlatban kiteendő, hogy ajánlattevő a részletes árverési és szerződési feltételeket ismeri s magát azoknak aláveti.

A zárt írásbeli ajánlatokhoz az összes felajánlott vételár 10⁰/₀-ának megfelelő bánatpénz csatolandó készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban; ugyanannyi fizetendő vagy teendő le a szóbeli árverésen is.

A részletes árverési, illetőleg szerződési feltételek a fehértemplomi-ujmoldovai m. kir. járási erdőgondnokságnál, Fehértemplomon, a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Megjegyeztetik, hogy a 3., 6. és 7. tétel alatti vágásokban lévő két különböző faválasztékra csak egy vállalkozó által együttesen tett ajánlatok fogadtnak el.

Fehértemplom, 1904. évi augusztus hóban. *Fehértemplom-ujmoldovai m. kir. járási erdőgondnokság.* (33)

SCHAAB B.

ERÁNOSZ A. I.

SZIFFT Á.

DARKÓ G.

BRUCKNER N.

POMARIUS A.

BÖGÖZY A.

DR. KAHLBERG

DEZSÉNYI I.

CSERNY GY.

PETRASCHEK K. udv. tan.

TÉRFI B.

SOMOGHY L.
FÖLDI JÁNOS

ZBOROVSKY P.

OBRINCSÁK E.-NÉ.

BOCZ GÉZA

GAAL K.

NEMES E.

SÓLTZ GY. min. tan.

KÁROLYI ÁRPÁD

JOÓS ELEK

MIKLAU B.

KUZMA GY.

STEHLO GY.

SIMON GY.

MATAVOVSZKY Á.

ALMÁSSY I.

KAYSER S.

OBRINCSÁK E.

FEHÉR PÁL

SCHAAB B.

ERÁNO SZ. A. I.

SZIFFT A.

DARKÓ G.

BRUCKNER N.

POMARIUS A.

BÖGÖZ A.

DEZSÉNYI I.

DR. KANLENBERG

OSERNY GY.

TÉRFI B.

PETRASCHÉK K. udv. tan.

ZBOROVSKÝ P.

SOMOGHY L.
FÜLÖI JÁNOS

ORINCSÁK E.-MÉ.

BOCZ GÉZA

NEMES E.

BAAL K.

SÖLTZ GY. min. tan.

1008 ELEK

KÁROLYI ÁRPÁD

KUZMA GY.

MIKLAU B.

STENLO GY.

SIMON GY. MATAVOSZKY Á.

ALMÁSSY I.

KAYSER S.

ORINCSÁK E.

FÉHÉR PÁL

24. kép. Az Országos Erdészeti Egyesületnek Boszniába kirándult tagjai és vezetőik Blatnicán.

25. kép. A krusëicai központi szénító-telep (Bosznia).

